

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
AL
AFORISMULUI
PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI
TECUCI

ANTOLOGIE

2022

Tehnoredactare: Constantin Tudorache
Corectura: Eugen Doru Pelin
Prefață: Vasile Ghica
Coperta I-a: Mihai Criste, ”Confesiunile nopții”, Ulei pe pânză, 2012
Desene: Aurel Ștefan Alexandrescu-ALEX

Editura: Studis, Iași

Copyright © Fundația Pelin, 2022

Toate drepturile și responsabilitățile acestui volum aparțin autorului.

Nicio parte a acestui volum nu poate fi copiată sau reprodusă, fără acordul scris al autorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FUNDAȚIA, PELIN

Antologia, Festivalului Internațional al Aforismului - Tecuci, Ediția a VI-a, 2022;

Prefață: Vasile Ghica-

ISBN

I: Ghica, V (Pref).

Colectivul de redacție și selecție texte: *Eugen-Doru Pelin, Teodor Parapiru, Vasile Ghica, Traian D. Lazăr și Constantin Tudorache.*

Notă:

Colectivul de redactare a Antologiei precizează că nu s-a intervenit pe textele trimise de participanți. S-a renunțat la unele aforisme, distihuri sau epigrame, cu nivel artistic scăzut, lucrări cu similitudini, confuzii sau formulări indecente. Responsabilitatea pentru materialele publicate revine autorilor.

FUNDAȚIA PELIN

Educație fără Frontiere Creștin - Europeană

ANTOLOGIE

**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
al
AFORISMULUI
PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI**

EDIȚIA A VI-a

TECUCI - 2022

Editura STUDIS, Iași

Diplomat Petru DUMITRIU

Fost ambasador al Consiliului Europei la Geneva
și înalt funcționar ONU

Președintele de Onoare al Festivalului Internațional al Aforismului Tecuci,
Ediția a VI-a

CUVINTELE ÎNARIPATE: ÎNTRE AFORISM ȘI DIPLOMAȚIE

Interviu cu Petru Dumitriu, președintele de onoare al celei de-a VI-a ediții a Festivalului Internațional al Aforismului, Tecuci, 2022

Petru Dumitriu este diplomat de carieră, doctor în relații internaționale, specialitatea ONU, absolvent al Academiei de Studii Economice din București, cu masterat la Academia Mediteraneană de Studii Diplomatice din Malta și diplomă de studii aprofundate la Institutul European din Geneva. A fost reprezentant permanent adjunct la Misiunile Permanente ale României la ONU, din New York (1995-1998), Geneva (2000-2005) și director general în Ministerul Afacerilor Externe. Între anii 2011-2014 a lucrat ca Ambasador și Observator Permanent al Consiliului Europei pe lângă ONU - Geneva, post ocupat prin concurs. În ultima parte a carierei (2016-2020) a fost înalt funcționar internațional, în calitate de membru al Corpului Comun de Inspecție al sistemului ONU, ales de Adunarea Generală a acestei organizații. În prezent este lector de diplomație multilaterală pe platforma internațională online a DiploFoundation. A scris două cărți privind reforma ONU și, respectiv, Comisia Drepturilor Omului și numeroase articole de specialitate publicate în România, Elveția, Malta, Finlanda, Turcia și Marea Britanie. Este autorul unor rapoarte ONU referitoare, printre altele, la gestiunea cunoașterii și tehnologii digitale.

- Vasile Ghica: Domnule Petru Dumitriu, purtați un nume identic cu cel al unui important scriitor român. Există vreo atingere familială ? Au apărut vreodată confuzii amuzante ? L-ați cunoscut, i-ați citit romanele și mărturiile ?

- Petru Dumitriu: Nu, familia bunicului meu dinspre tată, de la Ungureni, de unde-mi trag numele, nu are nicio ramură crescută din arborele genealogic al scriitorului Petru Dumitriu. Înainte de masificarea Internetului nu a existat riscul vreunei confuzii. De altfel, după plecarea lui în Occident, în 1960, și până în anii 1990, scrierile lui Petru Dumitriu nu s-au mai publicat în România. O dată cu apariția mea pe Internet, au apărut, într-adevăr confuzii amuzante. De exemplu, am fost invitat în Australia de un admirator

al romanului „Incognito”, să susțin o conferință despre globalizare. Citise un articol de-al meu pe acea temă. La ora respectivă, scriitorul trecuse deja în lumea celor drepți, deci nu am putut să-i „retransmit” invitația.

Mai recent, editura franceză „Noir sur Blanc”, filiala din Lausanne, mi-a solicitat date privind moștenitorii drepturilor de autor ale scriitorului. Cu sprijinul prețios al distinsului om de cultură Marta Petreu de la Cluj, care a avut amabilitatea să răspundă anonimului Petru Dumitriu despre drepturile de autor ale faimosului Petru Dumitriu, am dat împreună de un fir pe care l-am oferit editorilor francezi.

Am citit cărțile definatorii pentru fascinantul destin literar al scriitorului Petru Dumitriu în România, începând de la „Drum fără pulbere”, care l-a consacrat ca un scriitor proletcultist, anatemizat până și de Mircea Eliade. Este o construcție literară uimitoare din punct de vedere al tehnicii narative, șlefuită ca un sonet, dar care, evident, a eșuat de partea greșită a istoriei, la canal. Este un roman de care s-a dezis însuși scriitorul. Desigur, am citit „Cronică de familie”, o capodoperă de valoare clasică, unul dintre puținele romane românești care au acces la noblețea universalității.

Cât despre reperele post-comuniste ale creației lui Petru Dumitriu, am citit „Incognito”, declarația sa de întoarcere a armelor ideologice, de la începutul parcursului său occidental, până la cartea-testament, „Non credo, oro”, o expresie dramatică a dilemelor sufletești și intelectuale ale omului, pe care nici succesul, nici viața împlinită nu le-au limpezit.

- V. G.: Ați încheiat recent o foarte interesantă carieră diplomatică, care a inclus serviciul diplomatic român, un post de ambasador al Consiliului Europei la Geneva și unul de înalt funcționar în sistemul ONU. Aveți o perspectivă aparte asupra lumii contemporane, a țesăturilor diplomatice, văzute și nevăzute, între statele lumii. Spuneți-ne, telegrafic, de ce și-a ieșit brusc

omenirea din țâțâni ? Cât de mare este pericolul care planează asupra noastră ?

- **P. D.:** Ca individ, simt și eu angoasele lumii contemporane și mai ales alienarea de care suferă în special generația mea, supusă unei accelerări fără precedent a ritmului de viață și pierderii busolei de valori. Altfel, după părerea mea, "ieșirea din țâțâni", cum foarte frumos ați numit-o, este doar bruscă, nu și fatală. Ca lucrător în sfera diplomației multilaterale, familiarizat cu numeroase domenii de cooperare internațională de care se ocupă Organizația Națiunilor Unite, realitățile la scară istorică mă determină să fiu mai curând optimist decât defetist.

Șocurile recente care ne-au tulburat confortul cotidian sunt neînsemnate în raport cu etape anterioare ale istoriei omenirii. Comparați epidemia de Covid cu, să zicem, episoadele de ciumă neagră ale trecutului, ori războiul din Ucraina cu conflagrațiile mondiale ale secolului trecut sau chiar cu războaiele de 100 de ani, de 30 de ani, din Europa. Aduceți-vă aminte de abuzurile și teroarea Inchiziției -"justiția" evului mediu catolic, de comerțul cu sclavi, de holocaust, de segregarea rasială, de genocidul împotriva armenilor, de foamete, de folosirea bombelor atomice asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki.

Oamenii trăiesc mai mult, călătoresc mai mult, cunosc mai multă pace. Omul, cea mai distructivă și avidă specie a regnului animal este mai tolerant cu sine, deși mai intolerant cu natura. Omenirea este tot mai polarizată, distribuția puterii dezzechilibrată, totuși se bucură de mai multă libertate și democrație ca oricând în istorie.

Formulele de cooperare internațională printre care ONU, Consiliul Europei, Organizația de Securitate și Cooperare în Europa, sau cele de integrare precum Uniunea Europeană sau Uniunea Africană, stabilesc limite și negociază reguli. Normele dreptului internațional, în expansiune, nu sunt perfecte și nu sunt respectate integral, dar spre deosebire de trecut, ele trasează granițele dintre bine și rău. Lumea este departe de a fi perfectă, dar o duce mai bine

în ansamblul a ceea ce, în vocabularul ONU, numim securitate umană și dezvoltare umană.

Cu toate acestea, pericolul lăcomiei și violenței generate de individualismul neoliberal, care a eliminat definitiv din istorie colectivismul utopic, rămâne. Oamenii amplifică exponențial puterea de a se autodistrage, asemenea dinozaurilor despre a căror extincție se presupune că a fost rezultatul exceselor proprii lor dezvoltări.

Într-un scenariu mai optimist însă, mă alătur celor care cred că omul este pe cale de a suferi o mutație fundamentală a speciei, aceea de la Homo Sapiens la Homo Digitalis, respectiv o transformare în care funcțiunile intrinsec umane se vor întrepătrunde cu protezele funcționale ale noilor tehnologii. O mutație care, desigur, nu este lipsită de șocuri, suferință, frustrare și alienare.

- V. G: Trei din cei cinci președinți de onoare ai manifestării noastre au venit de peste mări și țări. Dvs. sunteți cel mai apropiat de noi. V-ați născut în satul Nârtești (comuna Gohor), ați făcut studiile gimnaziale la Matca și pe cele liceale la Tecuci. Spuneți-ne, vă rog, câteva date despre istoria și cultura orașului nostru așa cum le-ați receptat în anii de școală ?

- **P. D:** Nu pot să răspund foarte obiectiv la această întrebare, datorită nostalgiei, dacă definesc nostalgia prin compararea unor realități demult trecute cu cele actuale, în mod subiectiv defavorabile prezentului. Cum ar putea fi astfel, când țara care l-a dat pe Spiru Haret, ctitorul învățământului rural care a scos satul românesc din întunericul ignoranței printr-o reformă unică în istoria noastră, care a condus la constelația de vârfuri intelectuale de talie europeană din perioada interbelică, emană un președinte care lansează ritos națiunii declarația că „școala românească produce numai tâmpiți”?

Văzând ceea ce se întâmplă astăzi cu învățământul românesc (degradarea calității actului pedagogic și a prestigiului cadrelor didactice, declinul disciplinei și rigorii, frecvența irațională a schimbărilor organizatorice, abandonarea idealului măririi orizontului cunoașterii și ridicării condiției spirituale în favoarea unui pragmatism îngust), mi se par de necrezut calitatea educației primite în anii de școală la Matca și beneficiul de a fi fost format de dascăli de țară de mare calibru, însuflețiți de o autentică vocație și de un devotament profund, printre care vă numărați.

Anii mei de liceu, o parte în condiții de navetă, cu facerea temelor pentru a doua zi la lumina lămpii, au fost decisivi în conturarea opțiunilor de continuare a studiilor, dar tocmai pentru că aveam de ales, iar programele școlare, așa încărcate și inutile cum li se par astăzi unora, ne ofereau un parfum din toate florile cunoașterii care ne așteptau să le cultivăm.

Cât despre reperele culturale ale anilor școlari, centrul universului - pentru alte preocupări decât cele adolescente - erau bibliotecile. Am uitat multe dintre scenele trăite și locurile vizitate, dar niciodată bibliotecile. Cea de la Matca, dispărută acum, era înghesuită într-o singură cameră din dreapta clădirii care găzduia pe atunci Sfatul Popular și împărțea holul cu sala căminului cultural, alimentată pentru câteva ore de un „motor”, cum numeam generatorul de curent, în care rulau filme, iar la zile mari se organizau serbări la care părinții mei, împreună cu alți învățători și profesori cântau în cor piese ale repertoriului clasic.

Biblioteca din Tecuci îmi impunea prin aura sa de clădire de patrimoniu și prin vecinătatea imediată cu parcul, cu catedrala, cu magazinul filatelic. Plăcerea de a rătăci printre rafturi și a citi cotoarele cărților îmi alimenta apetitul pentru lectură, ca principala atracție a lungilor vacanțe de vară.

Îmi amintesc de mai multe repere culturale extrașcolare de la Matca decât de la Tecuci. De pildă, dascălii locali lucrau la o monografie a comunei, în care relatările despre răzeși și căpitanul Matcaș m-au impresionat la fel ca romanele istorice ale lui

Sadoveanu. Sau demersul cultural al unei studente care a realizat o antologie a poreclelor din comună, unde existau multe nume de familie identice, care nu erau suficiente pentru a determina persoana respectivă la prima auzire, să zic așa.

Numai în catalogul clasei mele, erau 6 colegi Pohrib, 4 Rarinca și câte 3 Condrache, Tașcă, Panaitiu. Prin urmare, porecele aveau un rol social și de comunicare esențial, fără a mai vorbi de partea de inventivitate și umor subtilizat în percepția unei personalități printr-un singur cuvânt. Cred că acel studiu, de care am auzit, nu l-am văzut vreodată, este un adevărat tezaur de ingeniozitate și creativitate populară.

La Tecuci, din păcate, nu rețin să fi fost, la vremea liceului, martorul unor manifestări memorabile consacrate faimoșilor fii ai orașului, printre care Calistrat Hogaș, Iorgu Iordan, Gheorghe Petrașcu. După 1990, am remarcat însă monografiile semnate Ștefan Andronache și Vasile Ghica, culminând cu foarte interesanta și utila antologie „Nasc și la Tecuci oameni”, pe care ați publicat-o în 2008.

Admir aceste eforturi de cultivare a mândriei locului și oamenilor săi în care se înscrie și efortul de valorizare a memoriei Cocuței Voșoride și a rolului ei în culisele Unirii Principatelor.

În acest spirit, cred eu, se înscrie și activitatea unică, prin viziune și generozitate, a Ateneului Pelin, care demonstrează că promovarea culturii nu se face doar de la “centru”, acolo unde demersul cultural poate fi uneori contaminat de „tranzacții” legate de influență și alocarea resurselor financiare.

- V.G: Aveți lucrări consacrate diplomației multilaterale, profund articulate, publicate nu doar în România, ci și în publicații de specialitate din Elveția, Finlanda, Turcia, Anglia și Germania. Scrieți însă și foarte interesante tablete în blogul personal (*Lumea privată cu bunăvoință*), accesibil pe Internet. De acolo am preluat și noi un excelent eseu (*Elogiu aforismului*), pe care l-am publicat în ediția precedentă a antologiei noastre. Vă rog să ne spuneți

când ați descoperit aforismul, ce rol a jucat în edificarea culturii dvs., cum vi se pare efortul nostru de a revigora această minusculă specie ?

- **P.D.:** Cele două cărți ca și articolele de specialitate publicate sunt strâns legate de profesia mea, nu sunt o preocupare în sine. Toate subiectele abordate în aceste lucrări sunt rodul reflecției asupra muncii de zi cu zi. Această simbioză dintre activitatea practică și cea de cercetare își are originea într-o măsură providențială a celui mai luminat și reformator ministru de externe de după 1989, Adrian Năstase, care a decis ca promovările în grad cu reducere de stagiu să nu fie acordate decât diplomaților care cercetează, scriu și publică lucrări având ca temă relațiile internaționale. S-a creat atunci o publicație de specialitate în limba engleză a Institutului Român de Studii Internaționale, singura pe care ulterior am găsit-o în bibliotecile ONU de la New York, Geneva și Viena, în care diplomații români își făceau cunoscută vocea.

A fost atunci un val de entuziasm și creativitate fără precedent în Ministerul Afacerilor Externe. Minunea nu a ținut mult. Mai târziu, un alt ministru, în mod paradoxal de sorginte academică, a desființat Institutul și revista, în favoarea unor improvizații de tip clientelar, care s-au dovedit a fi sterile.

Cât privește dragostea față de expresia sintetică, dar încărcată de conținut și sensuri a aforismului, îi pot plasa cu precizie începutul. Aveam 13 ani și tot la Matca eram când, în mod cu totul întâmplător, mi-a căzut în mână un *“Dicționar de expresii celebre”* de I. Berg, Editura Științifică, 1968, al cărui motto era un vers din Iliada *„...cuvinte înaripate...”*. Nu m-am mai despărțit niciodată de atunci de această carte care într-adevăr conținea cuvinte înaripate, maxime și aforisme de circulație universală în latină și în alte limbi și care m-a impresionat profund. O carte miraculoasă, care mi-a alimentat ulterior nu doar gustul pentru lectură, întrucât maximele și expresiile citate făceau referiri la evenimentele istorice și la

sursele literare de unde proveneau, dar probabil și interesul pentru studierea limbilor străine, ca instrument de cunoaștere a lumii.

Mai târziu, când luam note extrase din cărțile citite, alegeam în mod instinctiv mai ales fraze de formă și expresivitate aforistică. De pildă, din minunatele cărți ale lui Octavian Paler, pe care le-am cunoscut inițial în foileton în revista "Flacăra" unde vă publicați și dvs. aforismele, am extras multe astfel de bijuterii de limbă română. Așa încât apropierea mea față de Festivalul Internațional al Aforismului, pe care îl organizați cu sprijinul Fundației Pelin și al unor confrăți de litere dezinteresați, s-a produs la modul cel mai natural cu putință.

De altfel, "cuvintele înaripate", nu neapărat sub formă aforistică, fac parte din instrumentarul de lucru al diplomației. Ce altceva sunt cele câteva rânduri apolitice care constituie preambulul unor documente diplomatice fundamentale pentru stimularea păcii ? De pildă, Carta ONU începe într-un limbaj fără semnificație legală, dar cu vădită forță emoțională "*Noi, popoarele Națiunilor Unite hotărâte să cruțe generațiile viitoare de năpasta războiului*". Constituția UNESCO începe cu ceea ce am putea califica drept aforism: „*Deoarece războaiele încep în mințile oamenilor, în mințile oamenilor trebuie să construim pacea*". Puțină lume știe că aceste enunțuri provin de la un poet american, Archibald MacLeish, care a îndeplinit și misiuni diplomatice, la încheierea celui de-al doilea război mondial.

-V.G.: Diplomația multilaterală, practică pe lângă organizațiile internaționale, presupune oficial, o dimensiune culturală ? Cum se face că activitatea dvs. la Geneva a inclus și organizarea de expoziții de artă ? Ați întâlnit cumva, întâmplător, afișul festivalului nostru în presa culturală a românilor din străinătate ?

- **P.D.:** Diplomația multilaterală este legată în primul rând de reprezentarea intereselor țării pe lângă organizații inter-guvernamentale. Reprezentarea pe plan extern, cuprinde însăși specializări instituționale distincte de vocația generică a

diplomației, ca mandat fundamental al Ministerului Afacerilor Externe. Promovarea proiectelor culturale este apanajul Institutului Cultural Român și rețelei sale din străinătate. Institutul se află sub autoritatea Parlamentului României. Relația cu românii de pretutindeni este responsabilitatea unui alt departament aflat acum în subordinea directă a guvernului.

Totuși, prezența diplomaților în capitale onusiene oferă numeroase ocazii pentru acțiuni culturale, ca parte a funcției de reprezentare. Țările membre au dreptul de a utiliza spațiile disponibile din sediile ONU pentru manifestări care au darul să contribuie la o mai bună cunoaștere reciprocă și înțelegere între națiuni. Desigur, prevalează artele plastice și muzica, avantajate de limbajul lor universal, expozițiile și concertele fiind mai frecvente, în vreme ce literatura are nevoie de alte mijloace.

Mai mult, ONU a generat inițiative precum “Dialogul între Civilizații”, menit în mod explicit să dubleze dialogul politic multilateral cu unul cultural, și mai târziu „Alianța Civilizațiilor”, care presupunea un accent pe apropierea între religii ca mijloc de a contracara manipularea credințelor religioase pentru acțiuni violente, mai ales, terorism.

Eu am avut norocul ca pe parcursul mandatului meu de observator permanent al Consiliului Europei la Geneva, fiind oarecum eliberat de anumite constrângeri birocratice, să pot organiza 16 expoziții de artă (pictură, sculptură și fotografie), dintre care 5 sub auspiciile ONU, la Palatul Națiunilor, și alte 11 la sediul Misiunii din Avenue de France 23, într-un ciclu intitulat „Rădăcini Europene”. Convingerea mea a fost că integrarea europeană de tip economic și politic, așa cum o cunoaștem acum, a fost precedată de integrarea culturală, prin valorile cultivate prin secole de interacțiune și fertilizare reciprocă între popoarele Europei.

Am invocat, în relația cu Secretariatul de la Strasbourg, Convenția culturală europeană, oarecum uitată, a cărei promovare am considerat-o de datoria mea, alături de alte Convenții, majoritatea din sfera drepturilor omului.

Expozițiile la ONU s-au dorit a fi o demonstrație a legăturilor profunde dintre teme abordate de artiști și preocupările globale ale organizației, într-un concept de armonizare spontană, fără forțarea nici unuia dintre curentele clasice “artă pentru artă” sau “artă cu tendință”.

Așa se face că sub drapelul Consiliului Europei au expus artiști din Albania, Andora, Azerbaidjan, Cipru, Danemarca, Elveția, Estonia, Federația Rusă, Franța, Georgia, Germania, Italia, Lituania, Muntenegru, Portugalia, Republica Moldova și, bineînțeles, România. Artiștii români au provenit din țară (Stela Vesa, Mihai Criste, Angela Tomaselli, Liliana Chiriac, Maria Dobrescu, Filiz Velula), dar și din diaspora (George Tzipoia, Brândușa Fidanza, Nicolae David). Pictorul româno-elvețian Nicolae David, a fost capul de afiș al expoziției „Peisajul urban în pictura europeană contemporană” cu un tablou care a fost achiziționat de un înalt demnitar internațional, actualmente șef de stat.

Mai trebuie să notez formidabilul impact în rândul corpului diplomatic acreditat la Geneva, capitala drepturilor omului, pe care l-a produs expoziția de fotografii de epocă având ca temă integrarea emigranților italieni în România la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. La vremea aceea, muncitorii italieni veneau să lucreze în România, de unde trimiteau bani familiilor lor rămase acasă sau se stabileau cu totul în orașele României. Cu ocazia asta, am descoperit că două case gemene, de pe strada Vasile Alecsandri din Tecuci, fuseseră construite de un arhitect italian emigrant, ca zestre pentru cele două fete ale lui. Fotografiiile au ilustrat, în mod firesc, fără intervenția nici unui discurs politic, legal sau ideologic, schimbarea în timp, aparent paradoxală, a sensului mișcărilor migratorii și, totodată, au relevat comunității internaționale o pagină frumoasă din istoria României, țară primitoare și tolerantă.

În fine, și o spun cu gândul la înțepenite mecanisme oficiale sau interese de grupuri mici care pot inhiba diplomația culturală, că aceste expoziții au fost organizate, aproape toate, fără fonduri de la

București sau de la Strasbourg, resursele principale fiind atractivitatea ideii, pasiunea și munca organizatorilor, entuziasmul și disponibilitatea artiștilor. Cu alte cuvinte, cam aceleași resurse cu care se susține “Festivalul Internațional al Aforismului” de la Tecuci.

Dacă, așa cum spuneam, manifestările culturale amintite mai sus au inclus artiști din diaspora românească, acestea au fost mai curând rodul unor căutări personale și al unor întâmplări fericite, decât a unui mediu stimulat. Publicațiile destinate românilor din Statele Unite sau Elveția, pe care le cunosc, sunt puține și constituie rezultatul unor inițiative locale, ale comunităților respective. Deși au rubrici culturale, cum ar fi de exemplu “Căminul românesc” din Elveția, sau “Lumea liberă” din SUA, ele nu sunt ceea ce numiți “presa culturală”, având mai mult o vocație politică. Prin urmare, Internetul rămâne principala fereastră către lume prin care “Festivalul aforismului” poate fi făcut cunoscut.

- V.G.: Pentru conducerea Uniunii Scriitorilor din România și pentru revistele literare aflate sub patronajul ei, aforismul și epigrama nu există. Cum comentați această atitudine ?

- **P.D.:** Ca simplu amator de lectură, nu-mi permit să fac aprecieri critice la adresa unor scriitori și critici literari profesioniști, mai ales că am avut norocul, într-un context UNESCO, să lucrez personal cu Nicolae Manolescu, ale cărui cărți le cunosc și ale cărui cronici din *România Literară* din anii 1980 le citeam cu fascinație. Presupun că au argumente pe care nu le pot eu combate.

Mai pot presupune că fiecare episod din istoria literaturii române este scris pe baza unor criterii în care circumstanțele și prioritățile prezentului, inclusiv moda, joacă un rol mai important decât perspectivele și lecțiile trecutului. De pildă, acum este la modă ca personajele să înjure, să fie vulgare, să urască etc. Filmele cele mai premiate sunt cele care expun mizeria, sărăcia, degradarea. *Nicio scânteie-ntr-însele nu-i candidă și plină*, ca să parafrazez versurile poetului. Trăim o epocă tulbure în care societatea românească împrumută, pastişează, imită valori și nu și

le-a redefinit pe ale sale, după ce odată cu apa comunismului a aruncat și copilul din copăie. Cultura română își trăiește propriile sale tribulații, iar limba română este, la rândul său, într-o criză.

Dacă ar fi să decid eu însă, nu doar că n-aș neglija, dar aș cultiva cele două genuri menționate, în mod ostentativ și asumat, pentru că ele sunt organic legate atât de vitalitatea limbii, cât și de unele caracteristici fundamentale ale poporului român.

Aforismul este un gen care ilustrează extraordinara expresivitate a limbii române, capacitatea sa de a pune în valoare ambiguitățile, sensurile multiple, conexiunile de idei, sugestia fertilă... Limba română este soră bună cu limba franceză, care a dominat timp de secole cultura europeană și diplomația internațională și pe tărâmul căreia au fost cultivate, în mod explicit, în rândul elitelor intelectuale, jocurile de artificii ale cuvintelor. Nu toate limbile pământului dispun de o astfel de virtute.

Epigrama va rezista, în ciuda abandonării sale de către autoritățile literare, și prin eforturile unor oameni inteligenți și pasionați precum cei pe care i-am cunoscut, animați de Constantin Tudorache de la Ploiești și grupul său de reprezentări ai spiritul caragialian. Să nu uităm că este un gen cunoscut încă din antichitatea greacă, iar epigramele latine de pe vremea lui Marțial făceau parte din instrumentarul de comunicare politică și socială din vremurile glorioase ale Imperiului roman. Gândiți-vă cum ar arăta unele dezbateri din Parlamentul României, dacă în loc de insulte și injurii exprimate în limbaj primitiv, atacuri la persoană sau lozinci de partid, polemicile ar îmbrăca forma cordială a unor epigrame. Epigrama românească a avut perioadele sale de înflorire în spațiul public. Epigrama este o formă elegantă și rafinată de satiră, ce pune în valoare simțul umorului caracteristic poporului român care "face haz de necaz" și țării noastre, "tristă și plină de umor".

Epigrama ar putea înlocui sarcasmul și cinismul ca formă de exprimare a diferențelor de opinie, înlocuind rânjetul cu zâmbetul.

Și apropo de expresivitatea limbii române, o carte publicată de editura „L'Age d'Homme” din Elveția, intitulată „Expressions du monde”, de Jean-Pierre Bregnard, are ca subtitlu „L'humour des langues face à notre condition”. Expresii idiomatice și proverbe românești sunt citate în compania celor mai cultivate și bogate limbi din lume, alături de franceză, engleză, italiană, rusă, spaniolă și alte câteva doar.

- V.G.: Epoca digitală, în care trăim, l-a îndepărtat pe omul contemporan de lectura literară. Singura specie favorizată pare a fi totuși aforismul. El poate fi transmis, cu mari șanse de a fi și citit, pe numeroasele rețele de socializare, website-uri etc. Ținând cont de comoditatea (în creștere) a cititorului de astăzi, putem afirma că hrana spirituală a omului de mâine va fi, cu precădere, aforismul ?

- P.D.: Îndepărtarea de lectură este un fenomen grav de alienare, dar nu cred că va continua la infinit. Dispariția lecturii nu ar însemna doar abandonul textului literar, ci și renunțarea la stimularea creierului, atrofierea funcțiilor sale, reducerea capacității de judecată proprie, inhibarea imaginației. Ar însemna un recul genetic, prin care omul nu va mai putea prelucra informații, ci se va hrăni cu idei prefabricate, fiind redus la condiția de consumator perpetuu de produse utilizabile, dar golite de substanță nutritivă. Dexteritatea în a butona atotputernicul computer care este telefonul mobil nu va putea înlocui însușirile naturale ale creierului uman, curiozitatea, reflecția, explorarea individuală, prin efort propriu, a lumii care ne înconjoară. Dar nu se va întâmpla asta, pentru că ar fi împotriva naturii umane.

Cred că invazia tehnologiilor digitale în teritoriul suveran al intelectului uman a atins apogeul dar nu va mai putea să continue. Lectura literară va supraviețui și o dată cu ea toate genurile, de la romanul-fluviu la aforism. În ciuda formei sale sprintăre, înaripate, ca să folosim atributul lui Homer, aforismele nu pot trăi singure. Ele sunt asemeni unor flori delicate care nu pot crește decât într-un sol

fertil, cel al literaturii în ansamblu. Fără conotațiile și aluziile sale culturale, fără ecurile în spiritualitatea și cunoștințele cititorilor, aforismele ar fi mute.

În fine, ne putem aștepta la revirimentul lecturii, chiar cu ajutorul tehnologiilor digitale. Am un prieten care și-a distrus vederea ca urmare a lucrului excesiv pe calculator. Acum ascultă pe telefonul mobil mai multe cărți decât aș putea citi eu în fotoliul de acasă sau la masa din bibliotecă. Lectura audio poate oferi plăceri surprinzătoare. Am ascultat de nenumărate ori faimosul poem „The Raven” („Corbul”) de Edgar Allan Poe, citite de actorul Christopher Lee. Versurile capătă o forță emoțională formidabilă, ating mai profund ascultătorul chiar decât „iambii suitori, troheii, săltărețele dactile”, aliniați disciplinat în paginile cărților. Am ascultat povestirile fantastice, „Leyendas”, ale marelui romantic spaniol Gustav Adolfo Bécquer, într-o transcriere audio pe YouTube. Efectul produs este aidoma emoțiilor provocate copiilor de poveștile cu zmei și balauri ale bunicilor. Aș putea spune că astfel de lecturi audio pun la treabă chiar mai multe simțuri decât o lectură clasică.

Prin urmare, tehnologiile digitale ar putea contribui la resurecția lecturii și a oralității. Să nu uităm că la origini lecturile de temelie ale umanității cum sunt *Iliada* și *Odiseea* ale lui Homer au circulat timp de secole prin viu grai. Învățăturile creștine au fost răspândite sub forma orală înainte de apariția scrierilor evanghelice. Mai mult, gândiți-vă că marea literatură va putea fi accesibilă unor noi categorii de beneficiari: persoanele nevăzătoare. Și, cu voia dumneavoastră, s-ar oferi o șansă, ultimilor pe listă, dar tot mai numeroși, analfabeții !

Literatura mare, sub forma epică, dramatică sau poetică, inclusiv isteții săi spiriduși, aforismele, vor continua să însoțească omul, inclusiv în epoca digitală. Să fim optimiști ! Ne putem încă imagina paradisul sub forma unei biblioteci, cum spunea alt mare orb, Jorge Luis Borges.

ESEURI ȘI STUDII DESPRE AFORISM ȘI EPIGRAMĂ

Nicolae MAREȘ

IORGA CUGETĂTOR

sau

DESPRE LATURA SAPIENȚIALĂ ACTUALĂ A AFORISTICII SALE

Motto: Roagă-te lui Dumnezeu prin viața ta.

Nicolae Iorga

Fie ca gândul de mai sus, exprimat în volumul de *Cugetări* tipărit în urmă cu 110 ani, de cel mai de seamă istoric, literat, cărturar și savant român de la Cantemir încoace, să ne călăuzească în anul în care România marchează 150 de ani de la nașterea acestui titan al culturii românești sau colos, în accepțiunea lui Eliade. Nicolae Iorga a fost considerat încă din timpul vieții drept *Dascăl al Neamului*, un *Voltaire al Românilor* /G. Călinescu/ îndemnându-i cu slove de aur pe contemporanii și pe urmașii săi la acțiune. Cu alte cuvinte - la muncă. A propovăduit: *Nu scrie și n u f ă n i m i c de care să-ți poată fi rușine însuși.*

În condițiile tulburi de azi, departe de a ne fi limpezit gândirea, când evenimentele și p r e f a c e r i l e ne trag mai degrabă în jos, societatea românească ar avea o mare nevoie, mai mult de cât oricând de un asemenea patriot, de o minte atât de luminată. De aici și evocarea și prezentarea noastră la 150 de ani de la nașterea sa prin prezentarea unora din cugetările de factură tolstoiană ale învățatului nepereche de la Vălenii de Munte.

O nouă lectură a maximelor și aforismelor istoricului ne arată că întocmai ca viața pe care a trăit-o la cea mai înaltă tensiune, acestea nu numai că își păstrează actualitatea, dar au devenit lecții de mare profunzime intelectuală, morală și culturală, lăsate moștenire de înfăptuitorul unei opere unice în cultura românească și universală, creație neîntrecută până azi în lume.

Am în vedere cele peste 1.000 de cărți și cca 20.000 de studii, articole și recenzii publicate timp de o jumătate de secol. E vorba de o întreagă bibliotecă, scrisă în câteva limbi, pe care savantul a lăsat-o moștenire posterității. Din scrierile sale atât de diversificate, nu exclud ca în viitor să se găsească exegetul, literatul care să extragă numeroase volume de gânduri nemuritoare ale cărturarului român, precum cele prezentate mai sus ori care vor urma tipărite de-a lungul activității sale de excepție. Dar pentru aceasta, va fi nevoie de o altă viață de om, la fel de prodigioasă și plină de dăruire ca a marelui cărturar. Mai ales că în cei 80 de ani scurși de la trecerea sa în veșnicie un asemenea demers n-a fost făcut, probabil și datorită faptului că încă nu s-a născut înfăptuitorul unui asemenea proiect.

Pentru istorie și pentru contemporani am ales câteva din zicerile sale, cugetări care nu se află în volumul de „Cugetări”, dar care

merită din plin să fie cunoscute și înțelese de „europeniștii” noștri de toate etniile, plătiți atât de mănos de contribuabilul român, și care aparțin necunoscutului încă Iorga: **„Suntem un stat de necesitate europeană - a spus Nicolae Iorga. Răzimată pe cetatea carpatică și veghind asupra Gurilor Dunării, străjuind aici în numele și interesul întregii Europe din spatele ei, ba încă și mai departe, se cheamă că România noastră trăiește și vorbește aici nu numai pentru dânsa singură. Statul nostru este deci în atenția estului și vestului, nordului și sudului deopotrivă și în tot timpul”;** „Statul român deține, cum s-a spus, o pozițiune cheie, iar atenția aceasta a altuia pentru tine poate fi grijă și simpatie, poate fi ocrotire, dar poate fi și apetit sau primejdie. Un stat cu o astfel de situație în care te urmează în tot locul vânturile valurile, dator este cel dintâi să cunoască această situație, să-și dea permanent seama de toate, bune și rele, câte se ascund într-însa”; **”Toți membrii acestui stat și în primul rând pătura lui conducătoare trebuie să-și aibă gândul mereu ațintit la ele”;** **”Boala cea mai gravă, care macină societatea românească, este lipsa caracterelor”;** **”Independența nu este un dar pe care ni-l face Europa, ci o recunoaștere a drepturilor străbune ale românilor, în conformitate cu sacrificiile lor”;** **”În vecii vecilor, cât va mai dăinui suflarea românească pe acest pământ, să nu-i ierte Dumnezeu pe netrebnicii și făcătorii de rele.”**

Trecând la volumul de *Cugetări*, /327 p./, pe care îl vom publica în format anastatic, amintesc că începuturile scrierilor aforistice ale istoricului, oratorului, bărbatului de stat, savantului și scriitorului român, cuprinse în selecția de față, sunt gândurile din volumul apărut în urmă cu o sută zece ani, în 1911, ieșit sub teascurile tipografiei sale de la Vălenii de Munte. Nicolae Iorga împlinea atunci 30 de ani, cunoscuse multe țări europene și cultura acestora,

studiase în Franța și în Germania, unde și-a luat doctoratul cu învățați de seamă ai acelor timpuri de a căror prietenie s-a bucurat toată viața¹. Impresionantă rămâne până în zilele noastre perenitatea maximelor și afirmațiilor tânărului autor. Gânditorul român a considerat totdeauna cugetarea drept - *o latură de adevăr care scânteie*. Nu întâmplător a plecat în apoftegmele sale de la universal, deseori de la *Scrierile biblice*, pentru a ajunge la realități cotidiene, la îndemnuri concrete, cari încă ne pot călăuzi, pe fiecare în parte și mai ales pe cei din fruntea obștei. Opusul de față conține idiomuri, esențialități, chintesențe verbale unice, proaspete la acea vreme, dar și azi, peste un secol de la apariție, prin faptul că încă mai simțim în ele parfumul unic al sfârșitului de secol XIX și început de secol XX, denumit prin extindere și *fin de siècle*. Culegerea precede apariția pe firmamentul culturii românești a unor artiști precum Arghezi, Bлага sau Brâncuși, iar în politica internă a unui I. I. C. Brătianu sau I. G. Duca, iar în cea externă a lui Take Ionescu ori Nicolae Titulescu. Amintim că prin scrierea de față Nicolae Iorga a dat o nouă dimensiune aforisticii românești, urmată fiind la scurt timp de opusul blagian: - *Pietre pentru templul meu* - tipărit imediat după Marea Unire, și care s-a bucurat de o receptare mult mai largă. Dând Cezarului ce este al Cezarului, trebuie spus că primatul în promovarea gândirii aforistice la români îl are Nicolae Iorga.²

¹ N. Iorga - *Orizonturile mele - O VIAȚĂ DE OM - așa cum a fost*, ediție Valeriu și Sanda Râpeanu, Editura Minerva, București 1984.

² Mai bine de un secol /110 ani/ *Cugetările* lui Iorga au mai fost tipărite doar o singură dată, de renumitul cărturar, Barbu Theodorescu, distinsul său biograf, aceasta prin anii 60 ai secolului trecut/anul tipăririi nu figurează/, la Editura Tineretului. Nu știu ce cultură își permite un tratament asemănător cu un florilegiu de asemenea factură.

Maximele sale ne duc cu gândul la paremiologia românească în ansamblul ei, dar și la marii cronicari Grigore Ureche și Miron Costin. De ce nu, la părintele literaturii românești, la Dosoftei și la Cantemir, domnitorul iluminist, sfetnicul lui Petru cel Mare, membru în timpul vieții al Academiei de la Berlin. Nu întâmplător lui Iorga i s-a spus un *Voltaire al românilor*. Găsim în cugetările sale ecouri din creația lui Anton Pann și mai ales ale Eminescului.

O lucrare comparativă pe această temă ne lipsește. În gândurile lui Iorga domină relativitatea și simplitatea: „Viața nu e bună, nici rea, e cea ce este”. Cât de drept constată neîntrecutul cugetător că *fericirea prea multă nu strică, ci veștejește*. Idiomul - *cuvânt veștejit* din această expresie ne aduce mai aproape de simțământul uman, de adevărul pe care îl întâlnim în plină stradă în fiecare toamnă.

Constatăm și azi că s-au perpetuat de-a lungul timpului o seamă de societăți în care: *pentru cei mulți Dreptatea era o temniță, iar pentru câțiva un templu*. Îl citim/recitim pe Nicolae Iorga pentru a afla de la acest pisc al gândirii umane, cât se poate de clar, într-o singură frază, realități ale DNA-ului de azi, care - după cum știm - s-a transformat într-o instituție pusă pe fabricat de cele mai multe ori nedreptăți nu dreptăți pentru a fi pe placul unor lideri inculți și mincinoși. De aceea, nu întâmplător, referirile la scrierile biblice abundă în aforistica istoricului semănătorist. *Vrei să fi fericit ? <<la-ți patul tău și umblă !>>* și, punându-și întrebarea: dacă <<Proprietatea e un furt>>? Răspunde pozitiv - însă referindu-se la proprietatea *nespornică*, la proprietățile însușite de prinți de mucava, speculându-se „găselnițe” avocățești ale multor indivizi puși pe căpătuială, ajunși să dezmembreze o țară. Și nu doar scrierile biblice îl inspiră pe cugetător, ci în primul rând realitățile de zi cu zi, cotidianul omniprezent de sub ochii noștri: „Sînt oameni cari au nevoie de dușmani - politicieni am spune noi azi -, cari

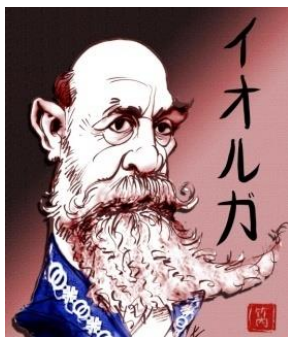
pentru ura lor se consumă astfel - când nu găsesc dușmani, ei îi creează”. Precum în comediile lui Caragiale, scrise cu mai bine de o sută de ani în urmă, într-o cheie și mai scânteietoare receptăm cugetările sale, de parcă ar fi scrise azi.

Nicolae Iorga, cel din 1911, devine pentru anul 2021 un clarvăzător, tranșant afirmând: „Societățile au nevoie de guvernare, nu de guvern”. /sublinierea mea: N.M/. Îl găsim pe autorul *Istoriei Românilor* cu ochii ațintiți în patru nu doar spre Palatul Victoria, ci și sus pe deal, la Cotroceni. „Sunt oameni, cari se hrănesc numai din jignirea altora. Și ei sug sânge.” Iorga definește *a fi obrăznicie situația de a cere de la alții mai mult decât ți se cuvine*. Nu cumva aceste gânduri incendiare l-a pus pe gânditor la index ? Și culmea, îl mai ține țintuit acolo ! Pentru că, nu-i așa: „Înțelepciunea nu se împrumută cu carul, ci se câștigă cu bobul”. De aceea, definiția pe care o dă Iorga geniului i se potrivește azi de minune lui însuși: „*Geniu* e numele pe care oamenii de talent îl dau talentului lor”. N. Iorga face partea din tagma celor *cari își cruță inteligența și n’o aprinde decât la zile mari în odăile de gală*, conștient că: *Cine ți-a făcut o nedreptate, nu rămâne cu o datorie față de tine, ci cu o pierdere față de el însuși*. Iar, mai departe, câtă generozitate întâlnim în zicerea: „Ai drept să dai, n’ai drept să ceri”. Să se refere la unii care au azi nu știu câte case sau câte zeci de mii de hectare, munți împăduriți etc. etc.? Rezultă clar că, la fel ca Eminescu, Iorga n-a scris doar pentru vremurile sale, ci pentru urmașii urmașilor săi. *Dreptatea e chipul prin care se înfățișează în viața oamenilor l e g e a prin cari lumile /omenirea/ se țin în ființă*. Din același registru alte gânduri luminoase, drepte: *Sunt popoare superioare legilor lor și altele, inferioare. Cele d’întâi le calcă cu pietate, celelalte cu nerușinare; Unele legi sunt obiceiuri scrise, altele un program pentru a câștiga obiceiuri noi*.

Publicistica și aforismele neîntrecutului savant sunt un îndemn la muncă, la muncă neobosită și cinstită. Ca megieș al Vălenilor de Munte, încă din copilărie, îmi amintesc zicerea sa: *Când chemi la muncă, să te văd cu sapa în mână*, cugetare pe care o spuneau părinți, rostită și de învățătorul meu, Ion Diniță, pe care o regăsim în volum. N-am fost surprins, când în paginile opusului am citit aforismele: *Lenea e fiica nedreptății; De ce odihna înainte de moarte, când te așteaptă cea de după moarte ?* Sau - „Să nu fie moartea între două vieți ca noaptea între două zile”. Într-un limbaj în genere baroc, pentru cititorul contemporan, ca un veritabil iluminist, Iorga a reînviat paradoxul, genul literar pe care îl va ridica pe noi trepte, pentru a exprima și mai clar adevăruri perene. „Cei ceucid dușmanul fac aceasta pentru că nu pot ucide dușmănia în el”: „Fug oamenii de cine sunt deprinși să fugă, nu de cine-i poate bate”; „Cei ce merg toată viața lor în trăsura altora pentru a-și cruța picioarele, trebuie să și plătească pentru aceasta”; „Nu întoarce totdeauna vorba înapoi, fiindcă se poate să te lovești tu însuși pe tine” etc. Spunând: *Porcul capătă laude numai pe farfurie* - Iorga apelează la proverbul românesc neaoș, fără să renunțe la sintagme pline de sensibilitate de genul: *Pe morți nu-i căutați la morminte, ci în inima voastră*. Grăiește aceasta panegiristul nepereche al literaturii române, la fel ca și în aforismul: „Trăind, gândește-te la moarte, muncind, nu te gândi la viață”, ori „Gândul morții să-ți slujească în orice clipă ,pentru a înțelege prețul vieții”.

Trecând la stilistica din aforistica sa, așa cum menționam la început, Iorga îi urmează pe Tolstoi, dar și pe Diderot și Swift, subliniind că pentru marele creator rus, scriitorul din Carpați, ca și

Regina Elisabeta/Carmen Sylva/a avut o aprehensiune aparte³. Îndemnând la bună creștere, la compătimire sau milostenie, despre care azi mai vorbește numai Papa Francisc, Iorga constată că: *Pâinea care te satură mai bine e aceea pe care ai dăruit-o*. Iar „La sfârșitul fiecărei zile, socotește, nu ceia ce alții au făcut față de tine, ci ceea ce ai făcut tu față de dânșii”. Cu viciile umane profesorul Iorga este nemilos: Toate tarele acestea sunt înfierate de el, în primul rând lăcomia și prostia: *Prostul ambițios trebuie să fie rău, căci prostia singură nu dă notorietate*. Și, îi avertizează pe cei avizi de putere: *Faima se ruginește dacă nu o cureți prin muncă în fiecare zi*. Îi avertizează, totodată, pe cei care caută gloria cu orice preț, și câți veleitari de asemenea factură nu sunt pe lume: „Poți zbura pe aripile altuia, dar *nu* cu ele”.

Marele orator, parlamentarul Iorga constată că „Există o disciplină a convingerilor, una a fricei și una a lăcomiei”; și „Nu e

³La moartea marelui scriitor rus, Nicolae Iorga a scris /15 iulie 1907/ că a fost unul dintre „cei mai mari oameni ai timpurilor de față”, care „prin sufletul său de credință și bunătate, cum nu mai este altul nicăieri în timpurile noastre”. /cf. N. Iorga, *Oameni cari au fost*, ediție Valeriu și Sanda Râpeanu, București, 2009, p. 149; cf. Nicolae Mareș, *Correspondența inedită dintre Lev Nicolaevici Tolstoi și Regina Elisabeta a României*, în *Artă și literatură - Eseuri*, Editura Fundației România de Măine, București 2019, pp. 100-105.

elocvent cine e totdeauna elocvent”, pentru că „Accentele elocvente vin numai din inimă”. Nu e lipsit de umor cugetătorul în aserțiunea: „Câinele, ca poet, să ‘nchină lunii urlând”. El transformă cu ușurință parabolele biblice în aforisme: „Vițelul cel gras a fost tăiat când s’a întors fiul pierdut. Erau doi vinovați: fiul pentru că fugise de-acasă și vițelul pentru că era gras”. În afara antinomieii, omonimiei, polemistul folosește extrem de meșteșugit paradoxul, prin care dă forță neașteptată ironiei. Iată un gând despre poezie și poeți, nu e vorba de poeți bucătari. „Poesia ? Uneori un cântăreț și o liră de cele mai multe ori o liră fără cântăreț. Se întâmplă să fie și un cântăreț fără liră”. În legătură cu criticii, verbul istoricului este mai acid decât cel pe care l-am întâlnit la Stanislaw Jerzy Lec: *Criticul e adesea strigoii unui poet care n’a putut trăi*. La fel de nemilos este enciclopedistul Nicolae Iorga cu polemiștii vremurilor sale, dar și cu cei de azi, care se autodenumesc a n a l i ș t i : *Polemistul convins e un soldat, polemistul plătit un călău, polemistul diletant un pervers*.

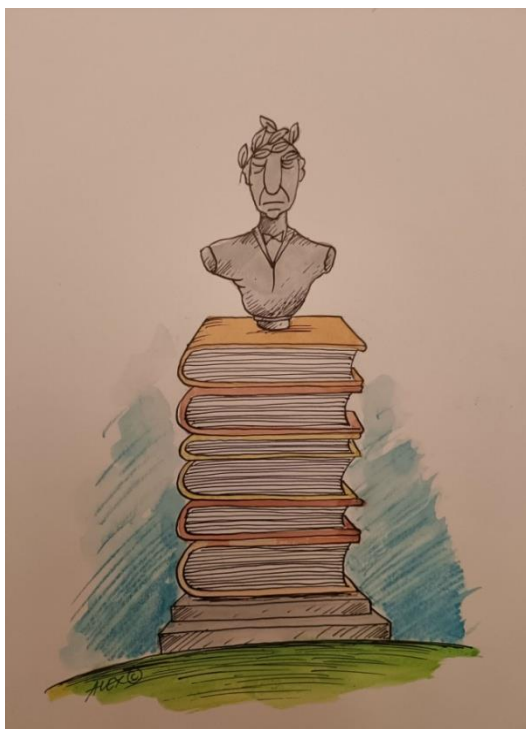
Viitorul prim ministru, dar și ministru al educației, dascălul N. Iorga constata, în 1911, că „Nenorocirea vremii e că din viață lipsește școala vieții și că din școală lipsește viața școlii”. Oare numai atunci, nu cumva mai abitir azi ? Când în fotoliul lui Spiru Haret sau al său au fost întronaiți semidoctii notorii. Îmbătați de putere mulți politicieni nu realizează că „Revoluția e păretele ce se dărâmă asupra celor ce l-au clădit rău”.

Sunt prea multe și arzătoare cugetările gânditorului Nicolae Iorga, din postura de „contemporan al nostru”. Închei, amintind spusele sale cu privire la rolul și menirea Bărbaților de Stat. Iată-i, în penița cugetătorului, pe cei pe care îi cunoaștem de-o viață: „Bărbat de Stat, - spune Iorga - e unul care nu spune ce știe, până ce, la urmă, nu știe ce spune”. Dar poporul ? „Un popor care suferă

e un popor care n'a găsit încă în el puterea ce respinge suferința". Poporul român a respins-o cu mari jertfe în 1989. Ajută-ne, Doamne, ca răzvrătirea de atunci să nu se mai repete ! N. Iorga se autodefinește în zicerea: *Cugetător înseamnă acela care cugetă lucruri noi; înțelept acela care cugetă lucruri cuminți.*

Citind scrierile și cugetările sale nu poți să nu fii de acord cu cronicarul, care în plin Evul Mediu spunea: *Nasc și în România oameni !* Printre acești m e t e o r i ț i se numără și cel de la Vălenii de Munte, Nicolae Iorga. S-a născut în urmă cu 150 de ani.

E veșnic în Panteonul culturii românești prin scrierile sale, actual prin premonițiile din cugetările lui patriotice.

Traian D. LAZĂR

VASILE VOICULESCU, SONETELE ȘI AFORISMUL

Studierea mijloacelor de expresie ale limbii române dă la iveală existența unor termeni cu sens multiplu/semnificații multiple, dar și existența unor termeni diferiți ce definesc aceeași semnificație, uneori cu deosebiri de nuanță.

În această a doua categorie ar intra termeni precum cugetare, maximă, aforism (Vezi Dicționarul explicativ al limbii române).

În funcție de natura materiei/obiectul reflecției și de specificul persoanei, al tipului de gândire (matematică, aforistică etc) cu care operează aceasta, maximele, cugetările și aforismele se pot găsi disipate în opera creatorului ori formând un corpus distinct.

Printre primii oameni de cultură români a căror producție cogitativă a fost atât de abundentă încât a constituit un volum, s-a numărat Nicolae Iorga, a cărui lucrare cu titlul *Cugetări* a apărut în 1911. (N. Mareș zice, chiar primul. Vezi *Prosaeculum*, nr 3-4/aprilie-iunie 2021, p. 8) Cel de al doilea a fost Lucian Blaga cu volumul *Pietre pentru templul meu - 1919*, căruia i-am consacrat un comentariu în *Antologia Festivalului Internațional al Aforismului - Tecuci, 2020*).

Cei mai mulți dintre oamenii de litere români, înzestrați cu darul reflecției nu l-au exercitat însă în formă pură și compactă, ci l-au amalgamat cu celelalte daruri artistice, native ori cultivate. În acest caz, cugetările lor sunt presărate în întreaga operă. Am consacrat acestei categorii de aforisme o prezentare la obiect. (Vezi *Expres cultural*, nr 8/2021). Printre creatorii aforismelor de acest tip se numără și Vasile Voiculescu asupra creației căruia ne focalizăm atenția acum, având ca obiectiv exclusiv *Ultimele sonete ale lui Shakespeare traducere imaginară*.

Prin structura lui, sonetul răspunde exigențelor gândirii aforistice întrucât finalul/ultimele două versuri trebuie să redea concluzia ideii/ideilor tratate în versurile precedente.

La Vasile Voiculescu, sonetul nu urmează modelul florentin, în care fluxul discursului este fragmentat în 3 strofe de câte 4 versuri și concluzia de 3 versuri, ci modelul shakespearian în care corpul sonetului este alcătuit din 12 versuri în flux discursiv continuu (ca și cum poetul ar vrea să spună totul dintr-o suflare), iar concluzia expusă în două versuri finale. Cele 12 versuri ale corpului sonetului conțin/comunică informații care, pe firul gândirii inductive duc la o concluzie exprimată aforistic, mai amplu ori mai succint (cele 2 versuri formând/exprimând un singur aforism, ori două?).

În sonetul CLX, ce **definește** „a noastră poezie”, concluzia aforistică este exprimată, la final, în formă amplă: „Din dragoste născută în zbcium și ardori,/Pe-ascuns, din tainic tată, ca un copil din flori”. La fel procedează, când definește „fericirea urzită din dureri”: „Protivnicele-arome, zâmbind, în ea le-mbină.../ Pocalul sus... și-nchină: îți torn să bei lumină”. (CCXI)

Alteori, aforismul final **sintetizează** ideile din versurile precedente:

- Preface în genune lăuntru tău anume/ Ca să încap-acolo, cu ea, întreaga lume.(CLXXIII)

- Vestmânt slăvit, mai trainic ca globul pământesc,/E mantia-mi de visuri cu care te-nvelesc. (CLXXVII)

- Iubirea mea-i ca steagul în lupta norocoasă,/ Cu cât mai sfâșiată, cu-atât mai glorioasă. (CLXXXIV)

- Chiar pân-la cellalt capăt al lumii de-ai fugi,/Înverigat de tine, cât lumea s-ar lungi. (CXC)

- Nu-mi hărăzește locul, nici timpul fericirea,/ Ci tu; la piept cu tine mi-e paradis pieirea. (CXCII)

- Să-ți cânt doar frumusețea mi-e unica ispravă,/ Nemuritoarea-
ți formă pe veci s-o-nalț în slavă. (CXCIX)

- Înalță-ți suflul, duhul... și dă-mi acel sărut/ Care-a-nceput pe
gura Celui fără-de-nceput. (CCX)

-Vom arde tot trecutul cu spaime și rușine/ Pe rugul bucuriei ce-
ai să aprinzi în mine. (CCXII)

- Cu tot ce-am strâns din tine curat, ca Prometeu,/Am să te-
alcățui altfel, dar suflet îți dau eu... (CCXXIX)

- În veci mai credincioasă ca soarele de sus,/ Iubirea mea nu are
nici iarnă, nici apus. (CCXXXVI)

- Ca altădată Paris, încununat cu laur,/ Iubirii mele-ntinde-i
râvnitul măr de aur... (CCXXXVII)

- Neconținut Viața are nevoie-n noi/ De negre-ngrășăminte, ca
planta de gunoi. (CCXXXVIII)

- Te blestem amintire... Ca o nebună-mi strângi/ Amarul colb de
patimi în stupii tăi nătângi. (CCXL)

- Frumoasă, tăinuită în straie de solie,/Durerea mea aleargă să-ți
ducă bucurie. (CCXLIII)

- Dar tu ești soare veșnic ... o clipă poți ierta/ Să fiu o biată găză
jucând în raza ta. (CCXLIV)

În această categorie de sonete discursul poetic are
formă/direcție lineară, curgând de la început spre aforismul final în
spiritul gândirii inductive.

Într-o **a doua categorie de sonete**, aforismul este plasat la
început, exprimat de obicei într-un singur vers, primul, alături în
două versuri, urmate de argumente susținătoare ce constituie
discursul poetic:

- Mereu cerșim vieții ani mulți, așa-n neștire. (CLXXXIII)

- Așa cum zilnic hrana o mărunțim în gură,/Așijderea viața o
destrămăm în clipe... (CXCIII)

- Tu mi-ai cules iubite, pentru eternitate,/A cugetelor mele mireasmă, poezia... (CXCXV)
- Alungă vicleșugul și nu da crez poveștii. (CXCXVI)
- Nu-ți cer deloc credință, mi-e de ajuns iubirea. (CXCXVII)
- Credeam că gelozia-mi va ruina iubirea,/ Cum face cămătarul cu victima plăpândă. (CC)
- Iubirea mea se-ntinde în timp, a ta în spațiu. (CCII)
- Să nu crezi că iubirea e numai vicleșuguri. (CCVIII)
- De ce numai pe tine tu însuși te iubești ? (CCXIV)
- Tu ai numai ureche de-ți trebuie cuvinte ? (CCVI)
- Ce nu-ți scornesc dușmanii cu negre guri flecare ! (CCXXVII)
- Nimica nu atinge iubirea mea curată... (CCXXVIII)
- Cu nobila Virtute nu ne culcăm ... fugim. (CCXXXVIII)

În creația lui Vasile Voiculescu există și o **a treia categorie de sonete** în care discursul poetic are formă circulară, începutul și finalul sonetului fiind constituit de câte un aforism, tratând, în formulări diferite, aceeași temă. Se pendulează, în aceste formulări, între general și particularul personalizat.

- Vei ști și tu că plânsul adesea e o rouă/ Ce cade milostivă pe sufletul uscat. <... > De nu vei fi cu mine, suflarea-mi să te strângă,/Învăț eternitatea cu hohote să plângă. (CCXXV)

- Cătând să te-nnegrească, o clică bârfitoare/Ți-aruncă-n spate viții și crime neiertate. <...> Din zestrea grea de haruri nimic nu ți se fură:/ Te-mbracă frumusețea în sacra ei armură. (CCXXI)

Mă lupt să scap iubirea de pătimașul trup,/Să n-o mai sorb cu ochii, să n-o mai mușc cu gura ... Că mai presus de carne, putând să o răstoarne,/ Iubirea e sămânța eternității-n carne. (CCXXV)

Aforismele integrate în *Sonetele* lui Vasile Voiculescu atestă înclinarea poetului către introspecție și reflecție, precum și înzestrarea și totodată măiestria expresiei sale lirice.

Petru DUMITRIU

LUCIAN BLAGA - ELANUL AFORISMULUI

„Elanul insulei” este titlul culegerii de “aforisme și însemnări”⁴, restituite postum de Dorli Blaga și George Gană, cel din urmă fiind autorul unei superbe prefețe, o exegeză a aforismelor târzii ale lui Lucian Blaga, care se oferă lecturii ca un mini-tratat de aforistică în sine. Am ales să parafrazez titlul culegerii tocmai pentru că el provine dintr-o metaforă blagiană care poate trimite cu gândul la o analogie cu aforismul.

*●Insula de coral crește din fundul mării până la suprafață; aci ascensiunea e tăiată de foarfecele nivelului. Elanul coralului, zbuclind din adâncimi e întreținut de toate nuanțele întunericului, dar de lumina banală a zilei - nu.*⁵

Frumusețea aforismului, asemenea coralului, provine și ea din profunzimea și expresivitatea limbii române și trebuie scoasă la lumina zilei, chiar când foarfecele ascuțite ale dezinteresului contemporan nu-l mai lasă să crească.

La o analiză serioasă a aforismului ca gen literar, în fața unor judecători puțin dispuși să vadă diferența dintre minor și concis, un avocat îndreptățit al apărării ar putea fi, fără îndoială, Lucian Blaga.

⁴ Lucian Blaga, *Elanul insulei*, seria “Restituiri” îngrijită de Mircea Zăciu, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1977.

⁵ Aforismele reproduse provin toate din două surse bibliografice produse în epoci diferite (1919, 1977), cu norme ortografice diferite. Ortografia folosită în acest text este cea actuală. Nu ne-am atins însă de vocabularul scriitorului când, ici-colo, am avut de-a face cu vreo formă arhaică, plină de farmec.

„Aforismul pare a fi - în cazul lui Blaga - mai mult decât o posibilitate auxiliară de expresie”, cum constata și George Gană.

Într-adevăr, atracția intelectuală pe care acesta o arată față de aforism nu poate fi atribuită hazardului sau capriciului. Aforismele sunt ecurile sprintare ale întregii sale gândiri filosofice asupra valorilor, culturii și cunoașterii, obiectele de studiu ale monumentalelor sale trilogii finalizate. Aforismul este asumat ca parte distinctă a efortului de reflecție filosofică.

Putem face o astfel de afirmație din motive explicite, dar și din deducții oneste bazate pe lectura atentă a celor două generații de aforisme lăsate posterității de Lucian Blaga.

Aforismul între libertate și constrângere

Din prima categorie face parte asumarea directă a aforismului ca formulă creatoare de expresie literară, cu nimic mai prejos decât alte genuri, pe care el o numește literatură aforistică.

Spune Blaga: *„Aceste gânduri, observații, considerații, puneri la punct, precizări, rectificări, aforisme, maxime, destăinuiri, dacă ar vedea vreodată (prin imposibil) lumina tiparului, aș vrea să poarte un titlu legat de izvorul lor: „din duhul eresului”.*

Blaga recunoaște, prin enumerarea sa, validitatea aforismului și a rudelor sale cu valoare de literatură. Pe de altă parte, paranteza⁶ inclusă arată că el era conștient de riscul ignorării impactului

⁶ La originea acestei paranteze poate fi un scepticism firesc perioadei de interdicție de a publica și impactul devastator al proletcultismului asupra omului și creatorului Lucian Blaga.

minusculelor fraze în comparație cu epicul stufos al romanului sau cu tensiunea dramatică a pieselor de teatru, nemaivorbind de propriul sistem filosofic.

Sorgintea în „duhul eresului”⁷ înseamnă tocmai ieșirea din tipare teoretice și prejudecăți și intrarea pe un teritoriu a cărui libertate nu este constrânsă decât de propriile limite de expresivitate.

- *În aforistică (...) este cazul să se vorbească despre tot ce se poate ști și despre alte câteva lucruri în plus.*

- *Când formulezi un aforism, trebuie să-l aduci în situația de a refuza orice adaos. Un aforism trebuie să fie ceva canonic, încheiat, ca Biblia.*

- *Prin însăși natura sa, aforismul ezită între formulă și aluzie.*

Surprinzătoare, dar convingătoare, este corespondența pe care o face Blaga între simbolicul esențializat al sculpturilor lui Brâncuși și subtilitatea aforismului:

- *Genurile literare trebuie să fi fost născocite de ființe mitologice: “Cumințenia Pământului” a născut aforismul.*

Definirea aforismului

Conștient de riscul ca aforismele sale să fie marginalizate, Blaga schițează totuși o estetică proprie a aforismului, propunând definiții și norme. Într-un prim registru, definițiile sale pot avea o nuanță teoretică:

- *Ce este aforismul ? O floare în stare de grație. Aleasă să conceapă logosul și să-l nască.*

⁷ “Duhul eresului” este titlul preluat de editori pentru o secțiune din „Elanul Insulei”.

- *Un aforism trăiește prin belșugul clar-obscur de gânduri pe care le implică fără de a le exprima (...).*
- *Orice aforism trebuie să fie astfel formulat încât să spună mai mult decât spune.*
- *Aforismul e ca un salt intelectual cu curba numai parțial vizibilă, restul trebuie ghicit.*
- *Orice aforism al său⁸, oricât de puțintel ca articulație și înfățișare, cuprinde de fapt o trăire a sensului cosmic.*

Un al doilea registru al definițiilor este, deloc surprinzător pentru poetul Lucian Blaga, cel metaforic:

- *Un aforism e un simplu grăunte de metal nobil, dar poate avea greutatea unei lumi.*
 - *Literatura aforistică e sarea gândirii.*
 - *Aforismele cele mai valabile au un accent de descântec. Ele sunt gânduri care vrăjesc.*
 - *Un aforism prost e ca o scoică în care marea nu cântă.*
- În fine, am mai putea distinge chiar accente de etică a aforisticii.
- *E necavaleresc să combați un aforism, altfel decât tot printr-un aforism.*
 - *Aforismul nu e deci capricios, arbitrar, făcut doar ca să uimească lumea cu orice preț.*

⁸ Se referă la filosoful chinez Lao-Tze.

Aforismul și atingerea poeziei

Din cealaltă categorie, a deducțiilor, merită relevată observația că aforismele sunt pentru Blaga, începutul („Pietre pentru templul meu”, 1919)⁹ și sfârșitul („Discobolul”, 1945) creației sale publicate, fie că luăm sau nu în considerare și culegerea de aforisme apărute postum („Elanul insulei”, 1977). Prin urmare, cultivarea aforismului nu a fost doar un „păcat al tinereții”, ci un gen căruia i-a rămas fidel, inclusiv în perioada când nu se mai aștepta la publicare.

De aceea, aforismele lui Blaga trebuie citite și în lumina creației sale poetice și mai ales filosofice.

Unele aforisme schițează o artă poetică blagiană.

● *Întocmai ca o poezie, cu farmecul alungat printre rânduri, un aforism rezistă și se recomandă mai mult prin ceea ce ascunde, decât prin ceea ce spune de-a dreptul.*

● *Un cosmos absolut ordonat și perfect logic e nepoetic.*

● *Poetul nu este atât un mântuitor, cât un mântuitor al cuvintelor. El scoate cuvintele din starea lor naturală și le aduce la starea de grație.*

● *Creștinii socotesc anii de la nașterea lui Hristos. Revoluționarii de la luarea Bastiliei. Poeții ar trebui să-i socotească de la facerea lumii, deoarece ei rămân pe linia ce a început cu Geneza”.*

Altundeva se întrebă:

⁹ Lectura volumului „Pietre pentru templul meu” este datorată gestului neprețuit al Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj Napoca care a reprodus în facsimil ediția princeps, apărută la Sibiu, în 1919, la Biroul de imprimare „Cosînzeana”.

- *Ce este cuvântul, orice cuvânt - nimic decât o rană a tăcerii.*

Alte aforisme cresc pe însuși trunchiul metaforei poetice:

- *C-un amurg însângerat moare fiecare zi, în chipul cel mai firesc, fără emfază. Nici una din aceste zile nu zice despre sine că-și varsă sângele pentru amintirea celorlalte.*

- *Vântul îl auzi, ce-i drept, în copaci, dar nu-l fac copacii.*

Aforismele luminii

Poetului nu puteau să-i scape reflecții pe tema luminii. Să nu uităm că, tot în 1919, Lucian Blaga publică „Poemele luminii”.

- *Umbrele seamănă ce-i drept cu întunericul, dar sunt fiicele luminii.*

- *Întunerecul nu trebuie să-l luminăm pentru ca să-l putem vedea.*

- *Cu degetele două muiate în apa gurii poți să stingi o lumânare. Închizând pleoapele, poți stinge razele de soare. Dar noapte nu se face. Căci noapte nici nu poate fi. Nici noaptea pământului, noaptea cea mai mare, nu e noapte, ci doar o umbră într-un univers de lumină.*

- *Soarele nu-și ascunde petele cu minciuni, ci cu un prisos de lumină.*

- *Dacă în unele locuri răsare soarele mai curând, nu însemnează că acolo durează ziua mai mult ca în alte părți.*

Relația cu filosofia

Filosoful Lucian Blaga se află în căutarea esențelor. Descoperirea lor nu trebuie forțată prin „strivirea corolei de minuni a lumii”.

- *Filosofia care nu știe să devină slujnica Artei apucă irevocabil pe drumul ineptiilor.*
- *Originalitatea devine excesivă și condamnată numai când se realizează în dezavantajul esențelor.*

Temele care îl inspiră sunt diverse și ele includ cultura, natura, sistemele de valori, poezia și, desigur, nu lipsește aspirația moralizatoare a aforismului. Dar, mai presus de toate, filosofia este tema predominantă atât la începuturi, la vârsta „pietrelor pentru templu”, cât și în culegerea postumă a aforismelor târzii.

Aforismele timpurii mărturisesc și o geneză a ideilor pe care Blaga le va dezvolta în opera filosofică. Numeroase sunt enunțurile spontane privind morala, religia, istoria, arta, filioane pe care își va construi „sistemul” său filosofic sau arta poetică.

Unele dintre acestea pot fi identificate ca repere în opera sa de maturitate. Aforismele blagiene din tinerețe nu sunt însă un prolog, după cum nici cele postume nu sunt un epilog la opera sa. Ele însă descriu, în ciuda propriei afirmații (*Aforismul ia în răspăr un sistem sau ține loc de sistem*), efortul excepțional al lui Lucian Blaga de a realiza îmbrățișarea între filosofie și literatură, unic în cultura românească.

În „Pietre pentru templul meu” aforismele par a exprima o siguranță de sine a enunțurilor făcute și a sugera premisele cercetărilor filosofice viitoare.

● *Nu-ți îmbogățești sufletul cu adevăruri mărunte: cine și-ar face avere adunând praful de aur împrăștiat pe pământ ?...*

● *Sunt adevăruri atât de puțin bătătoare la ochi încât descoperirea lor e aproape o creațiune...*

● *Metafizica nu are un obiect spre care se îndreaptă, ci numai un impuls intern din care se naște...*

● *În nimic n'a fost omul atât de pretențios, de mândru și de nerușinat ca în părerile sale despre divinitate: inchizitorii ziceau că Dumnezeu e inchizitor.*

În „Elanul insulei”, concluziile sunt mai puțin emfaticе, parcursul filosofic al scriitorului justificând o nuanță de îndoială.

● *Dacă s-ar declara undeva și cândva în condiții umane, „Adevărul” ar fi un despot cum nu a fost altul în istoria omenirii”.*

● *Istoria este mitologia oamenilor, cum mitologia este istoria zeilor.*

● *Filosofule, nu-ți încheia sistemul, devii scolastic !*

● *Filosofia nu descoperă lumea reală, ci imaginează numai lumi posibile.*

● *Știința este o știință a răspunsurilor. Filosofia este mai mult o știință a întrebărilor.*

● *Judecata de azi e prejudecata de mâine.*

Aforisme zâmbitoare

Când vorbim despre opera unui gânditor atât de profund precum Lucian Blaga, este greu să o facem altfel decât cu gravitate.

Am căutat totuși câteva exemple de aforisme cu un parfum de ironie, gândindu-mă și la vecinătatea aforismului cu epigrama pe lungimile de unde ultrascurte ale prozei:

- *Orice fir de nisip se crede pe sine însuși o sămânță de mărgăritar: făr' de noroc.*
- *Chiar și pe drum drept, șarpele tot numai în serpentine se mișcă.*
- *O vorbă de spirit, oricât de strălucitoare, își are și ea mormântul. În urechile prostului.*
- *Steagul este un simbol lamentabil, fâlfâie după cum bate vântul.*
- *Cu penele altuia te poți împodobi, dar nu poți zbura. Acest lucru nu-l prea știu oamenii, dar îl știu pasărele.*
- *Inclinarea noastră de a crede în destin este întărită de orgoliul de a nu ne crede cu totul ignorați de restul Universului.*
- *Vârsta devine un merit... numai când ai foarte multe alte merite.*

Aforismul fără vârstă

Sunt tulburătoare ecurile pe care le-ar putea avea unele aforisme în conștiința publică actuală.

- *Timpurile cele mai critice în istorie sunt acelea cari înțeleg și simt insuficiența idealelor, năzuințelor și simboalelor lor, dar nu sunt în stare să-și creeze altele în schimb ...*
- *Privește în jur: cele mai multe capete sunt niște muzee de idei folosite.*

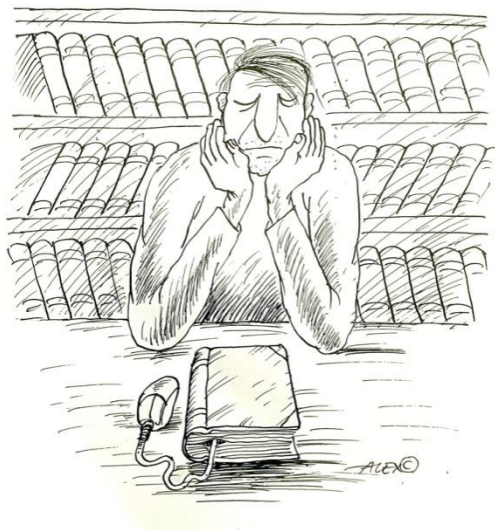
● *Îți iert pesimismul, într-un singur caz nu: când e vorba de viitorul neamului tău, căci a fi pesimist în ce privește viitorul neamului tău înseamnă a fi trădător de neam.*

Aforismul este, dincolo de conținut, un exercițiu de limbă.

● *Limba este întâiul mare poem al unui popor, afirma Lucian Blaga.*

Frida aurită în care aforismul își găsește locul în monumentalul edificiu al operei lui Blaga este de natură să încurajeze și să-i facă mândri pe cei care încearcă să-l cultive pe ogorul limbii române, care se încăpățânează să nu devină sterp. Aforismul este o floare delicată, pe care numai proverbele populare îl întrec în parfum.

Proverbul are întotdeauna înțelepciunea unui om bătrân. Aforismele nu au vârstă, mai spune marele gânditor. Aforismele lui o confirmă.

Dr. Elis RÂPEANU

EPIGRAMA AFORISTICĂ

Aforismul și epigrama sunt forme literare scurte care comunică, în puține cuvinte, o idee principală cu nenumărate ecouri și implicații logice. Ambele fac parte din speciile cele mai vechi ale literaturii europene. Totuși, odată cu progresul omenirii, câștigă și ele în exprimare și idei, acumulează înnoiri, accentuează ingeniozitatea, îi schimbă direcția conform noilor realități, capătă alte trăsături în comparație cu cele din timpuri străvechi, după cum se schimbă și istoria: natura umană obiect fundamental al literaturii, devine obiect istoric, social, care nu mai este ceva *în sine*, manifestările sunt legate de anumite condiții, după cum susține și **Monique Némer** într-un studiu publicat în „Studi Francesi”, (nr. 18, septembre - décembre 1982, p. 489).

În ceea ce privește valorile aforistice pe care le poate căpăta epigrama, să ne gândim la epigrama germană căreia i-au dat strălucire mari scriitori, precum *Lessing, Herder, Goethe, Schiller*. Să ne gândim la volumul *Xenii*, publicat în 1797 de Goethe și Schiller, în colaborare. În MINERVA. Enciclopedia Română, Cluj, 1930, p. 966, se specifică faptul că acest cuvânt xenien în greaca veche exprima darurile (atențiile) supușilor date celor din fruntea țării; apoi a căpătat sensul de daruri pentru străini, asimilând, cu timpul și alte sensuri. Acesta a fost „titlul cărții a XIII-a de epigrame a lui Marțian. Goethe și Schiller și-au numit xenii epigramele pe care le-au tipărit *MUSENALMANACH für 1797*, îndreptându-le contra literaților contemporani lor”. La acești scriitori, xeniiile capătă valoare de aforisme, nu de maxime/axiome, pentru că exprimă implicarea eului autorilor în ideile devoalate. Or, în *Larousse du XX-*

e siècle (vol. I, Paris, 1927, p. 274) se atrage atenția: „*Il ne faut pas confondre les aphorismes avec les axiomes. Les axiomes sont des vérités premières, évidentes par elles mêmes qui n'ont pas besoin de démonstration. Les aphorismes ne sont pas que de petites synthèses fondées sur l'expérience de l'auteur.*” (Nu trebuie să confundăm aforismul cu axioma/maxima. Axiomele exprimă adevăruri imuabile, evidente prin ele însele care n-au nevoie de demonstrație. Aforismele nu sunt decât concluzii/deducții bazate pe experiența autorului). Or, xeniiile publicate de Goethe și Schiller comportă tocmai aceste trăsături, au conținut satiric, punând în valoare nuanțele umoristice specifice spiritului german:

Soarta plagiatorului

Chiar când opera furată

E matură și formată,

Cel ce e plagiator

E tot simplu muritor.

(Trad. de Florea Ștefănescu)

Aforismul se apropie de epigramă tocmai prin ce îl diferențiază de maxima clasică, formulare concepută ca un adevăr universal. Totuși, susține **Joseph Joubert** (1754-1824), în „Catrenele” sale, maxima a constituit preludiul apariției aforismului, care a țâșnit ca o rază de lumină, *incluzând în sine și prezența subiectului*. **Philippe Moret** consideră că, în această formă scurtă, se întretaie două planuri: *jurnalul intim* al autorului și *reflecția morală*; ea „va marca pentru totdeauna istoria formelor literare scurte și sentențioase, în zorii epocii moderne, și va defini regimul propriu aforisticii moderne și contemporane, prinsă într-o tensiune intrinsecă între discursul subiectiv și discursul adevărului” (în lucrarea „*Ecriture moraliste et journal intime: modernité*” de Joubert) *Joseph Joubert* însuși relevă discontinuitatea și caracterul subiectiv-obiectiv al stilului aforistic:

„Stilul continuu (sau succesiunea didactică și neîntreruptă a frazelor și a expresiilor) nu e natural decât la cel care ține pana în mână și scrie pentru alții. Or, în cazul aforismului, totul este o izbucnire, o fărâmă de suflet.” Aforismul, ca și epigrama adăugăm noi este „o scriere personală, în mod continuu întreruptă și reluată, care duce lectura spre intermitența sufletului și discontinuitatea eului. El se compară cu o harpă eoliană care scoate sunete frumoase, dar care nu execută nici o arie. ”Afinitatea dintre aforism și epigramă (deși aforismul e în proză și epigrama în versuri de preferință, *catren*) se caracterizează, în primul rând, prin subiectivitatea autorului (locutorului) care-și exprimă punctul de vedere, marcat de caracteristicile vremii sale, dar și prin puntea care se creează între el și cititor (receptor).

Apropierea între aforism și epigramă o face și *Lewis Carroll*, cuprinsă în volume cu aforisme pline de umor englezesc (să nu uităm că englezii râd fără să se amuze și se amuză fără să râdă!). Astfel, în volumul „*Oxford. Dictionary of Humorous Quotation*”, Third edition, Edited by Ned Sherrin, Oxford University Press [2008]; la p. 344 citim: „I summed up all systems in a phrase, and all existence in an epigram.” (Am adunat/cuprins un sistem întreg într-o frază și toată existența într-o epigramă).

În general, aforismul și epigrama aforistică sunt construite pe contradicție, aluzie, joc de cuvinte, adevăruri acceptate sau contestate etc. Ele explorează cotidianul, dar și universalul, superficialul și ceea ce este profund, particularul și generalul, ca o misterioasă picătură de diamant a spiritului, în care contrariile încetează a mai fi percepute ca atare. Ambele antrenează spiritul la exercițiul paradoxului aparent, la exercițiul poantei; jocul de cuvinte se asociază adesea cu intenția morală (trebuie să-i recunoaștem glumei o accentuată virtute civilizatoare). Afinitatea de structură

dintre cele două forme scurte devoalează alte trăsături comune: în afară de logica binară și forma concisă, ele se detașează prin gândirea deschisă prin excelență, prin întorsăturile surprinzătoare de idei, prin șocul noutății care captează atenția receptorului, prilejuind colaborarea directă cu autorul (ca într-un dialog) și conferă textului un surplus de eficacitate. Înțelegem, deci, că ambele (aforismul și epigrama) mai au în comun caracterul dialogal. În subtext sau chiar direct, autorul intră în dialog cu cititorul, îl întreabă, îl atenționează, îi transmite concluziile sale, cu care acesta poate să fie de acord sau nu. O dovadă o constituie, la cele două specii literare, adresarea directă, adesea prin persoana a II-a singular (și ca semn al impersonalului în asemenea contexte și nu al impoliteții!), prin folosirea frecventă a lui noi (nouă, ne) care ne include pe fiecare; la acestea se adaugă trimiterile introduse demodernizării literaturii române, când cugetarea devine modalitate curentă de comunicare la îndemâna scriitorilor culti. DACIA LITERARĂ instituie tradiția publicării aforismelor traduse din alte literaturi. Cu timpul, scriitorii români simt propriul impuls de a-și exprima observațiile morale proprii, eliberându-se de modelele străine. De fapt, catrenele apărute în primele reviste umoristice au o tentă moralizatoare sau/și sapiențială înrudită cu zicătorile și proverbele. Uneori sunt un fel de proverbe moderne sau de sfaturi, definiții în care ideile unui autor se întâlnesc sau adie în curentul altor idei generale cu larg ecou, spuse, scrise sau gândite de alte minți, dar spiritele se întâlnesc pe același curcubeu, având nuanțe coloristice diferite. Meritul unor astfel de creații constă, la urma urmei, în originalitatea formulării, în arta propriu-zisă a condeiului, cu eventuale întorsături și asociații surprinzătoare, în expresivitate.

Preocuparea lui **Lucian Blaga** (1895-1961) pentru formele concentrate prin care-și fixează meditațiile („*Discobolul*”) nu e

străină de prețuirea sa față de creația folclorică, în mod deosebit față de proverbe, zicători și strigături. „*Prin finețea lor*, scria el (în „*Ferestre colorate*”, Arad, 1926), *prin subtilitatea lor, par niște cuvinte de spirit azvârlite cu ușurință într-un elegant și fictiv salon țărănesc locuit de zei-țărani. Avem proverbe cari sunt biciuiri de foc și proverbe cari, înainte de a se preface în cuvinte, au fost flori.*”

Iată un proverb cu bici și cu floare:

*Ferice de acela
Căru-i îi spui o vorbă
Și pricepe zece!
Și vai de acela
Căru-i îi spui zece
Și nu pricepe nici una!*

Sunt strigături care se suprapun pe proverbele cu nuanță de definiții:

*Omul fără de femeie
Ca lăcata fără cheie,
Iar femeia fără om
Îi ca frunza fără pom.*

După **Tudor Vianu** (1897-1964), proverbul conferă caracterul oralității. Proverbele „*sînt* (sic!) *produsul aplicării unei norme de artă; alternarea lor cu exprimări culte* (s.n.) *produc o altă impresie, creează o tensiune specială*” (în „*Problemele metaforei și alte studii de stilistică*”, ESPLA, 1957, p. 173).

E lucru cunoscut că, în creația populară, sunt întâlnite versuri aranjate în catrene (uneori, în distihuri), cu sens apodictic, învăluite, adesea, în paralelismul ideilor:

*Câtă lume-i pe sub soare
Nu-i ca crâșma-nșelătoare*

*Crâșma te-nșală să bei,
Mândra te-nșală s-o iei.*

X X X

*Nu-i frumos cine se tine,
Ci-i frumos cui îi stă bine;
Nu-i frumos cin' se gătește,
Ci cui i se potrivește.*

Îată câteva versuri dintr-o melodie a lui Cristian Pomohaci
(născut în 1969, în Rebrîșoara, la 2 Km. de Năsăud):

*A fi om îi lucru mare,
A fi domn îi o-ntâmplare
Că domn poate fi oricine,
Dară om cui îi stă bine, omule!*

X X X

*Să fii mare nu-i mirare,
Să fii om îi lucru mare
Să fii mare îi nemică,
Ominia te rădică, omule!*

X X X

*Omul hâd cu haine bune
Îi ca grâul cu tăciune,
Omul fain cu haine rele
Tot îi stă bine cu ele, omule!*

X X X

*Cine-i om de ominie
Nu grăiește ce nu știe, omule!*

Încă de la maturizarea lor, în epoca modernă, aceste două forme literare ajung să exprime tot felul de puncte de vedere ale autorului, opinii, concluzii etc. Spiritul de moralist se îmbină cu spiritul ascuțit de observație, manifestându-se, adesea, ca reacție la opinii deja formulate, glosări pe marginea unor texte, cu ton filozofic. În structura lor, *paradoxul* exprimat sau ușor de înțeles are un rol preferențial, contribuind la producerea surprizei intelectuale, înviorând spiritul, dând ghiont gândirii.

Însuși „Rectorul meu” **Radu Voinea** (1923-2010) acest mare inginer, academician, cu o bază culturală solidă, iubitor de umor și de „idei sprintene” care pot înviora un discurs sau un curs universitar considera că putem vorbi de un *gen scurt* în care pot fi incluse, cu același statut valoric, epigrama, aforismul, proverbul, zicătoarea...

Eugen Lovinescu (1881-1943) sublinia și el caracterul aforistic ca pe una din particularitățile care contribuie la originalitatea literaturii române.

Abundența acestor „învățămintे” din operele scriitorilor ca **Anton Pann** sau **Ion Creangă** ilustrează „duhul” poporului român, firea lui „judicioasă” și „sentențioasă”. Felul de a gândi, dând definiții, sentințe, se oglindește și în procesul de naștere a epigramei. Încă din deceniul al VII-lea al secolului al XIX-lea, în al doilea volum care poartă, în titlu, cuvântul epigrame „Ielile, grame și EPIGRAME politice” (1869) al lui **Dimitrie Bolintineanu** (1819-1872), citim următorul catren:

*Candidații la putere
Sunt lăcuste efemere
Ce mor astăzi îmbuibate
Și vin mâine leșinate.*

Și la Vasile Alecsandri (1818-1890) întâlnim asemenea creații cu sens sentențios, publicate în 1888:

*De ai vreo idee, în scris s-o pui îndată,
De ai vreo iubită, condu-o la altar!
Cu „Lasă!” trece vremea, iubita e uitată,
Cu „Lasă!” trece vremea, ideile dispar!*

În volumul lui **VERO (Leon Wechsler)** publicat în 1899, citim acest catren sentențios:

*Precum bețivul în pahare
Răstoarnă vinul, guraliv,
Și vinu-n semn de răzbunare
La fel răstoarnă pe bețiv.*

1896, **Ion Ionescu-Quintus** (1875-1933) ce ocupă primul loc în „dinastia” de epigramaști a Quintușilor, publică valorosul volum „EPIGRAMME” cu multe catrene sentențioase, dintre care îl notăm pe cel remarcant și de **G. Călinescu**:

*În politică devii
Om de frunte dacă știi
Sau să perii,
Sau să sperii.*

Epigrama aforistică are și trăsături de discurs, de oratorie, or, se știe că metafora, ca figură de stil a apărut în stilul oratoric. Revista „LANGAGES” (Paris, 1979) consacră un număr special metaforei. În eseul semnat de **J. Molino et autres**, se subliniază faptul că „retorica este la modă, dar, mai ales, metafora”. Epigrama cu aceste trăsături răscolește gândirea surprinsă de înțelesuri noi, cu valoare apodictică, dar și de ingenioasa concluzie izvorâtă adesea din sensurile opuse ale cuvintelor antonime sau cu substrat antonimic, prin deviere semantică, făcând punte cu metafora.

Aforismul exprimă gândirea, înțelepciunea, manifestarea inteligenței autorului, dar și selecția subînțeleasă, cu alternativa pe care și-o aproprie și o sugerează cititorului. Pentru că, în ceea ce privește aforismul, *„artificiul aluziei constă într-o insinuare care nu explică deci totul, dar produce o surpriză, ceea ce e de ajuns pentru a stârni gândirea celui care n-o înțelege și plăcerea celui care o înțelege”*. (**Baltazar Grácian** 1601-1658 „Ascuțimea și arta ingeniozității”, traducere din spaniolă, note și comentarii de **Sorin Mărculescu**, Ed. Humanitas, 1998, p. 455).

Spre deosebire de aforism, caracteristică pentru epigramă este devoalarea implicitului prin explicitul poantei. Dar există și epigrame aforistice în care ideea e transmisă, mai ales prin antonime, prin paradoxuri, prin afirmații, negații sau interogații cu subînțeles imediat. În epigramă, ca și în aforism, autorul își devoalează gândirea, concepțiile, apără aprecierea pozitivă privind comportamentul uman, într-un cuvânt, se exprimă pe sine cu întreaga lui umanitate. Deci, el însuși trăiește ideile pe care la transmite și, în creațiile noi, vine cu un fior nou, cu sensuri conforme cu realitatea societății moderne, e o împletire între sentiment/resentiment și intelect. Autorii de aforisme și de epigrame sunt „creatori de gânduri noi în care pâlpâie flacăra ideii” (Cf. **Tatiana Niculescu**, „Mistica rugăciunii și a revolverului”, Ed. Humanitas, 2017, p. 125).

Epigrama aforistică s-a debarasat de nota didactică și moralizatoare, se adâncește în esențe, vrând să imprime certitudine. În catren se „încifrează” și se „descifrează”, odată cu ingeniozitatea ideii finale, sensuri existențiale sau filozofice, izvorâte din eul participativ al autorului:

*Privind fără-ncetare
Prostia omenească,*

*De lung urât cuprinsă,
Eternitatea cască.*

(Vasile Alecsandri (1821-1890))

Epigrama modernă accentuează anumite trăsături ale epigramei clasice, acele laturi care, în conținutul de idei, o apropie de **aforism**, iar ca valoare literară o apropie de **poezie**. Tot mai des se vorbește de «subspecii» numite **epigrama aforistică** și **epigrama poetică** (mai curând **madrigal epigramatic**) variante, de fapt, ale speciei de bază și nu subspecii.

Spre deosebire de proverb, **epigrama aforistică** păstrează doar o ușoară nuanță didactică și moralizatoare, adâncește sensul ideii, incitând gândirea cititorului. În ea se încifrează mai puțin poanta, dar se descifrează sensuri existențiale sau idei filozofice, învăluite, adesea, în umor.

Despre „*Bolovan*”, Sorin Pavel scrie un catren în care jocul de cuvinte și personificarea sugerează adevărata direcție a săgeții:

*Zace pe coclauri strimte,
Veșnic beat de inerție:
Nici nu simte că nu simte,
Nici nu simte că nu știe.*

Modernizarea societății a aprins „flăcări” în gândirea ancestrală.

X X X

*Când fulger trece o idee
Prin ea, o epigramă face
Mai mult decât o epopee
În care acțiunea zace.*

Vasile Bogrea (1881-1926)

X X X

*Nu intră nici la blând îndemn,
Nici la poruncă de satrap,
Chiar orice cui în orice lemn,
Chiar orice gând în orice cap.*

Sorin Pavel (1933-1977)

X X X

*Uneori într-o grădină,
Dintre pomi, pe vreme rea,
Cad acei cu rădăcină
Și rămân cei cu proptea.*

Șt. Tropcea (1915-1986)

Valeriu Râpeanu (marele om de cultura, care ne-a părăsit de curând) scrie, în prefața *Antologiei epigramei românești* din 2007: „Recitindu-le epigramele, ne dăm seama că aceste ieșiri în arenă îi reprezintă integral, că în creația lor pe acest tărâm se află strânse ca-ntr-un strop de ploaie toate însușirile spiritului lor”.

X X X

*Supărările iubirii
Sunt ca ploile cu soare:
Repezi, dar cu cât mai repezi,
Cu atât mai trecătoare.*

G. Topîrceanu (1886-1937)

Este evident faptul că implicarea autorului accentuează tenta lirică a epigramei, ca, de altfel, și a aforismului. Catrenul, e prezent azi și în operele înțelepților care și-au închinat viața lui Dumnezeu. Impresionante, de exemplu, sunt asemenea forme literare lăsate

nouă, muritorilor de rând, de **Sfântul Ioan Iacob Hozevitul** (1913-1960), cuprinse în volumul HRANĂ DUHOVNICEASCĂ o „*carte cu cele mai minunate umilincioase cugetări care suie pe om cu sufletul la cer*”, Ed. „LUMINĂ DIN LUMINĂ”, București, 2006. Totul e învăluit în povață, îndemn, îndrumare, nelipsind nota apodictică specifică Ieroschimonahului, care se adresează direct celor cu frică de Dumnezeu, ca un duhovnic care dă sfaturi, îndrumări, îndemnuri. Și cum multe sunt apropiate de sufletul cititorului, ne permitem să dăm câteva exemple.

X X X

*La Putna, Ștefan nu mai poate
Să odihnească în mormânt
Văzând atâta nedreptate
Pe strămoșescul lui pământ.*

X X X

*Trezindu-ne simțirea
De suflet creștinesc
Să punem semnul crucii
Pe steagul românesc!*

X X X

*De vom păzi Unirea
Și crezul din strămoși,
Vom fi și jos, în lume,
Și-n ceruri glorioși!*

Epigramele aforistice răspund nevoii de cunoaștere, răspund unor întrebări pe care, spontan, și le pune și cititorul odată cu lectura, și tot rândul scris îi dă răspunsul conform înțelepciunii și formației autorului.

Această trăsătură temperează, întrucâtva, umorul în favoarea ideii, a notei filozofice generale

Nota sapiențială e susținută, adesea, de metaforă care, în epigramă, spre deosebire de poezie unde învăluie gândul în visări și înălțări pe curcubeie aurite, îl ancorează pe cititor în realitate. **Blaga** însuși consideră metafora ca pe un element ontologic, similar încercării de a releva un mister cu mijloacele pe care ni le oferă „existența sensibilă” (lumea concretă). Din lucrarea „Geneza metaforei și semnul culturii” înțelegem că, metafora, sub faldurile ei, forțează misterul, îl determină să se apropie de pământ, întregind destinul uman.

De altfel, metafora se aliază, adesea, cu sensurile opuse, cu opoziții numite de lingvistul **Eugen Coșeriu** (1921-2002) „solidarități lexicale”:

X X X

*Din orice copac al pădurii
Se poate ciopli un catarg,
Dar cruntul sărut al securii
E prețul plecării în larg.*

Marcel Breslașu (1903-1966)

Înrudirea, chiar suprapunerea celor două specii literare e evidentă în cazul oricărei epigrame adevărate, care poate fi și o epigramă-definiție, ce nu mai are nevoie de titlu.

*După sens și parametri,
Epigrama e un meci
Cu un unsprezece metri
În minutul nouăzeci!*

(Nelu Quintus)

Nota aforistică e specifică și epitafurilor epigramatice care definesc viața și moartea. Poetul **Ioan S. Nenițescu** (1854-1901),

fratele Ministrului industriilor și comerțului *Dumitru S. Nenițescu*, dedică monahului *Ilarion Neniță*, unchiul său (de la care a fost preluat numele *Neniță* -> *Nenițescu*) următorul epitaf în care înțelepciunea capătă ecou de recunoștință, evlavie și laudă:

*În moarte nu toți murim
Cum în trai nu toți trăim
De vreți morți să nu muriți
Cătați vii ca să trăiți.*

Chiar în epitafurile scrise pe monumentele funerare (pe cruce sub numele celui decedat), se pot citi, în puține rânduri, chiar în catrene, concluzii privind viața omului, îndemnuri, povețe, invocări totul învăluit într-un ton elegiac. Pe o cruce din Cimitirul de pe strada Armenească din Chișinău, unde cu grupul de epigramiști sosiți la Festivalul „*Donici, cuib de înțelepciune*”, am fost la mormântul lui **Efim Tarlapan** (1944-2015), sâmbătă, 16 ianuarie 2016, am citit pe o cruce:

*Ca o floare ce se trece
Este omul pe pământ;
Astăzi râde și petrece,
Mâine zace în mormânt.*

Solidaritatea epigramei cu aforismul ni s-a infiltrat nouă, epigramiștilor, în structura intelectuală și în mișcarea ideilor, fiind preluată de neastâmpărul condeiului epigramistic. Am publicat deja cinci volume de aforisme: două în română („*LA MASA TĂCERII MELE*”, 2007 și „*EXIL INTERIOR*”, 2009), unu în română, italiană și franceză („*IEȘIREA DIN LABIRINT*”, 2011) și două în română, spaniolă, italiană, franceză și engleză („*DE LA SURÂS LA SUSPIN*”, 2013 și „*CURCUBEIE DE GÂNDURI*”, 2018). Am participat și la Festivalul Internațional de Aforisme de la Tecuci (la edițiile a II-a, a III-a și a IV-a) organizat de profesorul **Vasile Ghica** (susținut de ing.

Doru-Eugen Pelin), cel care a proiectat aforismul românesc pe ecranul literaturii universale, și m-am convins de legătura dintre aforism și epigramă. Totuși, am simțit și mai mult această înrudire, dându-mi chiar imboldul de a scrie asemenea epigrame și de a le aduna într-un volum, ținând în mână cartea lui **Vasile Militaru** (1885-1959) care a publicat, în 1941, *„Vorbe cu tâlc”*.

După cum mărturisește autorul, în *Către cititorii mei*, aceste așa-zise VORBE, ”au izvorât dintr-o adâncă iubire de oameni. Scrise cu dorința de a folosi poporului drept o cinstită călăuză pe căile tuturor virtuților, ele au fost publicate, duminical, în ziarul UNIVERSUL, timp de aproape doi ani și astfel, prin sutele de scrisori ce am primit, din toate unghiurile țării, am putut avea dovada că aceste tâlcuiri morale [cugetări, spune autorul mai departe], pornite din adâncul inimei mele, au mers de-a dreptul la inima poporului.”

Acest volum al lui Vasile Militaru a apărut în 2014, și la Chișinău (dar nu este identic decât în parte cu cel original), beneficiind de o prezentare semnată de academicianul **Mihai Cimpoi**. În introducere **Maria Șelaru**, reprezentantă a Societății Culturale „Vasile Militaru”, cuprinde și date privind viața și opera scriitorului pe care-l numește *„Apostol al cuvântului”*.

Epigramiștii români din epoca modernă și din contemporaneitate, au luat cunoștință și de rubaiatele lui **Omar Khayyam**, pe care nenumărații traducători (cel mai cunoscut fiind **George Popa** care le-a publicat în 1979) le adaptează specificului românesc, conferindu-i două rime:

*Să-ți faci puțini prieteni. Din tine nu ieși
Căci prea des falsitatea credința ne-o înfrânge
Când ți se-ntinde-o mână, 'nainte de-a o strânge,
Gândește-te că poate te va lovi-ntr-o zi.*

Să nu uităm că și **George Coșbuc** (1866-1918) a tradus proverbe și maxime din sanscrită: *Să fugi de casa unde vezi*

Că e stăpân numai nevasta,

Dar, unde e nevasta rob,

Fugi mai ales de casa asta.

Dimitrie Anghel (1872-1914) cânta și el în strofe asemănătoare „drăgălașele catrene spaniole născute în vreun colț sălbatic al Pirineilor”:

Bun e obiceiu lui,

Obiceiu cucului,

Oul în alt cuib să-l pui

Să-ți clocească altul pui.

Dar chiar și asemenea creații care exprimă nemulțumirea, cu accentuată notă de pamflet, includ gândire ascuțită și comunicare. „Aceasta va fi părănd lucrare mai mult a judecății decât a ingeniozității, deși se împărtășește din amândouă. Sunt unele adevăruri reliefate atât prin latura substanțială, cât și prin observarea lor ca act remarcabil al capacității. /.../ Desăvârșirea stă mai mult în sublinierea cunoașterii decât în delicatețea artificiei artistice; ele dau multă mulțumire prin învățătura care luminează înălțător sufletul”, consideră Baltazar Gracián y Morales*(1601-1658) cel care „se exprimă în formule concentrate cât pentru un discurs întreg; inteligența sa subtilă, imaginația și cultura i-au permis să prezinte omul și să-i deoaleze nevoile, sărăcia, printr-o nemiloasă morală a deziluziei”.

.....
* Baltazar Gracián y Morales - moralistul și eseistul spaniol, a cărui lucrare monumentală „Agudeza y arte del ingenio, 1648 (Ascuțimea și arta ingeniozității) a fost tradusă de savantul hispanist Sorin Mărculescu, cel care și-a însușit limba spaniolă sub îndrumarea neuitatului profesor Valeriu Papahagi (1906-1983), aromânul care, prin activitatea și scrierile lui, a-nchinat un adevărat imn neamului românesc.

În dorința de a-și face cunoscută viziunea privind aspectele de viață, fenomenele socio-culturale sau chiar noțiunile abstracte, mânuitorul de condei ascuțit se dedă la definiții spirituale. Totuși epigrama rămâne epigramă: trăsătura ei esențială e spiritualitatea, ingeniozitatea concluziei care frapează spiritul cititorului prin surpriza poantei. O epigramă care, prin poanta ei incită gândul și-l face să tresară, producând plăcere estetică, nu e mai puțin valoroasă dacă nu e satirică sau umoristică, ci apodictică, declanșând energia minții:

*Dacă nu ar fi femeia
Punctul forte la bărbat
Să-l întoarcă ea cu cheia,
Ar rămâne-un încuiat.*

(Vasile Manole)

Iată ce-a scris **Nicolas Boileau** (1636-1711) în „*Arta poetică*”, Cântul II, „*într-o scurtă istorie ironică... epigrama rămâne ultimul bastion al poantei... numai dacă, prin finețea ei, lovind la țanc, prin răsucirea ideii și nu a cuvintelor*”. Numai astfel, adăugăm noi, gradul de comunicare este atât de intens încât ideile, convingerile autorului se insinuează în conștiința cititorului.

*În universul nostru strimt,
Plin de virtuți și de ocară,
Prostia este o povară
Pe care cei ce-o duc n-o simt.*

(Mircea Ionescu-Quintus)

Deci, asemenea creații literare, între care granița e adesea labilă (aforism? epigramă?), pe lângă valoarea referențială, presupun valoare estetică și etică. Epigrama aforistică modernă comportă și nuanțe umoristice, ironice, chiar satirice.

E o simbioză între artă și reflecție, clișeul ficțiunii devoalează sapiențialul, istețimea concluziei. Pentru că nici din aforism, nici din epigrama aforistică nu lipsesc valorile poetice, dar rostul lor este să conducă la idee. **Jules Renard** (1864-1910) scria: „*La vérité est, quoi qu'on dise, supérieure à toutes les fictions*” (Adevărul e, orice s-ar spune, superior tuturor ficțiunilor). **Henri Bergson** (1859-1941) se apropie și mai mult de acest creativ proces: „*La fiction quand elle a de l'efficace, est comme un mirage naissant*” (Ficțiunea, când are eficacitate, e ca un miraj care naște). Cele câteva rânduri despre aforism sau catrenul aforistic, pe lângă nucleele de înțelepciune, de observație relevând personalitatea autorului, exprimă existența omului din toate timpurile, dar, mai ales, din vremea trăită de cel care scrie. Și, în aceste vremuri în care anormalul a devenit normal, românului nu prea-i mai arde de răs, deși Marin Preda (în „Cel mai iubit dintre pământeni”) e de părere că „A ști să râzi în momente tragice înseamnă să știi să stăpânești tragicul”. Și epigramistul e înclinat spre demersuri moralizatoare, spre judecăți și sentințe privind aspectele negative. Ele izvorăsc din viața zilnică, din „ricoșeurile culturale” de care amintea **Joseph Joubert** (1754-1824) în CATRENELE sale.

De la un rând la altul, de la o cugetare învăluită în umor la alta, învățăm să privim semenii cu mai multă înțelegere, regăsindu-ne, în bună parte, acel echilibru între apreciere și autoapreciere. Marele om de cultură **Tudor Nedelcea** (mehedințean, deci oltean, născut în 1945 și stabilit la Craiova), nota în EPIGRAMA nr. 59/2012, printre altele: „*Din punctul meu de vedere, epigrama este o specie literară cu trecut, prezent și fără îndoială, viitor.*” În convorbirile pe care le-am avut, a subliniat trăsătura pe care epigrama și-a accentuat-o: „*e înțelepciunea concentrată exprimată simplu și cel*

mai greu e să fii simplu în exprimarea unei idei care-l definește pe om.”

Adăugăm la cele scrise până aici, ca un fel de corolar, ecourile luminoase venite din lucrarea „*Moartea lui Mercurțio*”, Ed. Nemira, '93, pp.80, a Academicianului Eugen Simion.

Înțelegem că gândirea aforistică exprimă nu numai mișcarea spiritului uman, deschide nu numai mintea, ci și inima, este „o fărâșmă de suflet”. Prin trăsăturile sale confesive, cu accentuată notă de o ralitate, autorul se recomandă indirect, devoalând nu fatalitatea, iremediabilul, insolitul, ci acceptabilul, el provoacă lumină în gândire, nu aneantizează. Eugen Simion consideră că se exprimă o atitudine a spiritului de a primi lumile din afară, dorința de a provoca complicitatea cititorului. În tendința de a surprinde, de a provoca, de a stimula gândirea și atitudinea, autorul exprimă frecvent paradoxurile gândirii, profunzimea se îmbină cu jocurile verbale, logodind cuvintele după cerința prozodiei (spunem noi), dar respectând ideea. În epigrama aforistică nu se simte nici suferință sau condamnare, nici sentimental Tragicului, „*reflecțiile despre moarte nu sunt deloc triste*”, dar nici voioase. „*Un spirit pururi voios e suspect*” consideră Acad. Eugen Simion, dar epigramistul nu este pururi voios. El se infiltrează în viața de toate zilele, în dialog presupus cu toate categoriile de oameni simpli sau instruiți, cu sau fără funcții el vede omul ca ființă perfectibilă. Și dacă maxima exprimă adevăruri comode, ceea ce știe toată lumea, aforismul și epigrama aforistică îl exprimă pe autor care crede că răul, ceea ce e de condamnat se află în noi nu în afara noastră.

Epigrama aforistică conține și multe elemente de lirism, cu ecou în spiritul cititorului. De fapt, autorul e mai curând un liric în sensul apartenenței la acest gen literar, decât un moralist. Prin ceea ce comunică se retrăiește pe sine și transmite această trăire și

cititorului, ca-ntr-o complicitate anticipată. Se retrăiește prin activitatea imprevizibilă a gândirii care surprinde idei, aspecte de viață interioară și exterioară a omului. Și totul e raportat la propria trăire și mișcare a minții, într-o complexitate sufletească evidentă. Deci, epigrama aforistică întărește nota lirică a acestei specii literare. Prin noile valențe căpătate de catren, epigrama românească îmbogățește cultura universală cu acea latură sapiențială care atenuază sau se sustrage satiricului, dar nu și ingeniozității pentru că accentuează gândirea, adâncind ideea. De fapt, cum în domeniul spiritual nimic nu este dat o dată pentru totdeauna, atât creația cât și cuprinderea ei în definiții, sunt deschise unor înnoiri, completări, ajustări un sistem etern de idei nu există.

În concluzie, epigrama aforistică este, de fapt, o variantă (nu o subspecie) a speciei de bază, un adevărat catalizator al gândirii, precum și factor energizant al spiritului și al trăirii. Pentru că dacă, începând încă de la sfârșitul secolului XIX, epigrama a oglindit concepțiile oamenilor, istoria, transformările care au avut loc, și astăzi, pe vreme de recesiune, ea e la datorie.

Haș KALOMFIRESCU

AFORISMUL ȘI EPIGRAMA. TRADIȚII ȘI CONTINUITĂȚI

Spațiul cultural/literar românesc din ultimele decenii ale secolului al XX-lea și din primele decenii ale mileniului al treilea s-a resetat.

Poezia, după cum spune Răzvan Voncu a devenit din regină, cenușăreasă (R. Voncu, *Poeți români de azi*, vol I, ediția a II-a, *Școala Ardeleană*, Cluj-Napoca, 2019). Au avut loc mici revoluții literare și s-a creat o nouă geografie literară (Nicolae Oprea, *Dialoguri convergente*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2021). A sporit interesul pentru speciile literare intimiste (jurnal, memorii, însemnări de călătorie) și s-a imprimat, mai mult avânt și popularitate, speciilor literare minore, precum epigrama și aforismul. În mai multe orașe de provincie (Cluj, Brăila, Râmnicu Vâlcea, Gura Humorului, Tg. Jiu) se organizează, de ani buni, festivaluri-concurs de epigrame. Cugetătorii români au îmbrăcat haina europeană a aforismului și se manifestă în cadrul *Festivalului Internațional al Aforismului* de la Tecuci, aflat în acest an la cea de a VI-a ediție. În fiecare dintre aceste domenii s-au remarcat unii autori, atât prin creațiile proprii, cât și prin studii avizate asupra rădăcinilor și continuității speciilor respective. Este abordat, totodată, fenomenul modern al contaminării speciilor și apariția unor noi specii, mixte, cum este epigrama aforistică. Vom proceda la trecerea în revistă a lucrărilor în care au fost tratate aceste aspecte și a autorilor „vinovați”.

Parafrazându-l pe Nichita Stănescu, putem spune că aforismul și epigrama s-au născut împreună, după aceea s-au separat, ca apoi să se reîntâlnească. În cartea „Reporter în Regatul epigramei”,

Constantin Tudorache, la capitolul „Duelul epigramatic”, spune că originea epigramei trebuie căutată în vorbele de spirit ale anticilor și în barourile de avocați, unde mințile luminate continuau „duelurile” începute la bară, ori făceau comentarii pe seama pledoariilor. Autorul exemplifică o pildă, redând o discuție între Anaxagora și Pericle, când primul voia să-și pună capăt zilelor și nu mai mânca. Pericle, auzind aceasta, s-a dus la Anaxagora și i-a spus că are nevoie de el și de sfaturile sale în conducerea cetății. Atunci Anaxagora i-a spus următorul aforism: „Cine are nevoie de lampă, s-o întrețină cu ulei”. Pericle a înțeles aluzia și i-a acordat filosofului un sprijin financiar substanțial. În același sens, Winston Churchill spunea: „Să ne aplecăm spre Antichitate, acolo se află toate secretele guvernărilor”.

Aplecându-se către Antichitate, exegeții contemporani au studiat originea aforismului și a epigramei, conviețuirea celor două specii. George Corbu în postfața cărții lui C. Tudorache, „Cu aforismul prin lumea epigramei”, s-a referit la logodna *lirico-filosofică* dintre aforism și epigramă.

Propunem o desfășurare a comentariului, axându-ne, cronologic, asupra acestor două entități literare, pe tipărituri din vremuri mai recente.

În *Antologia Epigramaști români de azi*, apărută la Editura Eminescu, 1979 (274 pagini), selecționerul, Mircea Trifu, face o *Pledoarie pentru epigramă*, spunând că epigramele sunt de două feluri: epigrame care „alungă gândurile” și epigrame care „te pun pe gânduri” (adică epigrame umoristice și aforistice).

Antologia include autori, în viață la data editării, și e împărțită în două capitole: Partea I (74 autori care au mai mult de trei epigrame) și Partea a II-a (86 autori cu una-trei epigrame).

În *Pledoaria*, de la finalul cărții, Mircea Trifu prezintă istoria epigramei românești, cu o selecție de exemple pe toate cunoscutele forme de exprimare în epigramă și în catrenul epigramatic.

În anul 1981, Rodica Tott, redactor literar la revista *Urzica*, a tipărit la *Editura Militară* o carte de *Cugetări*, intitulată *Firul Ariadnei* (71 pagini), din care cităm: *Un mare acrobat mi-a spus, că nimeni nu rămâne sus; Când ceri și ești refuzat, simți și mai mult că nu ai; Muzele nu vin la cei care nu au cu ce să le întrețină.*

În anul 2011, la *Editura Proilavia*, a apărut cartea *Dicționar impertinent* (120 pagini), de Mihai Frunză, cu inteligente și surprinzătoare interpretări ale unor evenimente istorice și definiții aforistice de mare efect, din care exemplificăm: *Am auzit că Moldova a ajuns de nedescris (Dimitrie Cantemir); Originalitate = Arta de a copia fără să se observe; Poet minor = Autorul preferat al unui critic pedofil; Carte = Combustibil pentru încălzirea sufletului, care, uneori, are un tiraj mult mai mic decât al unei sobe.*

La *Editura Prut Internațional*, Chișinău, în anul 2015, a fost tipărită cartea *În imperiul unei fraze* (364 pagini), o *Antologie cronologică a aforismului românesc*, alcătuită de Efim Tarlapan. Despre această carte scriitorul și criticul Theodor Codreanu spune: „Selectată cu gust și profesionalism, antologia oferă un excepțional spectacol intelectual și estetic prin splendida varietate a personalităților, multe de primă mărime, prin diversitatea formelor și temelor abordate. Efim Tarlapan, nu doar intuiește formele pregnante ale aforismului, drept criteriu de selecție, el și apreciază deopotrivă cum și ce spun autorii. Reține în special ceea ce crede că ar putea interesa și astăzi umanitatea românească și umanitatea în genere”.

În anul 2016, la Editura Amanda Edit, Constantin Tudorache, a tipărit cartea *Reporter în Regatul epigramei* (477 pagini), *Mică antologie de epigramă*, cu 19 capitole reprezentând întreaga paletă a speciei și toate formele de exprimare în epigramă (epigrama satirică, umoristică, epigrama calambur, definiția epigramatică, sonetul și rondelul epigramatic, distihul epigramatic, parodia, epigrama într-un vers, duelul și comentariul epigramatic, epigrame pe teme date, pe rime date etc). Cartea tratează, de la pag 126 la 156, *Epigrama aforistică*, având și un capitol *Madrigalul și epitaful*. Capitolul *Epigrama aforistică* a fost publicat și în *Antologia aforismului Internațional -Tecuci, 2019*.

Același autor, în anul 2019, tot la Editura Amanda Edit, a tipărit cartea *Răsfoiri și comentarii* (252 pagini), cu maxime, eseuri, cugetări, pilde, poeme, dileme catrene și epigrame. Cartea reprezintă, după aprecierile criticului N. Dumitrescu: „Un adevărat festin al gândirii și înțelepciunii umane. Autorul găsește aici corespondentele ideatice ale înțelepciunii de secole, strecurate coincident în formula restrânsă a catrenelor epigramatice”.

O altă carte, intitulată *Epigrame cu parfum de femeie*, Editura Amanda Edit, 2020, (280 pagini), antologie alcătuită de Constantin Tudorache, conține 170 de aforisme despre femeie și peste 1000 de epigrame, adunate în 11 capitole, *femeia-eterna poveste, bărbatul, cupluri, căsătoria, gelozia, adulterul, dragoste la second-hand, divorțul, nostalgii* și, în final, *fusta descrisă de epigamiști*. Cu prefața „O antologie de epigrame, în căutarea unei prefațatoare”, scrisă de o doamnă (prof. Emilia Luchian), și o postfață „Femeia-veșnica poveste”, scrisă de un bărbat (prof. Traian D. Lazăr), cartea are în partea din dreapta sus a fiecărei pagini, un aforism, iar în continuare epigrame pe tematica aforismului citat. Interesantă ni s-a părut propunerea postfațatorului, ca o doamnă (de ex. Elis

Râpeanu) să scrie o carte-replică, intitulată „Epigrame cu parfum de bărbat”. Și fiindcă axioma gândirii feminine este că noțiunile bărbat și parfum se cam exclud, cartea să se intituleze „Epigrame cu damf de bărbat”.

În anul 2021, luna iulie, Constantin Tudorache a tipărit la *Editura Ghepardul* cartea *Cu aforismul prin lumea epigramei* (200 pagini), având o prefață de Vasile Ghica și o postfață „Logodnă lirico-filosofică”, de George Corbu, președintele Uniunii Epigramiștilor din România.

Cartea face incursiuni prin „*Regatul epigramei și Imperiul aforismului*, legând cele două specii într-un buchet unitar, parfumând cele mai pretențioase și rafinate gusturi”.

Cea mai recentă tratare a conviețuirii și contaminării dintre epigramă și aforism aparține dr. Elis Râpeanu, volumul *Epigrame aforistice și madrigaluri* (316 pagini), Editura *Semne*, 2022, cu o prefață de Tudor Nedelcea.

Dedicată memoriei profesorului universitar dr. Ștefan Cazimir, îndrumătorul autoarei Elis Râpeanu, la teza de doctorat (anul 1999), cartea tratează epigrama, în general și epigrama aforistică în special, exemplificând epigrame din clasici și din creația autoarei.

Cartea conține și un capitol despre madrigal, „considerat la început o piesă mică, în versuri exprimând un gând fin, drăgăstos și galant”. Chiar dacă are un caracter mai mult didactic, de studiu, lucrarea reprezintă un manual recomandabil studenților și profesorilor din domeniul filologiei și nu numai.

Adăugând volumelor menționate, cele cinci Antologii ale Aforismului Internațional-Tecuci (2017-2021), considerăm că s-a constituit deja o bancă de informații pentru epigramiști și pentru autorii de aforisme, cât și pentru iubitorii de aforism și epigramă.

RECENZII

Dan PLĂEȘU

AFORISMUL ȘI „PREVALENȚA MIZANTROPIEI”

***O carte despre Festivalul Internațional al Aforismului, ediția a V-a, Tecuci, 2021**

De la Tecuci am primit o carte de 230 de pagini, o antologie consacrată ultimei ediții, a cincea, a Festivalului Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni. Ne-a trimis-o scriitorul Vasile Ghica, un clasic al genului, inițiatorul acestei manifestări literare, unice în România. Și de luat în seamă în lume. Pentru că, iată, de câțiva ani, Tecuciul, repet, prin truda lui Vasile Ghica, se apleacă asupra amintitei specii de proză miniaturală, greu de conceput și, paradoxal, poate din această pricină apreciată cu reticență de către creatorii care îmbrățișează doar tiparele „normale” ale scrisului.

Despre performanțele literare ale lui Vasile Ghica s-a scris în repetate rânduri, inclusiv despre pătrunderea sa în elita mondială a celor ce îndrăgesc, apreciază și cultivă aforismul, așa încât rândurile de față sunt consacrate exclusiv festivalului amintit, organizat în această toamnă la Tecuci. Întâmplarea (nefericită) a făcut ca Președintele de Onoare al ediției actuale, profesorul, criticul și scriitorul Ștefan Cazimir, să se despartă de această lume în perioada în care cartea de față se afla sub tipar. Domnia Sa rămâne în anele festivalului prin publicarea unui articol în revista „România literară”(!) despre ediția precedentă a festivalului, cronică în care, caracterizând stilistic producțiile acestuia, a remarcat „prevalența mizantropiei, o mizantropie care izvorăște din luciditate și care, în unele cazuri, se raportează explicit la actualitate.”

Volumul oferă în continuare un interviu luat de Vasile Ghica prof. François Rastier (François Vaucluse), o somitate lingvistică din Franța, scriitor, autor de aforisme, Președintele de Onoare al ediției precedente a festivalului. Sunt prezentate apoi în carte răspunsurile câtorva critici la o anchetă literară consacrată inclusiv practicării aforismului și epigramei. Despre „Ghica, un voievod al gândirii aforistice” scrie regretatul Nicolae Dabija. Cartea include în continuare articole, referate, comunicări științifice consacrate aforismului și epigramei, aforisme comentate de elevi, precum și creații de gen ale unor clasici ai aforismului românesc, Lucian Blaga, Constantin Noica și Constantin Brâncuși. Un număr important de scriitori români contemporani semnează aforisme și alte producții asociate acestuia. În această carte și-a găsit locul și epigrama, ilustrată de vreo 30 de autori, inclusiv gălățeni.

În partea a doua a cărții este prezentat palmaresul ediției. Trofeul festivalului a fost decernat, ex-aequo, unui număr de trei participanți: Adrian Grăjdeanu, din Iași, Aleksandar Cotrici, din Serbia, și lui Ioan Marta, din Arad. Premiul I a plecat către Adina Ungur, din Cluj-Napoca, al doilea a fost oferit, ex-aequo, lui Mihai Merticaru, din Piatra Neamț, și lui George Drăghescu, din Tg. Jiu, în vreme ce premiul al treilea l-a primit Nicolae Schițco, din Chișinău. Numeroase alte premii speciale au revenit unor autori din țară și din R. Moldova. Revista „Porto-Franco” din Galați l-a premiat pe Julian Radu din București, iar ziarul „Viața liberă” pe Aurelius Belei din Brăila. Și alte publicații din țară și-au onorat concurenții preferați. Din juriul festivalului au făcut parte scriitorii Teodor Parapiru, Vasile Ghica, Traian D. Lazăr, istoric, scriitor și critic literar și Constantin Tudorache, epigramist, eseist și critic literar. Volumul de față, apărut la Editura „StudiS” Iași, sub egida Fundației tecucene „Pelin”, Educație fără Frontiere Creștin-Europeană, prezintă în final

câteva planșe color cu imagini de la edițiile anterioare ale festivalului.

Înainte de a încheia această prezentare, vom oferi cititorilor câteva dintre aforismele celor premiați:

Marian Grăjdeanu, Iași: Fantezie: „Viața are foarte multă fantezie, dar nu când îți dă, ci când îți cere”; Măsură: „Judecăm meritele celorlalți cu cântarul scăderilor noastre”: Particularitate: „Bărbatul are ochi să vadă, femeia - să vadă dacă e văzută”; Aleksandar Cotrici, Serbia: „Există oameni cărora doar strada le poate sta în cale”; „Avem de ales: sau strângem cureaua, sau ne dăm pantalonii jos”; „Noi avem polițiști în civil și infractori în uniforme”; Ioan Marta, Arad: „Doar cuvintele pe care reușești să le scoți din cochilie devin perle”; „A-ți ucide speranța este un alt mod de a te sinucide”; „Unii oameni țin cont de vânt mai mult decât corăbiile”; Adina Ungur, Cluj-Napoca: „Aflăm rostul unei rătăcirii abia când ne întoarcem acasă”; „Ia-ți bagaje puține la drum, să fii sigur că poți zbura cât mai sus”; „Poți să pășești strâmb, dacă gândești drept”; Mihai Merticaru, Piatra Neamț: „Politicianul este un cameleon care își tot schimbă culoarea până o uită pe cea originală”; „Se vede cu ochiul liber că politicienii de doi bani sunt miliardari”; „Ferice de poporul în fruntea căruia se află un om”; George Drăghescu, Tg. Jiu: „Nu-mi furați singurătatea ! Mă lăsați fără auditoriu.”; „Un suflet mediocru e mai periculos decât o minte mediocră”; „Ca să treci curat prin viață, te costă chiar viața”; Nicolae Schițco, Chișinău, R. Moldova: „Dacă tot vorbești cu sine, implică-te în discuție și tu”; „Înainte de a jindui străinătatea, obișnuiește a cinsti neamul”; „Odată ce observi spinii din coroană, strălucirea ei nu te mai orbește”; Julian Radu, București: „Cine fură azi un vot/ Măine ia sacul cu tot”; Aurelius Belei, Brăila: „Prin iubire eliberăm Raiul în care suntem prizonieri”.

Teodor PRACSIU

O ANTOLOGIE PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Mi se sugerează - nu spun de către cine, persoană importantă !! - să scriu câteva cuvinte (o prezentare, o cronică, o recenzie, o evaluare hermeneutică ? mister total !) despre antologia aforismului, născută grație Festivalului internațional al aforismului pentru românii de pretutindeni, ediția a V-a, Tecuci, 2021. Chiar sunt românii pretutindeni ? Întrebarea - abisală - așteaptă răspunsul experților. Cartea, având exact 232 de pagini, apărută la Editura StudiS, Iași, 2021, a fost tehnoredactată de Constantin Tudorache, corectată de Traian D. Lazăr, prefată de Vasile Ghica, coperta - Eugen Doru Pelin, vignete - infatigabilul Nicolae Ioniță. Pe pagina de gardă: Fundația Pelin, plus o sintagmă solemnă: Fundație fără Frontiere Creștin-Europeană. Coordonatorii cărții nu sunt menționați, dar îi subînțelegem.

O antologie standard are următoarea structură: un argument lămuritor pentru cititori (sau o prefată, sau un cuvânt înainte), urmat de autorii antologați, în ordine alfabetică (este o ordine universal admisă și universal valabilă, ceea ce elimină controversele, reacțiile orgolioase și sensibilitățile vanităților rănite), eventual, fotografii și un cuprins.

Antologia de față este una atipică și alunecă delicat spre alcătuirea eclectică, încântătoare și derutantă, motivată de un calendar și de timpul care nu iartă. Volumul se deschide cu portretul luminos al regretatului Ștefan Cazimir, președintele de onoare al ediției a V-a a festivalului, intelectual polyvalent, spiritual, rafinat, și un profil de cărturar realizat de omniprezentul George Corbu, cel care într-un post-scriptum întristat înregistrează dispariția neașteptată a Profesorului. Se adeverește și acum, încă o

dată, axioma clasică: Moartea este întotdeauna inoportună. Ea nu lovește izolat. În ampla uvertură a cărții, mai multe pagini sunt consacrate scriitorului Nicolae Dabija, dispărut intempestiv dintre noi, secerat de nemilosul Covid 19. Momentul tragic al trecerii dincolo a poetului basarabean este consemnat de academicianul Eugen Simion într-un articol admirabil, preluat aici din revista "Atitudini, vechi și noi". Semnează necrologuri, de asemenea, Ionel Necula și Petruș Andrei, iar Letiția Coza ne oferă o poezie circumstanțială în acrostih, amintindu-ne de vremea impetuosului Hașdeu.

Preliminariile cărții nu se opresc aici. Vasile Ghica a luat un interviu domnului François Rastier (François Vauclose), președinte de onoare al ediției a IV-a a festivalului. La o anchetă literară cu opt întrebări simțite, răspund Marius Chelaru, Loredana Florentina-Dalian, Vasile Moga și Ionel Necula. Care este forța de reprezentativitate pentru literatura română de azi a celor intervievați ? Se poate deduce lesne, Marius Chelaru având o notorietate națională în ipostaza de poet, traducător, publicist, coordonator al periodicului "Poezia", conex "Convorbirilor literare". Ceilalți au și ei cel puțin notorietate zonală și răspund la setul de întrebări cu aplomb și bună-credință. Putem glosa oricât pe tema raportului dintre notorietate și valoare, rămâne tâlcul final că noțiunile nu se suprapun. Dimpotrivă. Câteodată sunt în contradicție flagrantă.

Poemul lui Nicolae Dabija (Țara mea de dincolo de Prut) este emoționant în tragismul lui reținut. Iată o strofă patetică: "Dară dincolo de moarte, Țara mea,/ Nu mă părăsi, nu mă lăsa,/ Când chema-mă-va la Dânsul Dumnezeu,/Te implor să spui că sunt al tău". Basarabeanul cu suflet mare a prefațat cartea lui Vasile Ghica (În căutarea râsului pierdut, parafrază la celebrul roman al lui

Marcel Proust), recurgând la un titlu solemn - metaforic: "Un voievod al gândirii aforistice".

Și totuși uvertura nu se încheie nici aici, devenind parte consistentă a "operei": se republică un articol al lui Ștefan Cazimir, preluat din "România literară" nr. 14 din 2021, despre aforism și epigramă, se publică un studiu doct al lui Petru Dumitriu (altcineva desigur decât romancierul binecunoscut - 1924-2002) - Elogiu aforismului. Fac o serie de considerații pertinente despre aforism Traian D. Lazăr, Mircea Oprea, Constantin Tudorache (fragmente din cartea sa "Cu aforismul prin lumea epigramei"); Marius Chelaru ne oferă o microantologie de aforisme ("decupate" din revista "Poezia"). Constantin Ardeleanu furnizează "Note, impresii, amintiri". *Finis coronat opus*: aforisme comentate de elevi.

Abia la pagina 90 coordonatorii cărții intră în miezul problemei enunțate prin titlu. La "Clasici ai aforismului românesc" se opresc la doar trei autori: un poet, un filosof și un sculptor genial - Lucian Blaga, Constantin Noica, respectiv, Constantin Brâncuși. Aveți puținică răbdare, stimabililor ! Ni se livrează generos aforisme hors-concours semnate de Valeriu Butulescu, Theodor Codreanu, Nicolae Petrescu - Redi, Dorel Vidrașcu, Mihail Gheorghe, Vasile Ghica și Emil Dinga. Avem apoi parte de seria de cinci: cinci haiku, cinci tanka și cinci caligrame.

În sfârșit, ajungem la autorii de aforisme din contemporaneitatea imediată. Cutare locuiește în S.U.A., cutare în Canada, cutare în Argentina. Dar restul ? Sancta simplicitas ! În țară, dar unde anume nu ni se spune. După ce criteriile au fost ordonați ? Iată o șaradă fără soluție ! Autorii sunt amestecați după capriciile hazardului și așa rămân. Cert e că acoperă paginile 114-143, iar multe aforisme sunt bune, profunde, spirituale, flash-uri ale inteligenței.

Ajungem la o altă uvertură: G. Corbu scrie comprehensiv și percutant, ca de obicei, despre "prieteni noștri, epigramiștii". Nici această serie de creatori nu este ordonată alfabetic (criteriul înșiruirii rămâne nepătruns !), dar începe cu un senior remarcabil al epigramei românești, regretatul George Petrone. Mai încolo dăm peste vâlceanul atât de talentat Nichi Ursei, plecat și el la stele.

Între ei: neuitatul Ștefan Cazimir. În listă - nume bune din lumea umorului autohton, în frunte cu Elis Râpeanu, Nicolae Dragoș, Corin Bianu, Nicușor Constantinescu, Mihai Batog-Bujeniță, Ion Micuț ș.a. Epilogul conține palmaresul ediției a V-a. Printre premiați detectăm și un vasluian - Nicolae Viziteu. Generozitatea juriului s-a dovedit remarcabilă, dacă avem în vedere numărul mare de laureați. Românii au talent !

Visez cu ochii deschiși la o antologie în patru timpi, precum motoarele: 1. Argument; 2 concurenți - aforisme; 3. premii; 4. cuprins. "Restul e tăcere !" (Hamlet). Et in Arcadia ego ! Și eu figurez în antologie cu un set de panseuri. *Mărunțișuri*.

Nicolae DRAGOȘ

„LOGODNĂ VECHE, NU DEMULT... OFICIALIZATĂ”

Două cărți - ajunse cu ceva vreme în urmă în îndepărtatul meu sat, prin generozitatea alcătuitoarelor lor, au darul de a demonstra, înseriindu-se într-o constructivă tradiție, longevitatea milenară a cuvintelor prin care s-au înălțat statuii inteligenței iscoditoare și spiritului ales, adesea însoțite de concentrate vorbe de duh, conturând prestigiul gândirii epigramatice și al rostirilor aforistice.

Una dintre cărți, o cuprinzătoare antologie, se arată a fi o complexă „dare de seamă” despre cea de a V-a ediție a „Festivalului internațional al aforismului”, ce are loc, începând din 2017, la Tecuci, din inițiativa unui reputat autor de aforisme cu ample cuprinderi ideatice, Vasile Ghica, intelectual dedicat păstrării în lumina prezentului a prestigiului trecut istoric și cultural al urbei moldave.

Cea de a doua carte se distinge printr-o deplin convingătoare cercetare asupra fertilei și beneficei „conviețuiri pașnice” a epigramei și aforismului, aflate într-o simetrică așezare de condiționări reciproc avantajoase. Inspirat, titlul cărții enunță exact natura demersului critic: „Cu aforismul prin lumea epigramei” fiind rodul unei laborioase cercetări, datorate unuia dintre epigramiștii emblematici ai prezentului, Constantin Tudorache, care prin incitante și riguroase investigații critice s-a ilustrat și ca un avizat și exigent exeget al contribuțiilor epigramei clasicilor autohtoni, dar și ale creațiilor unora dintre contemporanii noștri, devotați slujirii și promovării acestei populare specii literare, cu ecouri empatice în lumea celor ce știu prețui vorba de duh și surâsul terapeutic.

Cele două cărți, prin conținutul și arhitectura care au stat la baza construirii lor, aspiră - între evidentele lor țeluri istoriografice și

estetice, și la a pune în lumină adevărul potrivit căruia - dincolo de modalitățile de exprimare la care se apelează - se pot identifica și evidenția „înrudiri și similarități” între aforism și epigramă; desigur fiecare păstrându-și trăsăturile și „veșmintele proprii, specifice”.

În cazul aforismului, concentrarea în puține cuvinte a unor revelații menite să fixeze într-o memorie perpetuă semnificațiile unor evenimente, ale unor opțiuni morale, civice, de a defini în puține cuvinte fațete diverse ale realităților, prin formulări și sintagme de ținut minte.

În cazul epigramei, aceasta având darul de a comunica, de regulă în patru versuri, surprize atitudinale, clădite adesea pe premeditate paradoxuri, cuvintele îngemănându-se în ritmuri armonioase, cel de al patrulea vers contrazicându-le pe cele ce-l preced, și surprinzând printr-o ironică detașare.

Desigur, și aforismul și epigrama (observați că respect în enumerare ordinea alfabetică !) își vor păstra fiecare dintre ele blazonul nobiliar, dobândit prin harul și strădaniile marilor lor creatori, și unul și alta oferind argumente pertinente pentru a-și afirma „personalitatea distinctă”, dar și posibilitatea de a demonstra că între ele se pot detecta și elemente ce îndreptățesc constatarea unui demonstrabil grad de rudenie. În ce mă privește, aș avea curajul să susțin că s-ar putea vorbi de „o subtilă și veche logodnă” (niciodată nu o căsătorie, pentru că aceasta ar putea duce cuvintele către o prematură îmbătrânire), oficializată nu demult, cum s-ar putea desprinde din acordarea în antologia evocată mai sus a unui număr semnificativ de pagini pentru epigrame (selecția aparținându-i lui Constantin Tudorache), acestea devoalând „ținuta aforistică” (cum o fac mai cu seamă elocventele exemplificări din „Călătoriile aforismului în lumea epigramei”. În totul, e limpede că sunt multe de învățat din lectura celor două cărți, atât pentru

mânuitorii „floretei epigramatice” cât și pentru purtătorii de „scuturi aforistice”, cu sprijinul cărora se pot diminua riscurile... trecerii Rubiconului, zarurile nefiind aruncate în zadar.

Un popas mai îndelung (pentru a evidenția, prin câteva succinte exemplificări, darurile spirituale cuprinse între coperțile celor două cărți) poate merita a fi de împlinit. Deci, „Antologia celei de a V-a ediții a Festivalului propune cititorului un sumar bogat, începând cu un edificator „portret de cărturar” al inconfundabilului profesor universitar Ștefan Cazimir, rafinat om de spirit, sub președinția căruia urma să se desfășoare această ediție, dar a cărui inimă „a încetat să bată”, cum consemnează „năpraznica veste” în portretul amintit, președintele Uniunii Epigramaștilor din România, George Corbu, dăruit poet, epigramist și critic, dedicat slujirii cu devotament și competență al îndrăgitei specii literare care este epigrama.

De reținut din sumarul antologiei sunt numeroase colaborări, dintre care se cuvin amintite pentru importanța și semnificația lor: un substanțial interviu cu președintele celei de-a IV-a ediții, profesorul François Rastier; evocările emoționante ale prea devreme dispărutului poet, prozator și publicist de curaj și anvergură Nicolae Dabija, ale cărui versuri venind din „Țara de dincolo de Prut” își vor spune, prin dăinuirea în eternitate, dangătele de clopot al neuitării: „Țara mea de dincolo de Prut/ Mi s-a dat poruncă să te uit,/ Să te șterg din minte c-un burete/ Patria mea pusă la perete [...] Țara mea de dincolo de Prut/ Mi s-a dat poruncă să te uit/ Dar de-o fi să nu te uit, sufletul meu,/ Ierte-me pre mine Dumnezeu !”

Semnatarii avizați și răspunsurile lor la ancheta literară prilejuită de noua ediție a festivalului, paginile atent documentate consacrate unor momente menționabile oricând din Istoria orașului, așa cum

le-a evidențiat în cartea sa, "Tecuciul în ipostaze ilustre", omul de temeinică pregătire culturală Vasile Ghica, numeroasele articole, referate, comunicări științifice, remarcabilele eseuri despre aforism și epigramă, ca distincte specii literare (semnate de profesorul și istoricul literar Ștefan Cazimir, de diplomatul Petru Dumitriu, Traian D. Lazăr, Mircea Oprea, Marius Chelaru), microantologia de aforisme, selecțiile elocvente din „clasicii aforismului românesc” (Lucian Blaga, Constantin Noica, Constantin Brâncuși), publicarea unor aforisme „hors concours”, aparținând unor autori de confirmată vocație, cărora se cuvine a li se consemna prezența în antologie - Valeriu Butulescu, Theodor Codreanu, Nicolae Petrescu-Redi, Dorel Vidrașcu, Mihail Gheorghe, Vasile Ghica, Emil Dinga, Viorel Vintilă, Mircea Oprea, Nicolae Mares, Victor Martin, George Corbu, Paula Adriana Coziana (Pop), George Geafir, Constantin Ardeleanu, Ionuț Caragea, Alina Diaconu, Teodor Praxiu, Nicolae Bunduri, Ion Diviza, Constantin Tudorache - ca și aforismele rimate semnate de Petruș Andrei, ori poemele într-un vers ale distinsei poete și traducătoare Paula Romanescu întregesc fericit cuprinsul acestei ofertante antologii, adăugându-li-se și aforismele propuse pentru concursul celei de a V-a ediții, din 2021, propunând și noi nume de combatanți promițători în arena aforismului.

Am lăsat pentru finalul acestei „consemnări colegiale” relevarea unei inițiative (și opțiuni totodată) care onorează întreg colectivul de redacție și selecție a textelor (Eugen Doru Pelin, Vasile Ghica, Traian D. Lazăr și Constantin Tudorache), inițiativă care pare-mi-se a fi pornit de la mai vechi preocupări ale epigramistului și comentatorului cu ferme și pregnante subtilități ale evoluțiilor epigramei românești de ieri și de azi, Constantin Tudorache. Prin selecția epigramelor a 28 de autori, prin decupajul unor pasaje din cartea sa „Cu aforismul prin lumea epigramei” se legitimează în

fapt, cu exemplificări elocvente, "existența unor înrudiri originare" între amatorii de aforisme și epigrame.

Preocupat să nu determin cumva vreo dispută neproductivă în privința unor eventuale întâietăți sau ierarhizări, veți observa, cum a scris deja, că am citat în ordine alfabetică cele două specii literare, vrând să preîntâmpin provocarea unor debateri sterile, de tipul celor care porneau cândva de la întrebarea „cine a fost mai întâi: oul ori găina ?” sau „care era sexul îngerilor ?”. Cred că ne aflăm pe teritoriul a două specii literare de largă și îndelungată audiență, în care meditația profundă, spiritul mereu viu și umorul îndatorat surâsului, ci nu hohotelor elementare, și-au dovedit fertila lor perenitate.

Prefațând o primă selecție de epigrame, merită să aducă exemplificări diverse privitoare la tentațiile de înobilare a epigramelor prin exprimări aforistice, poetul George Corbu le vede ca o posibilă anticipare a unui parteneriat productiv, găsindu-le, cu îndreptățire, "o potrivire de caracter" care poate facilita, în perspectivă, și „o împletire a destinelor”. Argumente multiple și pe deplin convingătoare sunt aduse de Constantin Tudorache, cel care călătorește cu dezinvoltura unui cărturar cu vocația enciclopedistului „cu aforismul prin lumea epigramei”, prilejuindu-ne, și prin noua sa carte, o lectură cu mari satisfacții spirituale.

Nu-mi rămâne altceva de spus, la capătul încercării de a-mi fi oferit, la rândul-mi, o călătorie agreabilă, de indiscutabil folos, prin paginile celor două cărți, care m-au ajutat să-mi reamintesc că atât aforismul cât și epigrama s-au arătat, în evoluțiile lor, deschise înnoirilor, ci nu subjugate unor rigidități conservatoare. Firește, fiecare dintre ele au năzuit și vor năzui să rămână fidele cerinței de a spune mult în puține cuvinte despre multiplele oferte tematice ale vieții, ale peregrinărilor omului prin vremuri: sfatul („Grăbește-

te încet !”), fatalitatea rezumată în două trei vorbe, fie și a unei întâmplări devenite reper istoric („Zarurile au fost aruncate”) sau mereu prezenta meditație a unei minți luminate, menită să lumineze în eternitate demna existență umană („Cuget, deci exist!”), pot deveni repere, între atâtea altele, pentru vastele armonii prin care cuvintele se arată a fi viață din viața oamenilor, înrudindu-se între ele, cum o mărturisesc, fiecare în felul lor, aforismele și epigramele. Așa că, ”Să fie într-un ceas bun !”

Petruș ANDREI

TECUCI, CAPITALA AFORISMULUI ROMÂNESC

Un remarcabil colectiv de redacție alcătuit din Eugen Doru Pelin, Vasile Ghica, Traian D. Lazăr și Constantin Tudorache, având suport logistic „Fundatia Pelin” (Educație fără frontiere Creștin-Europeană) scoate de sub tipar „Antologia Festivalului Internațional al Aforismului pentru românii de pretutindeni”, Ediția a V-a, Tecuci, 2021 la Editura „StudiS”, Iași.

Președintele de onoare al Festivalului a fost anul acesta regretatul profesor universitar Ștefan Cazimir.

Președintele Uniunii Epigramaștilor din România, George Corbu prezintă în primele pagini un „Profil de cărturar”. Reputatul om de cultură Ștefan Cazimir a fost „unul dintre prestigiozii noștri istorici literari, esești și umoriști, exeget al lui Caragiale („Universul comic”, E.P.L., 1967) care a ilustrat modul de receptare a operei marelui dramaturg și umorist într-un număr considerabil de lucrări, ce au intrat în bibliografia de specialitate a demersului respectiv.” (p. 5) Ștefan Cazimir a aparținut „cu trup și suflet obștei oamenilor de spirit, onorând, prin întreaga sa operă, cultura română.”

Interviul care urmează, cu profesorul François Rastier (François Vaucluse), președintele de onoare al Festivalului Internațional al Aforismului pentru românii de pretutindeni”, Ediția a IV-a, Tecuci, luat de scriitorul Vasile Ghica, traducerea fiind asigurată de prof. Lidia Costea, este extrem de interesant, constituindu-se într-o adevărată punte de legătură între cultura română și cea franceză, între Tecuci și Paris.

Prezentarea succintă a vieții și a operei ilustrului scriitor francez a fost necesară pentru publicul românesc de pe facebook și youtube iar întrebările adresate de cunoscutul scriitor Vasile Ghica

sunt formulate cu profesionalism în condițiile acestui „nesuferit covid.”

Amuzantă mi se pare nedumerirea francezului auzind sintagma fănușiană „frumoșii nebuni ai urbei noastre” Nicoleta și Eugen Doru Pelin. Și pentru că dialogul se poartă în legătură cu aforismul includ în această lectură empatică poezia mea dedicată acestei „specii literare”, pe cale să devină „principala hrană spirituală a omenirii”.

Aforismul

El este-a gândului bijuterie

Ce, într-un singur rând, ți-a scris romanul

Cum, într-un spic bogat, se simte lanul

Și, într-o ghindă, codru-ntreg învie.

Mai prețios decât e talismanul,

La meditație mi te îmbie,

E poezie și e pildă vie

Ce-ți stimulează ne-ncetat elanul.

Tot el, prin mica lui dimensiune,

Te-ncântă și mi te bine dispune

Și îți oferă lecții pentru viață.

În labirint, el reprezintă firul,

Cu apa vie face plin potirul

Și-ți limpezește cea mai groasă ceață.

La cele opt întrebări ale „Anchetei literare” inițiată de inepuizabilul Vasile Ghica răspund scriitorii: Marius Chelaru, Loredana Florentina Dalian, Vasile Moga și Ionel Necula.

O poezie celebră, „Țara mea de dincolo de Prut” este reprodusă „In memoriam Nicolae Dabija”, poetul-academician și patriot care

alcătuieste prefața la cartea lui Vasile Ghica „În căutarea râsului pierdut” - Aforisme (Chișinău, Editura Pentru Literatură și Artă, 2020):

„Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit,
Dar de-o fi să mi te uit suflet al meu,
Uită-mă pre mine Dumnezeu !”

Paginile următoare reproduc un articol din revista „Atitudini vechi și noi”, nr. 2/2021), articol intitulat „Pre-cuvintele lui Nicolae Dabija” și care este semnat de acad. Eugen Simion: „Alături de Grigore Vieru, Mihai Cimpoi, Valeriu Matei, Ion Hadârcă și alți intelectuali de peste Prut, care au avut și au un rol extraordinar de important în „mișcarea de renaștere a românității, trebuie să fim recunoscători lui Nicolae Dabija pentru dârzenia și talentul său și să regretăm enorm dispariția lui așa de precipitată și absurdă.”

Între cei care au scris îndurerăți despre plecarea din lume dar nu și din inimile noastre a poetului - academician și patriot Nicolae Dabija se numără: Ionel Necula, („Noapte bună, Domnule Nicolae Dabija”), Petruș Andrei („Nicolae Dabija nu mai este”), Letiția Coza („Acrostih”).

Constantin Ardeleanu „redescoperă” orașul Tecuci („nu banalul târg”), pentru prietenii și neprietenii săi glosând pe marginea cărții „Tecuciul în ipostaze ilustre”, oraș atestat documentar în 1435, cu douăzeci de ani înaintea Bucureștiului. Cartea este semnată de venerabilul profesor filolog Vasile Ghica, inițiatorul și coordonatorul „Festivalului Internațional al Aforismului pentru românii de pretutindeni”.

Un cuvânt de laudă pentru familia Nicoleta și Eugen Doru Pelin pentru implicarea în toate activitățile culturale ale urbei.

Profesorul universitar doctor Ștefan Cazimir a publicat în „România literară” (nr.4/2021) un articol în care elogiază inițiativa și izbânda scriitorului Vasile Ghica și, deopotrivă, capitala aforismului din România, Tecuciul, oraș care a dat țării, până în prezent, 17 academicieni, articol reprodus în antologia prezentă.

Petru Dumitriu aduce un documentat și benefic „Elogiu aforismului”, ”pasărea colibri a literaturii.”

Traian D. Lazăr, vorbind despre „Aforismul integrat”, reproduce aforisme din operele lui George Călinescu, Nichita Stănescu, Nicolae Panaite, I. V. Fintiş, Constantin Tudorache, Gheorghe Grigurcu, Theodor Codreanu, Dan Bogdan Hanu și Emil Cioran.

Mircea Oprea consideră că „Aforismul” este „Un subversiv” și asta pe douăsprezece pagini captivante, aforismele, fiind celebre, nu mai au nevoie de comentarii: Iisus, Pascal, Nietzsche, Emil Cioran, Protagoras, Thales, Anaximenes, Anaximandros, Zenon din Citium, Zenon din Elea ș.a.

Între puținele personalități scriitoricești contemporane care apreciază și evidențiază aforismele în prestigioase reviste de cultură („Convorbiri literare”, ”Poezia”, ”Flacăra lui Adrian Păunescu”, „Literatura și arta”...) se numără reputatul scriitor Marius Chelaru. „Microantologia de aforisme din antologiile datorate scriitorului Vasile Ghica, afirmă acesta, este mai mult decât binevenită.” („Poezia”, Iarna-2020).

Trei elevi adorabili din clasa a VIII-a de la Școala Generală nr. 1 din Umbrărești, jud. Galați, îndrumați de profesoara Lucreția Iancu, dovedesc maturitate în gândire, o mare sensibilitate și un sentiment care lipsește oamenilor politici de la noi, și anume sentimentul patriotic.

Lucian Cicoaneș afirmă că lumea se îndreaptă într-o direcție greșită, având obiceiuri nesănătoase, salvarea aflându-se în iubirea

față de Dumnezeu și țară: „Sunt român”, spune adolescentul cu mândrie, având curajul „de a merge tot înainte spre lumină.” (p. 86)

Cristina Zaharia aduce elogiul prieteniei, „un dar făcut oamenilor cu suflet frumos”, iar Elisei Voinea pledează în favoarea omului deplin care are un ideal în viață și luptă pentru a și-l realiza cu pasiune, credință, voință și putere.”

Dintre clasicii aforismului românesc sunt amintiți:

Lucian Blaga („Valul este dorul mării de a săruta țărnul.”);

Constantin Noica („Mulțumește-i și zilei care nu ți-a dat nimic.”);

Constantin Brâncuși („Lumea poate fi salvată prin artă. Artistul face, în fond, jucării pentru oamenii mari; el este ca și viermele de mătase.”)

La capitolul intitulat „Aforisme hors concurs” sunt incluse personalități de primă mărime, ca:

Valeriu Butulescu („Înțeleptule, ține minte ! Când tu vei face un pas înapoi, un prost va pași înainte!”)

Theodor Codreanu („Cum să devii prieten cu cineva care nu are vocația prieteniei ?”; „Nașterea este intrarea în labirint, moartea ieșirea din el.”);

Nicolae Petrescu-Redi („Ca să ajungi pe cerul lui, copilul îți împrumută aripile.”);

Dorel Vidrașcu („S-a demonstrat, la noi, partidul/ E mai vânjos decât covid-ul.”);

Mihail Gheorghe („Cum să nu mă îndoiesc, dacă și lumina se curbează.”);

Vasile Ghica („Geniile - aceste clape pentru partitura lui Dumnezeu”; „Capodoperele artistice ne ajută să ne vedem sufletul.”);

Emil Dinga. Pe lângă aforisme, autorului i se reproduc cinci haikuri, cinci tanka și cinci caligrame:

„Un cerc în care ne-nvârtim/ Un cuib să ne adăpostim/ Un tandru semn ce ni s-a dat/ Că îngerii nu ne-au uitat.” („Femeia”).

Viorel Vintilă (S.U.A.) („Inima unei femei nu e de vânzare: ori o cucerești, ori o furi.”);

Mircea Oprea („În versul alb, structura de lut cere, ca rimă, lingura de lemn.”);

Nicolae Mareș („Țara fără elite - copac fără clorofilă în frunze.”);

Victor Martin („Nu e prost cel care vorbește. Prost e cel care ascultă.”);

George Corbu („Arde-te-ar focul sacru !”);

Paula Adriana Cozian (Pop) („Globalizarea este o formă de comunism detașat de naționalism.”);

George Geafir („De teamă să nu dau în gropi, evit asfaltul.”);

Constantin Ardeleanu („Mi-am cumpărat doctoratul, ăsta e adevărul. De aceea comisia s-a pronunțat clar că am meritat summa cum laudae ?!”);

Petruș Andrei („Decât vițelul meșterit în aur/ Cu mult mai mult e-al inimii tezaur.”);

Ionuț Caragea („Poetul - o pasăre care cântă în luminișul amintirilor sale.”);

Paula Romanescu („Iubire: Senină taină-n care pasărea-suflet cântă”);

Teodor Pracsiu („Forța femeilor stă în slăbiciunea lor.”);

Alina Diaconu (Argentina) („Unde apare un român. Apare o dramă”);

Nicolae Bunduri („Cred că în șifonerul nostru e frig. De câte ori vin din delegație și îl deschid, văd în el un tip tremurând.”);

Ion Diviza („Leul e regele animalelor. Până se trezește leoaica.”);

Constantin Tudorache („Nu vreau manele. Prefer *Cântece țigănești* de Miron Radu Paraschivescu.”).

În continuare, președintele epigramiștilor din România, George Corbu vorbește „Despre epigramă” „numai de bine” pentru că aforismul și epigrama înseamnă „potrivire de caracter.”

28 de epigramiști cu 27 de premianți și cu superbe imagini color de la edițiile anterioare încheie această frumoasă și seducătoare antologie pe care cititorul cultivat o citește și o recitește cu plăcere sporită.

Felicitări tuturor participanților și premiaților dar în primul rând gânditorului aforistic Vasile Ghica, dar și celor doi frumoși nebuni ai Tecuciului, Nicoleta și Eugen Doru Pelin, cărora le mulțumim și pe această cale pentru efortul demn de Sisif, perseverența, dăruirea și dragostea pe care o arată orașului Tecuci care, altădată, dădea numele unui județ dar care astăzi a devenit capitală, capitala aforismului românesc.

Biljana GERMAN

**ALEKSANDAR ČOTRIĆ, LAUREATUL PREMIULUI SAPIENS
PIROBORIDAVA LA FESTIVALUL DE AFORISME DE LA TECUCI**

(Articol publicat în săptămânalul de limba sârbă „Naša reč”, Timișoara, 15 octombrie 2021 - în românește: Vasa Barbu)

„Sârbii percep aforismul drept o combinație de literatură și politică, iar în România drept o combinație de literatură și filosofie.”

Vineri, 8 octombrie 2021, cu sprjinul Organizației „Pelin”, s-a defășurat ediția a V-a a Festivalului de Aforisme de la Tecuci, România. Scriitorul sârb din Panciova, de altfel un mare prieten și un oaspete totdeauna drag sârbilor din România, a obținut la festivalul amintit, după cum subliniază organizatorii, premiul I sau principalul trofeu „Sapiens Piroboridava”, cum se numește vechea cetate dacică din apropierea acestei localități.

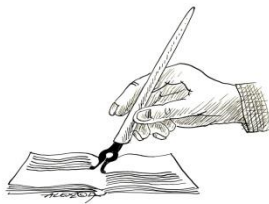
Numele principalului laureat a fost comunicat de directorul Vasile Ghica, la invitația căruia Aleksandar Čotrić trebuia să participe în calitate de oaspete și să-și prezinte aforismele și cartea „Miere și venin” („Med i otrov”), publicată la Editura Uniunii Sârbilor din România. De asemenea erau prevăzute vizite în mijlocul elevilor și studenților, întâlniri literare, o masă rotundă pe tema „Locul aforismului în literatura contemporană”, însă toate aceste acțiuni au fost amânate din cauza situației epidemiologice, așa că și manifestarea s-a redus la format online.

Laureatul Aleksandar Čotrić, consideră că premiul obținut reprezintă o recunoștință pentru scena aforistică sârbă și cu siguranță va contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă a colegilor din Serbia și România și că creatorii acestei forme literare vor fi recunoscuți în ambele țări, deși există deosebiri în ceea ce privește conceperea umorului de către ambele popoare ale noastre. „Sârbii percep aforismul drept o combinație de literatură și politică, iar în

România drept o combinație de literatură și filosofie. Aforismele noastre sunt mai critice, mai angajate din punct de vedere social și mai polemice, iar aforismele românești insistă mai mult asupra abordării moraliste, pedagogice, educative, seamănă mai mult cu proverbe și definiții. Aforismele sârbești se bazează mai mult pe umor, iar cele românești tind mai mult spre seriozitate. Cele sârbești conțin un element subversiv, în timp ce aforismele românești se bazează pe interpretare, pe explicarea lumii din jur. Din aspect tematic, aforismele românești sunt dedicate problemelor ce țin de viață, Dumnezeu, iubire, omenire, deci de lucrurile esențiale, în timp ce aforismul sârbesc are ca subiect justiția, criminalitatea, activitatea guvernului și a parlamentului și alte teme”, adaugă scriitorul Čotrić.

Festivalul de Aforisme de la Tecuci are caracter internațional și în fiecare an adună concurenți și colaboratori din mai multe țări: Statele Unite ale Americii, Canada, Israel, Serbia, Italia, Franța, Argentina, Republica Moldova... Evaluând sute de aforisme, juriul din acest an a recunoscut calitatea aforismelor scriitorului sârb din România Goran Mrakić, care a primit premiul „Ion Petrovici”, care poartă numele unui mare om de cultură, filosof, scriitor și om politic.

Cu ocazia festivalului din acest an, a fost pregătită o antologie specială, în care sunt incluse și aforisme ale laureaților sârbi Aleksandar Čotrić și Goran Mrakić.

Constantin TUDORACHE

Un autor uitat: Florian CALAFETEANU

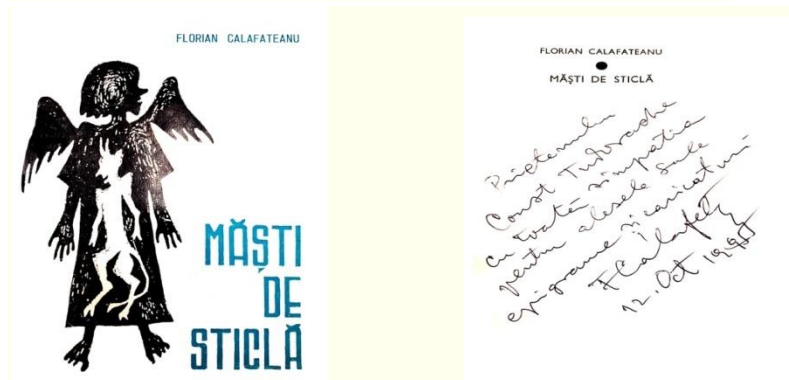
Moto: *Și-ar pune unii doctoratele și pe parbrizele mașinilor.*

Florian Calafeteanu

În anul 1973 a fost tipărită, la Editura *Litera*, cartea de aforisme *Măști de sticlă* a autorului Florian Calafeteanu.

Pe umoristul, graficianul și scriitorul, Florian Calafeteanu, l-am cunoscut la Clubul epigrafiștilor „Cincinat Pavelescu”, unde citea aforisme de excepție. Îl mai întâlneam, uneori, la revista *Urzica*, în biroul lui Albert Poch, redactor și responsabil cu partea grafică a revistei, unde, amândoi, mergeam cu desene în vederea publicării.

Ne-am revăzut, în anul 1995, la Casa Memorială *George Enescu*, la Sinaia, și atunci mi-a oferit, cu autograf, cartea sa *Măști de sticlă*, cu vignete și coperta aparținând autorului. Am selectat din creația lui Florian Calafeteanu următoarele aforisme reprezentative.

- *Cărțile trebuie să formeze oameni, nu biblioteci.*
- *Cititori, înmulțiți-vă, căci ați rămas mai puțini decât poeții.*
- *Nu există femei fatale, ci doar bărbați nătărăi.*
- *Să nu arăți mai mult decât ești, fiindcă va trebui să plătești diferența.*

- *Fidelitatea în dragoste, e o specie de sedentarism.*
- *Mai bine cotoi vagabond decât un leu dresat de o mătă.*
- *O femeie este gata oricând să se mărite, chiar și atunci când e măritată.*
- *Talentul fără demnitate e belciug de aur în râtul porcilor.*
- *Când glorificăm învingătorul, să ne uităm și la câte parale face învinsul.*
- *Mic și netrebnic este acela care se adresează alor săi într-o limbă străină.*
- *Îi calific pe oameni numai după motivele pentru care râd.*
- *Cine nu știe să restrângă la maxim un gând, să nu se apuce de scris.*
- *Omul de gust face o justă deosebire între capriciile modei și statornicia eleganței.*
- *Tăcerea este uneori o formă a violenței.*
- *Mințindu-i pe alții, mai câștigăm câte ceva, mințindu-ne pe noi, pierdem totul.*
- *Frumosul și deșteptul mării, ajunge urâtul și prostul lumii.*
- *Uneori femeile doresc împăcarea cu bărbatul pentru a se răzbuna mai tare.*
- *Alcoolul este dăunător mai ales când l-au băut părinții.*
- *Un hoț de buzunare care a sustras jumătate din suta de lei a victimei sale este pedepsit cu închisoare, iar altul care a sustras 90% din ideea unui creator, se plimbă fericit în aplauzele publicului.*
- *Noroc că elevii n-au voie să-i examineze pe profesori.*
- *Dragostea se șoptește, nu se urlă prin stații de amplificare.*
- *Sunt destui aceia care ajung mai singuri după ce s-au căsătorit.*
- *Nu vă bateți capul cu deșteptii leneși. Fiți cu ochii pe viclenii harnici.*
- *Vorba tipărită e de zece ori mai pătrunzătoare. Vezi ce faci cu ea.*

- *A crede că valorezi mai mult decât ești, este rău, dar a crede că valorezi mai puțin este și mai rău.*
- *Medicul este un salariat care se roagă lui Dumnezeu, ca rezistența organismului, să scape de moarte pacientul său.*
- *Sunt mândru că ți-e frică de mintea mea și nu de pumnul meu.*
- *Am văzut mulți oameni cu gust foarte dezvoltat, dar numai pentru mâncăruri.*
- *De multe ori evităm controversile, pentru a nu ne pierde șubredele convingeri.*
- *Cine se târăște să nu se plângă că e călcat în picioare.*
- *În educație se face tot atâta caz de maniere, ca în comerț de ambalaje.*
- *Cinstea îți dă liniștea și mândria de a trăi mulțumit chiar și în lipsuri.*
- *O mamă care-și blestemă copilul și nu plânge după aceea, își va vedea blestemul împlinit.*
- *Publicitatea mărește doar prețul, nu și calitatea artistului.*
- *Grea viața pentru haimanaua fără publicitate.*
- *Foamea n-o fi un bine, dar îmbuibarea este sigur un rău.*
- *Admir eroul deplin, învățatul deplin, lașul deplin, precum și ignorantul deplin. Jumătățile încurcă lumea.*
- *Cine îmi dă, fără să-i cer, o carte, are să-mi spună, neapărat, ceva.*
- *Este mai bine să suportți asprimea unui părinte, decât mai târziu blândețea unei legi.*
- *Dacă-mi ești prieten, trage-mă de mânecă, nu de limbă.*
- *Poetul e dator să limpezească ce este tulbure în viață și nu să tulbure ce este limpede; altfel devine un răufăcător de rând.*
- *Arta mediocră amenință cultura; dar dacă publicul o iubește ?*
- *Bem din pahare cu picior și scriem despre oale de lut.*
- *Mai multe talente sunt doborâte de bani decât de sărăcie.*

George CORBU

LOGODNĂ LIRICO-FILOSOFICĂ

(Postfață la cartea „Cu aforismul prin lumea epigramei”, de Constantin Tudorache)

Date fiind valențele moral-etice ale celor două noțiuni ce figurează pe coperta acestei cărți, devenite, poate chiar înainte de apropierea lor, neîntâmplătoare, afine - nu doar ființelor le este hărăzit un asemenea statut ! -, abordarea unei astfel de teme de cercetare era de așteptat să se producă și este de mirare că faptul nu s-a întâmplat mai demult. Temeiul, este drept, preexista, întru ilustrarea unui gen adeseori invocat pentru virtuțile sale evidente: genul scurt. Un gen care, potrivit eseistului Mircea Malița, va corespunde gusturilor unei omeniri grăbite deosebit de selective, doritoare de informație concentrată (Idei în mers, Albatros, 1975, p.62).

Cu toate că aforismul și epigrama au constituit dintotdeauna podoaba spiritului uman, abia acum ele sunt chemate să joace rolul întrevăzut de strălucitul cărturar și diplomat.

Meritul lui Constantin Tudorache este acela de a fi intuit existența unui zăcământ inepuizabil a cărei exploatare sistemică a inaugurat-o în paginile remarcabilei reviste ploieștene Atitudini, în 2018, continuând-o și în succesoarea acesteia, Atitudini vechi și noi pentru a-i da extensiunea cuvenită în cartea Răsfoiri și comentarii eseuri, maxime, cugetări, pilde, poeme, dileme și catrene (București, Amanda Edit, 2019, 252 p.), cu titlul preluat de la rubrica deținută în revistele menționate.

Același neobosit reporter investigator ne-a condus Cu aforismul prin regatul epigramei în paginile Antologiei Festivalului Internațional al Aforismului pentru românii de pretutindeni (ediția a IV-a, Tecuci, 2020, p.53-76), în care a publicat și eseul Aforisme în

perechi, multe noi puține vechi (p.83-91) care, amplificat, constituie capitolul ultim al cărții de față. Cele două serii tematice, dezvoltate, aveau să dea conținutul volumului „Cu aforismul prin lumea epigramei”, despre care ne vom pronunța în cele ce urmează.

Așadar, primul capitol, împrumutând titlul volumului, trasează itinerarul ce include lungi și reconfortante popasuri în Imperiul aforismului și Regatul epigramei. Să se observe diferența de rang între cele două entități literare - în realitatea geopolitică a lumii fiecare dintre cele două concepte desemnează un stat monarhic, diferența datorându-se, firește, dimensiunii lor și nu formei de guvernământ, care este identică. Privilegiat este aforismul, „linia masculinității”, cerând imperativ acest lucru, pe când epigrama, de genul feminin, reclamă prezența la vârf, chiar dacă decorativă, regine, ceea ce se întâmplă în lumea reală. Ne amintim că Efim Tarlapan, regretatul mare epigramist și aforist basarabean, și-a intitulat antologia cronologică a aforismului românesc „În imperiul unei fraze” (Chișinău, Prut Internațional, 2015, 364 p.).

Epigrama este situată, deci, pe o poziție inferioară, astfel încât „căsătoria” între cei doi - deocamdată, asistăm numai la logodna lor - ce va fi oficiată cu succes de către autor prin noi contribuții „la temă”, nu va fi cătuși de puțin morganatică, nici chiar pentru cei deprinși cu căutarea nodului în papură. Oricum, la scară universală imperiile au dispărut, pe când regatele încă rezistă !

Capitolul al doilea, „Duetul aforismelor” - la fel de bine s-ar fi potrivit și altă vocabulă din domeniul artei: baletul -, ține să evidențieze adevărul potrivit căruia marile spirite se întâlnesc, indiferent de epocile în care s-au manifestat, chiar dacă unele sunt mai mici în talie (a se citi: ca nume).

Noua perspectivă indicată de autor în acest domeniu de cercetare are în vedere sinestezia ce se formează între aforism și

epigramă, cu alte cuvinte, simbioza rezultată din "înrudirea" celor două specii, chiar dacă acestea aparțin unor genuri deosebite. Natural, nu orice aforism poate fi "cuplat" cu orice epigramă (nici în lumea fizică nu se întâmplă așa ceva): este nevoie de o compatibilitate... ideatică. Odată stabilită (sau aproximată), autorul inventează o sumedenie de formule, una mai atrăgătoare decât alta, în scopul de a evita atât repetarea cât și redundanța ce ar putea mina expunerea. Între termenii de "legătură" utilizați pentru a justifica însoțirea dintre aforism și epigramă, figurează substantive și/sau verbe de o frapantă varietate denotativă: a atașa; a racorda; a conecta; a propune; a continua tema; a face o incursiune; a alătura; a lega de; a insera; a parfuma; a aminti; a apropia de; a reține ca mesaj similar; a asocia; a lectura; a citi ca mesaj analog; a face joncțiunea cu etc. etc.

Curiozitatea ne este ținută trează de această interacțiune continuă între aforism și epigramă, altfel spus, între două lumi nu tocmai diferite, a căror complementaritate este pusă cu pertință în evidență de către autor. "Aventură" reușită, întrucât considerăm cele două noțiuni, repetăm, nu în realitatea lor mundană, ci în maniera adecvată ce ni se propune pe parcursul cărții. Este, de la o vreme, impresionant să constați cum se caută ca să se înțeleagă, cum peregrinează spre a se regăsi, sub diverse înfățișări, expresiile (ultra) concentrate, în versuri sau proză, și, supunându-se draconicei lapidarității, dobândesc caratele expresivității.

Expresivitatea lapidară, pe care ÎPS Calinic Argeșeanu, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului, o atribuia paginilor de proză ale lui Al. Rosetti, constituie și marca distinctivă a aforismelor și epigramelor, în general și a celor cuprinse în paginile acestei cărți îndeosebi. O expresivitate voluntară, emoțională, urmare a reflexivității ce însoțește actul creator.

Cititorul se poate convinge, la lectură, că autorul nu s-a limitat, în selecția sa, numai la aforismele propriu zise, ci a lărgit considerabil câmpul cercetării, reproducând citate aparținând unor personalități ale artei, științei și culturii, naționale și universale, fraze semnificative desprinse din Cartea Sfântă, din o mulțime de opere literare (romane, versuri, eseuri, cărți de memorii - inclusiv fragmente de scrisori - aparținând unor autori clasici și contemporani sau publicistice (articole de ziar, interviuri), replici din filme, proverbe, mostre din înțelepciunea unor călugări și preoți, a altor categorii profesionale fiind "exploatate" cu folos și alte surse documentare precum anecdotele/bancurile și inevitabilul Internet. Nu au fost lăsate de o parte nici acele aforisme ale căror autori nu au fost reținute, ele fiind însoțite de mențiuni corespunzătoare precum aceasta: dintre aforismele pe care le am în baza de date l-am subliniat și pe următorul care, din păcate nu mai știu cărui autor îi aparține (...).

Evident, sunt valorificați prioritar aforiști celebri cum sunt, la noi, Nicolae Iorga, Lucian Blaga, Victor Eftimiu, Tudor Mușatescu, dintre clasici, cărora li se alătură, cu drepturi egale, contemporanii clasicizați Vasile Ghica, și Valeriu Butulescu, indiscutabil, corifei ai genului, ambii traduși în limbi străine și figurând în antologii internaționale de aforisme (nu singurii !). Aceștia sunt secondăți de o serie de nume prestigioase, de ambe sexe, unele dintre acestea cultivând cu egal succes epigramatic: I.L.Caragiale, G.Topîrceanu, Efim Tarlapan, Gheorghe Leu, Mihai Frunză, Rodica Tott, Elis Râpeanu și încă mulți alții pe care nu-i putem aminti, orice enumerare fiind limitativă, nu exhaustivă.

Dintre epigramaștii de mare forță, unii atinși de aripa geniului, aleși să acompanieze, prin arta lor inegalabilă, aforisme reprezentative pentru gen, numim pe Sorin Pavel, Radu D. Rosetti,

Mircea Pavelescu, Nicolae Crevedia, Mircea Trifu, Vasile Til Blidaru, Mircea și Nelu Ionescu-Quintus, Ghiocel Constantinescu, Constantin Sachelaride, Vasile Tacu și George Petrone.

Recordul la numărul de epigrame ce fac recordul cu aforisme de toate genurile îl deține Constantin Tudorache însuși, care recurge, cel mai adesea, la pseudonimul Haș Kalomfirescu, dezvăluit încă din dialogul-prefață (iată de ce este recomandabil să fie citite prefețele cărților), utilizând însă și formula prin care își dezvăluie identitatea: subsemnatul; am scris; din propriul portofoliu; menționează cărțile proprii din care provin epigramele citate; amintesc, la temă și o rugă/propunere personală; din epigramele mele etc.

Tot lui Constantin Tudorache i se datorează și reușitele desene/caricaturi din volum. O remarcă în legătură cu celebra propoziție cehoviană potrivit căreia "concizia e sora talentului", pe care Constantin Tudorache o restituie în forma ei originară, enunțul comun fiind partea finală a unei cugetări adăpostind un sfat-avertisment adresat creatorilor de literatură. Și totuși... Nu orice exprimare concisă face dovada talentului. Sunt atâtea cugetări lipsite de substanță ! Avea dreptate Topîrceanu să ironizeze, într-un sonet, o reflecție de tot banală, lipsită de orice fior, nedatorată vreunei frământări lăuntrice, precum *Amorul e un lucru foarte mare*, ce nu putea avea drept părinte decât un individ oarecare cu rizibilul nume Ghiță Popândău.

Atât cele spuse, cât și considerațiile ce, neîndoielnic, s-ar mai putea aduce în favoarea acestei seducătoare cărți, pot fi exemplificative fără vreun efort, prin simpla parcurgere a acesteia, pagină cu pagină, secvență cu secvență, sau deschizând-o pur și simplu la întâmplare. Așadar, propunem atenției, fără o țintă anume, două eșantioane dintre nenumăratele ce ar putea fi convocate spre a da seama despre conținutul acestui admirabil

volum. Dintre replicile la aforismul unicat al lui Vasile Ghica "Femeia e lucrarea de diplomă a Lui Dumnezeu la examenul de estetică", desprindem pe cea de o neobișnuită frumusețe, dublată de o mare finețe psihologică, a clasicului Vasile Tacu:

Vrei să cucerești femeia ?

Lasă-i clipa fericită

De virtute, clipa-aceea

... Cât ezită ! (Sfatul lui Don Juan)

Constatarea deloc măgulitoare a lui Emil Cioran după care "Scriitorii sunt ca niște prostituate care își dispută același trotuar", deși ulterioară celebrei epigrame aparținând, de asemenea, unui clasic al genului, N. Crevedia, nu intră în contradicție cu mesajul acesteia, pe care îl continuă/confirmă, desigur, cu alte mijloace:

La "Capșa", unde vin toți seniorii,

Local cu două mari despărțituri,

Într-una se mănâncă prăjituri

Și-n alta se mănâncă scriitorii. (Cafeneaua)

Sunt numai câteva dintre reflecțiile generate de cartea ce ni s-a supus spre apreciere. În urma lecturii ei atente, opinăm că exegeza aplicată aforismului și epigramei înregistrează încă unul din momentele faste cu care ne-a obișnuit exploratorul sagace și perseverent prin imperiul și regatul ce i-au oferit ospitalitate. În concluzie, Constantin Tudorache ne invită, parcă, să substituim tabloul lumii ce-i apărea vechi și lui Eminescu - Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii - cu un altul, imperios reclamat de modernitate/postmodernitate, a cărui necesitate o redăm în viziune proprie, printr-un aforism nu doar de circumstanță: Pentru igiena intelectuală - și nu numai - trebuie să te scalzi în aforisme și butade.

AFORISME HORS CONCOURS¹

Corneliu BERBENTE

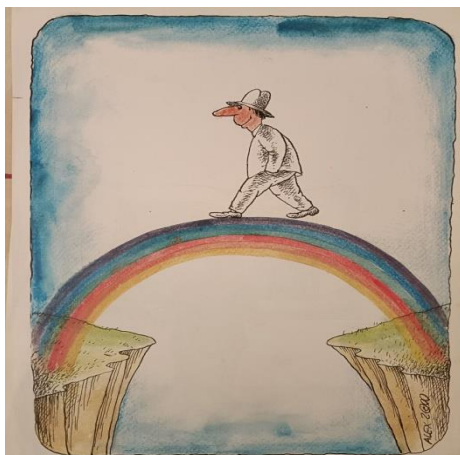
- Adevăratul poet adună cuvintele în poezie și poezia-n rugăciune.
- Firea noastră umană e cu Domnul și sfinții în aceeași icoană.
- În tinerețe, chiar și mieii nu se sfiau s-atace leii.
- Cu cât este omul de om mai aproape, cu-atât cerul însuși în suflete-ncape.
- Cu cât e al dragostei foc mai aprins, cu-atât necuprinsul în om e cuprins.
- Niciun lucru nu este împlinit, de n-are-n el și-n pic de infinit.
- Eternitatea s-a născut din iubire.
- Filozofii cultivă cunoaștere pe-ntinsul necunoscut.
- Glumele, în haina lor provizorie, formează un fel de memorie a unui trecut viitor.
- Înțelept de ești, te ferește, căci mediocrul pândește.
- Dacă vezi că niște lucruri par mari, dar au fost mici, întoarcele-n smerenia lor dată de Creator.
- Purtând în Ea pe-al lumii Creator, Maica Sfântă e maica tuturor.
- Unii sunt îndrăgostiți, dar realmente nu iubesc.
- Filologii sunt oameni “de litere”, iar inginerii sunt oameni “de cuvânt”.

.....

1. Autorii sunt în ordine alfabetică

- Dacă prostul nu simte ironia, roagă-te să-l ierte Dumnezeu.
- Atenție la publicat: una e tiparul, și-alta este harul !
- Mulți au avut un Waterloo, dar n-au fost Napoleoni !
- Oglinda adâncului e înaltul, iar oglinda înaltului e adâncul.
- Veșnicia e în Cel Veșnic, dar e împlinită de iubire.
- Dumnezeu are ultimul cuvânt: este cuvântul Lui de la început.
- De semne avem nevoie să marcăm cărările unde mai e conștiință.
- Aproapelui îi spunem și "semenul", dar nu "identical" nostru.
- Cele adevărate sunt și smerite, și sfinte.
- la seama la detalii: sunt ispite.
- Filosofii cultivă cunoaștere pe-ntinsul necunoscut.
- Glumele, în haina lor provizorie, formează un fel de memorie a unui trecut viitor.
- Unii sunt "de turmă", alții "de cireadă".
- Adevăru-adevărat nicicând nu e complicat.
- Oamenii se ceartă cu atât mai urât, cu cât la mijloc sunt inculturi mai diferite.
- Desfă-i în bucăți pe întregi, și-ai să începi să-nțelegi.
- Am vrut doar ceva omenesc, un drum să găsec: drumul meu !
- Nu-i lumea creație doar, este și jertfă și dar.
- Păcatul apărut-a, se spune, ca alternativă la perfecțiune.

- Înalță rugă pentru toți acei ce patimi au: și tu ești printre ei !
- Urcăm spre cer, cărând în spate, o traistă plină de păcate.
- Eu am cărat în traista mea, și-un mic păcat al altcuiva.
- Să fii poet, să nu cunoști ce-i ura, și doar în vers să mai întreci măsura.
- De nu am fost, nici n-am să fiu, de sunt, voi fi și mai târziu.
- Eu cat pe cel de-alături să-nțeleg, făcându-i parte lui, mă simt întreg.
- Sunt mulțumit cu mai puținul dat, mă simt în voie și mă simt bogat.
- Cum în păcate de-o vreme ne naștem, cunoaștem probabil... probabil cunoaștem !
- Slăvit ești Tu, Doamne, că nu pot să știu, nici dacă, nici cum, mântuit o să fiu !

George BUDOI

- Banul e ochiul dracului chiar și pentru omul Domnului.
.
- Când rechinii îți arată dinții, nu-ți zâmbesc !...
.
- Câte fețe are diavolul ? Atâtea câte vrea el...
.
- Dacă prostia ar ucide, mulți oameni ar fi murit de mult !
.
- Dușmanii mei: nu sunt mulți, dar sunt ai dracu' !
.
- E proastă găina care crede vulpea când se jură că e vegetarian !
.
- Este uluitor cât de vie este ura în sufletele moarte !
.
- Femeia este acea ființă care-i dă bărbatului aripile cu care el ajunge la ceruri.
.
- Femeia frumoasă lipsită de virtute e ca montura de aur a unui inel căruia îi lipsește diamantul.
.
- Femeia nu este totul în viața unui bărbat, dar fără femeie totul este nimic.
.
- Frumusețea unei femei se măsoară prin admirația bărbaților și invidia femeilor.
.
- Iertarea trebuie să fie în adâncul inimii, nu în vârful buzelor.
.
- În dragoste trebuie să arzi, nu să fumești.
.
- În timp de pandemie, mâna unui medic epidemiolog face mai multe minuni decât moaștele tuturor sfinților la un loc.
.
- Într-o societate coruptă, v-așteptați să conducă oamenii cinstiți ?!
.
- Înțeleg să-ți porți ignoranța ca pe un defect, dar nu ca pe o virtute.

- Nu există femei urâte, ci doar bărbați lipsiți de imaginație.
- Nu numai credința poate muta munții din loc, ci și dragostea.
- Nu te chinui să-mi afli defectele; întreabă-mă pe mine, că eu le știu foarte bine !
- Nu te da mare, nimicule !
- O prostie nu este legitimată de numărul mare al celor care o susțin.
- Omul fără caracter e ca apa, care ia forma vasului în care o pui.
- Pe piața prostiei, concurența este imensă.
- Pomul cunoașterii are fructe dulci, dar se coc greu.
- Prostia este singura care a descoperit secretul tinereții fără bătrânețe și al vieții fără de moarte.
- Slabe calități ai dacă nu stârnești invidia !
- Sunt oameni care n-au toate "țiglele pe casă", dar unora le lipsește tot "acoperișul"!
- Vai de oaia care crede în prietenia lupului !
- Viciul solidarizează oamenii mai mult decât virtutea.

Valeriu BUTULESCU

●Din hoitul unui elefant, hienele se pot ospăta câteva săptămâni.
Din cadavrul unui stat, câteva decenii.

*

●Idealul meu. Un ateu cu suflet de sfânt.

*

●Patriotism. Când văd cum se fac de râs autoritățile, mă apucă plânsul.

*

●Dumnezeu ne vrea diferiți. De aceea ne-a amestecat limbile. De aceea lasă Diavolul să zburde.

*

●Soarele continuă să răsară, deși vede zilnic atâta durere.

*

●A chestiona public caracterul cuiva nu e o dovadă de mare caracter.

*

●Trei flori de nufăr nu pot înnobila mocirla.

*

●La noi, anual, ursul omoară un om, iar traficul rutier, 2000. Dar oamenii se tem de urs, nu de mașină.

*

●Păianjemul libertății și-a întins plasa invizibilă. În ea se zbat, vesele, atâtea musculițe suverane.

*

●Un hoț ratat. Cumpără lucruri de prin magazine și se laudă acasă că le-a furat.

*

●M-au călcat în picioare. Acum știu cât cântărește fiecare.

*

●Tata a fost sergent. A ocupat Crimeea cu opt decenii înaintea lui Putin.

*

●Unii se simt liberi doar atunci când au stăpâni puternici.

*

●Naivitate. Să mănânci cireșe și să te crezi vegetarian.

- La un refugiat, vameșii noștri au găsit 7 milioane de dolari. Și voluntarii noștri îl îmbiau cu sandvișuri.
*
- Guvernul va asigura banii de nuntă și botez. Dar banii de divorț cine-i plătește ? Opoziția ?
*
- Dacă aviația militară e la pământ, n-ar trebui încadrată ca infanterie ?
*
- Ursul rusesc a tăbărât pe bursucul ucrainean. Acum tot codrul se înarmează.
*
- Învierea din morți nu e doar posibilă. E inevitabilă și obligatorie.
*
- E greu să faci curat folosind măhuri murdare.
*
- Să stârnești un război nu e greu. Arta e să convingi lumea că lupta e pentru democrație și libertate.
*
- La indieni, diavolul nu poate fi alungat cu pietre. Îi ridici și lui un templu. Îl îmbunezi cu ofrande.
*
- Un singur creier, două testicule. Înmulțirea pare mai importantă ca rațiunea.
*
- Lumea. Uriaș abator, camuflat în spatele unui superb aranjament floral.
*
- E puțină bunătate pe pământ. Oamenii buni nu o dau nimănui.
*
- Trebuie să cernem munți de cenușă pentru a încropi o pagină de istorie.
*
- Popoarele alfabetizate se manipulează cel mai ușor. De aceea învățământul general e obligatoriu.
*
- E ușor să spui „rrom” în loc de „țigan”. Lucrurile se complică la cuvintele derivate. Cum spunem „țigănia” ? Rromania ?

- Nu mai vrem o țară ca afară. Vrem afară.
- La noi, asemenea copacilor, directorii vor să moară în picioare.
- O societate incapabilă să se organizeze se va plânge mereu că e prost condusă.
- Un scriitor excepțional va avea cititori de excepție

Ionuț CARAGEA - Canada

(Din volumul, în pregătire: "Căutătorul de amintiri").

- Sunt o pădure defrișată în care replantez amintiri.
- Amintirile miros a iarbă cosită.
- Poetul - o pasăre care cântă în luminișul amintirilor sale.
- La rădăcina tuturor amintirilor se află lacrima de fericire a mamei.
- Poezia, nufăr înflorit deasupra lacrimii. Fiecare petală, o amintire.
- Amintirile, rodul cel mai sănătos de pe colinele inimii.
- Poezia - parfum al amintirilor înflorite pe câmpiile viselor.
- Cuvintele sunt degetele blânde cu care mângâiem tâmplele amintirilor.
- Lacrimile - oceane în miniatură în care sunt vii doar amintirile.
- Poetul e un câine flămând care își dezgroapă vechile amintiri.
- Poezia e mierea produsă din nectarul amintirilor.
- Visul e pictura în care sufletul folosește amintiri în loc de culori.
- Și amintirea se răsuțește ca mortul în mormânt.
- Foaia de hârtie este cimitirul alb în care îmi îngrop deseori amintirile.

- Amintirile umezite de lacrimi se usucă pe sfoara de rufe întinsă între inimi.
- Tristețea, o pânză de păianjen în care ți-au fost prinse amintirile.
- Murmurul apei e amintirea unui sărut abisal.
- Amintirile - florile de pe mormântul clipelor neprețuite.
- Oricât de bătrân și slab aș fi, tot m-aș da în caruselul amintirilor.
- Omul nu se poate repune în mișcare fără marșarierul amintirilor.

Pompiliu COMȘA

- Când Bell a inventat telefonul, avea deja trei apeluri pierdute de la Florin Piersic.
- Dacă bagă rușii o divizie de desant, nu uitați să cumpărați izmene pentru trupele noastre de pe aliniamentul Nămoloasa-Focșani.
- Râzi de te bufnește plânsul.
- Căsuța mea are din ce în ce mai mult aerul unui kibbutz.
- Atenție: se scrie noua Biblie a gorilelor.
- Ciorile sunt de vină pentru decăderea Tecuciului.
- Bem bere în liniște. Pe unul l-am îmbrăcat mireasă.
- Telefonul meu pentru fetele curioase este 07..., zero șanse.
- La biserică, babele mulțumesc Celui de Sus ,că le-a dat oleacă de net.
- Români, culcați-vă, deja e târziu.
- A murit Pian senior. Cine cântă

- De acord să dăm Ardealul ungarilor. Dar fără pruni.
- Securitatea e-n toate, e-n cele ce sunt și-n cele ce mâine vor râde la soare.
- Mai nou, găina s-a apucat să scrie basme cu cocoșul roșu.
- Putin ne-a dat AUR-ul înapoi.
- Realitatea e plină de subiecte. Precum closetul de hârtii.
- Urmează stația Victoria cu peron, deocamdată, pe partea dreaptă. Patru ani.
- Anul acesta Revelionul pensionarilor se ține la Cimitirul Sf. Lazăr. Profitați, mai sunt bilete.
- Fug din țară. Nu plec, fug.

Aleksandar ČOTRIĆ - Serbia

(Traducerea Sanela Krajnjan)

- La noi, cei patru călăreți ai Apocalipsei călăresc un singur cal.
- Poporul greșește rar. O dată la patru ani.
- Noi nu mințim. Noi doar spunem propriul adevăr.
- La început era cuvântul. La final am rămas fără cuvinte.
- Dacă recunoașteți totul, veți ști din ce cauză ați fost arestați.
- Ultima dorință a condamnatului era să fie interogat.
- Este în judecată pentru tentativă de crimă. A deschis gura.
- Pacea este primul nostru obiectiv de război.
- Eroii de război sunt lași. Le este frică de pace.

- La început era întuneric. Iar ziua bună se cunoaște de dimineață.
- Atunci când Dumnezeu a creat omul, a renunțat la creația ulterioară.
- Cred în Dumnezeu. Așa este cel mai bine pentru amândoi.
- Șase scriitori caută cititor.
- Prima poruncă dumnezeiască: să nu crezi nimănui !
- Ceea ce treazul gândește, beatul vorbește, iar nebunul face.
- Banii strică omul. Lipsa de bani îl strică și mai mult.
- Avem polițiști în civil și criminali în uniforme.
- Cândva scriitorii căutau inspirație. Acum trebuie să caute și sponsor.
- Până a existat cenzură, măcar cineva a citit cărți.
- Romanul este un meci de fotbal. Aforismul este golul.
- Acel aforism are mai mulți scriitori decât cititori.
- Politica este abilitatea posibilului și făgăduirii imposibilului.
- Când justiția este selectivă, injustiția este generală.
- Dumnezeu este în cer, iar diavolul este oriunde în jurul nostru.
- Pentru fericire este nevoie de lucruri mici, iar pentru nefericire - oameni mici.
- Dumnezeu i-a creat pe toți egali, în afară de Sine.
- El este un geniu, doar pentru cei proști.

- Dacă la început era cuvântul, nu ne-am îndepărtat mult de început.
- El este un om rău, însă un politician bun.
- Dumnezeu i-a creat și pe atei.

George CORBU

- Suntem superiori polonezilor: ei au sânge albastru, noi-roșu, galben și albastru.
- Amfitrion dixit: (Ne)simțiți-vă ca acasă !
- Caut o curățătorie unde să-mi duc creierul la spălat.
- M-aș lepăda de mine, dacă aș găsi cine să mă înlocuiască.
- Întrebările de căpătâi nu vizează căpătaiala.
- Compătimiți-l: e mereu în criză de idei.
- A dat mită, ca să nu-l demită.
- Pentru orice eventualitate, angajați și o bocitoare la spectacolul de umor.
- Mi-e imposibil să fiu impasibil.
- Nimicului nu poți să-i spui...nimic.
- Ca să se reverse asupra maselor, prosperitatea trebuie să se reverse, mai întâi, asupra meselor.
- Din principiu, nu răspund la întrebările retorice.
- În „starea” festivă, în care mă aflu, aplauzele mai lipseau.
- S-au ”blocat” pompele funebre, nu și gropile comune.

- Vai, păcatul originar nu mai e demult original.
.
- Epigramistica echivalează, oare, cu mistica epigramei ?
.
- Nu înseamnă că, dacă ai căzut, ești o căzătură.
.
- Am plâns cu hohote. Lăuntrice.
.
- Clasicii-cadavre vii și totuși, nemuritori.
.
- Citatele-idei mumificate.
.
- Acest poet suferă de o impotență creatoare, de-a dreptul excepțională.
*
.
- Mi-am concediat singurătatea: prea devenise exclusivistă !

Ion CUZUIOC - Chișinău

- Nu te rătăci prin gânduri, căci un gând bun poate învinge unul rău, și invers.
.
- Într-un război fratricid nu poți aplauda sau susține vreo pierdere, căci pentru mamă orice rană doare.
.
- Unui om rău nu poți să-i spui că are inimă de câine, căci un câine este mai receptiv decât omul.
.
- Nu-i rău să pretinzi la o avansare în post, dar bine ar fi să conștientizezi dacă ai face față postului râvnit.
.
- Un demnitar de stat dacă uită de nevoile pensionarilor, înseamnă că uită și de părinții și bunicii săi.
.
- Dacă ai harul de la Dumnezeu de a crea ceva și tot aștepti să-ți vină inspirația, până la urmă te poți alege doar cu așteptările.

- Nostalgia este o trăire neasemuită! Nimic nu este mai scump și sfânt că țarina străbună !
- Nu poți crede în pacea omului cu arma în mână și cagula pe cap.
- Dacă ai discernământ și-ți conștientizezi valoarea ta în societate, vei putea ușor demasca laudele false ale prietenilor și cunoșcuților tăi.

Nicolae DRAGOȘ

Răzlețe gânduri...

- E mare lipsă de talente, dar țara s-a umplut de genii.
- Și viitorul va deveni cândva un timp trecut.
- Mutându-te din realitate în ficțiune, poți rătăci drumul visat.
- Cu certitudine te îndepărtezi de poezie uitând armoniile ascunse în inima cuvintelor.
- Am cunoscut un om mulțumit de sine: o viață întreagă a jucat rolul victimei, rol care i-a adus tot felul de foloase.
- Nu se intră oricum și oricând în templul memoriei !
- Tristețea amintirii - concentrată în trecutul lui „a fost odată...” - se naște dintr-o durere bine ascunsă, care-ți va șopti mereu să te ferești de pedeapsa iluziilor.
- „*Prezentul meu, domnule, a fost trecutul, iar de la o vreme trăiesc într-un viitor continuu*”, mi-a spus un bătrân. Cum să nu-l cred ?
- Puterea proștilor întrece puterea oricărei pandemii, prostia dovedindu-se a fi o boală veșnică.
- Văzuți de la distanță, și oamenii mari le pot părea mici piticilor.

- „*Toate drumurile duc... undeva !*”, a declarat ritos oportunistul, îndreptându-se spre Brăila, pe care a găsit-o cândva și orbul.
- A vrut să dea vieții lui un sens, dar s-a rătăcit și s-a trezit pe contrasens.
- În proverbiala ei puritate, coala albă de hârtie nu știe întotdeauna cum să respingă cuvintele care o pot murdări.
- Iubea atât de mult virgula că nu ezita să o așeze cu mândrie între subiect și predicat.
- Fondul de ten poate ascunde multe, dar nu și prostia.
- Câinele se bucură să-și vadă stăpânul, sclavul - nu !
- S-a uitat o viață întregă în oglindă, dar niciodată n-a reușit să se întâlnească cu sine.
- De când s-a urcat în copac, scroafa se crede și proprietara cerului.
- Învață să pui întrebări, numai astfel vei învăța să și răspunzi la ele.
- E ușor să-ți tolerezi și să-ți ierți defectele proprii, dar mult mai greu pe ale altora.
- Cum să-i poți cunoaște pe alții, când nu știi mare lucru despre tine?
- Și minciuna poate, câteodată, să apere adevărul.
- Nu-i nimic mai complicat de realizat decât lucrurile simple.
- Nu orice vers poate deveni poezie și nici orice compoziție - cântec.
- Sentimentul e tatăl umorului, inteligența - mama ironiei.

- Adevăru-i de știut, dat de știre tuturor: „*Amintirea-i în trecut, visul este-n viitor.*”
- Cuvintele, ca și gândurile, i s-au dat omului să se apere cu ele de singurătate.
- Nu subestima surâsul subțire al ipocritului !
- Deviza avarului: „Să nu dai nicicând, și să iei oricând !”

George GEAFIR

- Primul semn de înțelepciune este încărunțirea; al doilea, a te îndoi de propria-ți înțelepciune.
- Pentru a reuși în viață, nu trebuie să concurăm cu nimeni ,ci să fim tot timpul în competiție cu noi înșine.
- Succesele altora ne deschid ochii, ale noastre ne orbesc.
- De la înălțimea trufiei se văd multe lucruri, de la înălțimea modestiei se vede totul.
- Cititul în stele e magic. Privitul în ochi e divin.
- Competența însoțește umilă cortegiul Puterii, în timp ce incompetența îi poartă pe umeri sicriul.
- Viața e mai frumoasă, când vremea se răzbună și omul iartă!
- Bătălia cea mai crâncenă nu se dă pe câmpul de luptă, ci în plan moral, cu inamicul din tine.
- Lașii: vajnici luptători la zile festive.
- Nu există modalități simple de a câștiga bani, ci numai de a cheltui.
- Omul rezistă cât lumea. Numai statuia lui se macină în timp.

- Că prostul își înalță fruntea, e problema lui; că îi aplaudăm gestul-este vina noastră.
- În tinerețe ai o mulțime de dorințe; la bătrânețe, o singură dorință: să mai fii tânăr o dată.
- Pe cât de exigent te arăți cu tine însuși, pe atât de îngăduitoare cu tine va fi viața.
- Oamenii valoroși trec neobservați prin viață, doar câte o greșeală proprie îi mai scoate în evidență.
- Când e confuz, cu siguranță omul are ceva de spus; când nu are nimic de spus, conferențiază prețios.
- Cel mai semeț monument din lume este acela care se înalță până la inimi.
- Orgoliul întuneacă cerul și smolește pământul.

Vasile GHICA

- Aforismul este limba mea maternă.
.
- Voi continua să scriu aforisme, chiar dacă, prin absurd, voi rămâne singur în univers.
.
- Voi iubi aforismul, chiar și după ce moartea ne va despărți.
.
- Poporul care nu ascultă de legile lui, va juca după regulile altora.
.
- La volanul istoriei ajung prea des oameni fără permis de conducere.
.
- România continuă să fie fetița cu chibrituri a Europei, care se uită în vitrine la bucuriile altora.
.
- Drumurile spre noi înșine nu vor putea fi niciodată modernizate.
.
- Intră în alertă când te contestă toți. Dar și când nu te contestă nimeni.
.
- Aforismul ar trebui să fie statuia unui gând.
.
- În lumea noastră artistică sunt prea mulți guguștiuci cu epoleți de vulturi.
.
- Lumea este neașezată, pentru că toți ineptii se străduiesc să o schimbe.
.
- Se degradează și natura. Începe să semene cu pictura contemporană.
.
- Natura a știut să facă și din ciulini o capodoperă.
.
- Și marea cunoaștere este poezie.
.
- Scriu ca să-mi sâcâi semenii.

- Singurii oameni împăcați definitiv cu ei înșiși sunt imbecilii.
- Nu banalizați viața ! Mai lăsați-i și ceva mistere, măcar pe sub căptușeala visului !
- Mă tem că rațiunea este în căutarea altei specii.
- Don Quijote a împins iluzia în mitologie.
- Încearcă să decodezi eternitatea clipei !
- Fiecare om este coresponsabil de pustiul din el.
- Cum poți să rămâi indiferent într-un Cosmos doldora de mistere ?
- Filozofilor nu le-au mai rămas decât două mari necunoscute: misterul vieții și cel al morții.
- Suntem egali la poarta cimitirului, nu și la ușa eternității.
- La naștere, unele genii greșesc și secolul și țara.
- Posteritatea îi transformă pe marii scriitori în statui. Iar pe criticii literari îi lasă tot porumbei.
- Se pare că din Palatul Fericii nu s-a dat în exploatare decât sala de așteptare.

Gheorghe GURĂU

- Paradisul fericirii, de cele mai multe ori, nu e în sufletul omului ci în înțelepciunea sa ;
- Nu nefericirea este cea care ne doare ci neacceptarea fericirii ce ni se oferă ;
- Fericirea ? : mai mult ca perfectul la timpul prezent ; nefericirea... dezacordul dintre „subiect” și... „predicat” ;
- Cel ce nu înțelege fericirea nu poate feri pe alții ;
- Fericirea e de genul feminin : e frumoasă, capricioasă dar și greu de întreținut ;
- Lipsa de comunicare e otravă curată pentru fericire ; prea multă destăinuire întreține nefericirea.
- Despre cineva care visează cu ochii deschiși putem spune că e un adormit ?
- Povara sufletului se măsoară în suspine, cea a gândului în uitare.
- Oare despre bobul de rouă se poate spune că se bucură de căldura soarelui ?
- Cerul, pentru cei mai mulți, nu e decât locul de întâlnire a sufletelor pe timp de noapte.
- Judecat în regim de urgență, nu ar trebui să însemne și... judecat în mare grabă, sau de mântuială.
- L-a urmărit cineva din umbră, până în clipa în care și-a dat seama că umbra era chiar el.
- Dați-mi drumul, striga, în disperare de cauză... rătăcitul.

Nicolae MAREȘ

- Pestilențialitatea de la vârf îi sufocă în primul rând pe cei mici.
- Oculta mondială n-are mamă, n-are țară - face ce știe mai bine :
d e s t a b i l i z e a z ă.
- Numai când am făcut ce mi-a plăcut, fost-am fericit.
- Fericirea dăruită capătă o plus valoare sporită.
- Cine cultivă Fericire culege sigur Bucurie.
- Impresia că trăim într-un ospiciu, a devenit realitate – chiar dacă-i supliciu.
- Or cum ai da-o, în jos sau în sus, omul uituc - e om dus.
- Prăjitura amară nu va fi niciodată mâncată și, în același timp, păstrată.
- *Fals os* domnesc – *suflet* câinesc.
- Prostul preferă încăpățânarea sa detestând-o pe-a altora.
- Numai după moarte poate fi consemnată adevărata celebritate.
- Pentru optimiști, prostia moare. Proștii cred însă că-i nemuritoare.
- Cu-adevărat închipt e individul cel care spune că *niciodată n-a greșit*.
- Ce imagine odioasă să vezi capetele plecate, care încep să pască.

- Ce nemernicie ! Noi pentru o șepcuță, oferită pe sub masă, am achiziționat armament second hand - atât cât stăpânii au dorit -, în timp ce ungerii au cumpărat din Transilvania tot ce-au poftit.
- Ai carte ? - *Plătești taxe !* N-ai carte ? - *Vei primi ajutor social.*
Halal dreptate !
- Gloata e mare dar proastă; niciodată, dar niciodată, deșteaptă !
- Moartea și Eternitatea trăiesc îmbrățișate.
- Azi lipsa de acțiune ne-a marginalizat pretutindeni în lume.
- România educată a fost adusă de politicienii noștri printre țările din coadă.
- Ardeleanu fără brișcă - mușcă !
- Unealta dictaturii e ura. *Fără ură* dictatura e o făcătură.
- Devine longeviv numai omul v i u.
- Zădărnicie absurdă: să te-apuci a-i explica ceva celui care n-ascultă.
- Părul blondelor ușor se poate schimba, năravul lor ba !
- Ar fi mai rațional ca dreptul istoric să primeze în lume, nu dreptul internațional.

Ioan MARTA

- Suntem umbra faptelor noastre.
- Gestul, este cea mai simplă și completă caracterizare.
- Toate clipele sunt muritoare, dar unele sunt de neuitat.
- Viața este cea mai frumoasă curiozitate, dar numai dacă nu ții cont de surprize.
- Cel mai simplu mod de a-ți schimba viitorul, este schimbându-l pe al altora.
- Decât să dai cuiva care nu merită o replică, este de preferat să creadă că i-ai dat satisfacție.
- Cea mai mare șansă pe care o are cineva, este să poată participa la cursa dorită.
- Doar marii strategii au învățat de la albine, ceilalți se mulțumesc doar cu mierea.
- Liniștea pe care o poți simți, este dată de cât de mari au fost furtunile prin care ai trecut.
- Dacă vrei să nu ai teamă de amintiri, ascultă numai de sufletul tău în tot ce faci.
- Dacă vrei să cunoști pe cineva, roagă-l să-ți explice lucruri pe care tu le știi.
- În orice situație ai fi, să nu uiți că ai un suflet bun.
- Socotește bine cât timp acorzi, celor care știu doar să socotească.
- Toate problemele unui om care depășesc o propoziție, sunt pierdere de vreme.
- Fiecare suntem doar o nuanță, și nu o culoare.
- Vin dintr-o lume care nu este apusă, dar care nu mai are cui să i se arate.

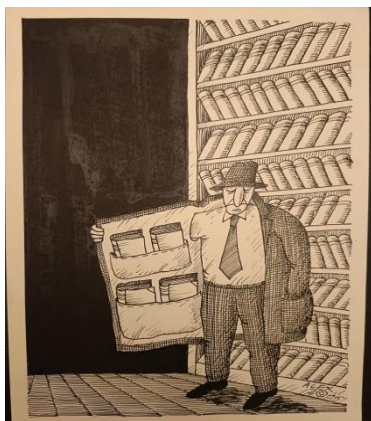
Christian MOCANU

- Visele Poetilor derulează idei mai colorate decât nuanțele spectrului luminii !
*
- Harul, fără a fi utilizat, se dovedește un cadou îndeobște nemeritat !
*
- Condiția sisifică a Poetului nu-i determinată de densitatea bolovanului, ci de a cuvintelor, care îl cocoșează.
*
- Dintre toate patimile omenești, acelea ale Poetilor nu-și pot găsi vindecător !
*
- Inspirația Poetului conduce automat spre damnarea la perfecțiune Opiul Poeziei subjugă mai abitir decât orice afrodisiac !
*
- Muza Poeziei nu răspunde rugăciunilor, ci își alege aleatoriu favoriții !
*
- Pe lângă bura inspirației, ca să rodească, pomului Poeziei îi mai trebuie și picurii transpirației.
*
- Poemele nu-s altceva decât odraslele Poetilor concepute cu limba lor maternă.
*
- Criticii literari n-ar trebui să scrie cu cerneală simpatică, nici pe simpatii !
*
- Poezia fără muzicalitate se aseamănă femeii frumoase care iese în târg nefardată !
*
- Muza Poeziei nu răspunde rugăciunilor, ci își alege, cu artă, favoriții.

Mircea OPREA

- Am închis calculatorul și continui să privesc monitorul negru cum aş privi în oglindă, cu premoniția că, din fereastra beznei, mă privește viitorul.
- Am înțeles ce înseamnă o Mare Putere abia când am auzit cum se plânge Oceanul Atlantic că nu are ieșire la Marea Moartă.
- Ce te faci cu nemuritorii care n-au simțul eternității ?
- Centaurul - omul oprit la jumătatea drumului în încercare sa dramatică de a ajunge idealul perfecțiunii ca ființă.
- Cine ar fi scriitorul fără opera sa ? Cine ar fi Dumnezeu fără creația sa - omul ?
- Complicitatea tăcerii, partea mea activă, nefapta mea la vinovăția lumii.
- Cu drujba în mână, prima dorință a fost să am și eu pădurea mea. Când mi s-a stricat drujba, am văzut ce frumoasă-i pădurea la orice vârstă, în orice anotimp.
- Deși îl simt aproape că-l pot atinge cu mâna, deși mă bucură ori mă întristează, nu pot să-mi văd sufletul și să-l iau în brațe, cum nu pot să ating Cerul, oricât de aproape m-aș afla. Dar cine s-ar îndoi vreodată de sufletul său ?
- Din matrița mamei fiul a ieșit cu chipul tatălui său.
- Generația mea trăiește până la ultimul om cum pătimașul își fumează țigara până la ultimul fum, până chiștocul îi frige cuvântul încă nespus de pe buze.
- Gerontofob ? Un om mai în vârstă îmi dă speranța că mâine poate fi o zi și pentru mine. Aș vrea să fi știut asta pe când eram și eu tânăr.

- Merită făcută autopsia morților trecuți de suta de ani. Poate așa s-ar afla diagnosticul de ce n-au murit la timp !
- Mulți dintre noi trăiesc în viitor, dar retardații ne fac prezentul.
- Numai ziua numită azi îmi este grea și-i simt durerea... Într-o zi de azi îmi voi afla sfârșitul.
- Orice pas înainte, orice progres, orice descoperire binefăcătoare ne duce simultan, tot mai aproape de dispariția noastră.
- Parlamentar - asinul a cărui povară o cară stăpânul, alegătorul.
- Până și sufletul meu mic s-a făcut mic în mine, să facă loc sufletelor voastre.
- Puternică-i sămânța de bastard: oricât aș cerne pământul din glastră pentru florile mele din casă, tot mai iese și câte-o buruiană de toată frumusețea.
- Să nu supere Biserica, Darwin a recunoscut că, pe om, da, l-a creat Dumnezeu, l-a creat după chipul și asemănarea maimuței!
- Va trebui să-mi rescriu aforismele; nu toate, doar cele optimiste. Lumea merge tot mai rău față de când eram tânăr. Și nu vreau să fac figură de mincinos.

Nicolae PETRESCU-REDI

- Apărăm cetatea culturii, deschizându-i porțile.
*
- Înconjurat de nori, omul nu mai crede că Pământul se învârte în jurul Soarelui.
*
- Vine o clipă când din aripile scriitorului rămâne doar o pană ! Ea încearcă să ajute zborul să nu cadă în uitare.
*
- Doar la confluența cu lacrima omului, râul se simte în largul lui.
*
- Când inima trece prin ținutul istoriei, ochii se înrourează ca zorii străbunilor.
*
- Albă, albă ca Zăpada de pe culmile basmului e mantia fraților Grimm !
*
- Unii încep să te răstignească folosind cuiul lui Pepelea.
*
- Pe aici nu se trece”, strigau ostașii în Primul Război Mondial. „Pe aici se trece în istorie”, le răspundea ecoul.
*
- După ce i s-a luat o coastă în timpul somnului, Adam a început să viseze.
*
- În focul revoluției de la 1848, pompierii lui Pavel Zăgănescu n-au intrat ca să-l stingă.
*
- Domnitorul Unirii, Mihai Viteazul, a murit de inimă rea. De inima rea a habsburgilor.
*
- Plecând din lumea noastră, arheologul se întoarce în lut. În lutul din care-a scos la iveală atâtea lumi.

●Ofițer în armata austro-ungară, Emil Rebreanu încercat-a să treacă la românii liberi. Destinul l-a ajutat să ajungă doar în inima lor.

*

●Și conducătorii din ziua de azi cred că după ei urmează potopul. De lacrimi !

*

●Între datorie și conștiință, Apostol Bologa ales-a conștiința. Conștiința de a nu rămâne dator neamului său.

*

●În 1918, românii din Transilvania priveau spre apus. Spre apusul Imperiului Austro-Ungar.

*

●Grigore Ioan, erou în Războiul de Independență, nu știa să scrie. Dar ce frumos a scris istorie !

*

●După ce românii au întors armele împotriva lui Hitler - și Adolf Hitler a întors arma împotriva sa.

*

●„Păstrează-ți sângele rece, ostaș !” „Nici pe cel cald nu-l pot păstra, Doamne !”

*

●E bine să ne aliniem cu cei puternici, dar nu să rămânem în poziție de drepți.

*

●Pentru Sfântul Gheorghe, laur însemna balaur fără cap.

*

●Coroana regelui strălucește dacă pare și coif.

*

●Sunt conducători care n-au timp să repare poduri și conducători care construiesc poduri peste timp.

*

●În istorie, Corsica, Elba, Sfânta Elena sunt insule care fac parte din arhipelagul unui destin.

- Soarta te apropia, Paris, de mâna Elenei, dar și de „călcâiul lui Ahile”.
*
- Sunt pustiu cel alb, îi șoptea Alaska în 1863 țarului. Sunt mireasa visată, știu să-mi ascund zestrea, îi șoptea Americii.
*
- Zidurile cetății cad când cele dintre noi rezistă.
*
- Lăudându-se cu morții noștri, inamicul se lauda cu eroii noștri.
*
- Atingând rana eroului, medical pipăia apusul, istoria - infinitul.
*
- Urmașii lui Diogene par a locui azi într-un butoi cu pulbere.

Teodor PRACSIU

Definiții oblice

- arogant - îngâmfat cu ștaif
.
- azilant - locatarul unui azil
.
- acritură - soacră la borcan
.
- bizar - zar dublu
.
- bicorn - tricorn căruia i s-a tăiat un corn
.
- Babilon - turn poliglot
.
- bordel - bordei de moravuri ușoare
.
- bulibașa - lider dotat cu ”mușchi țigănesc”
.
- ciocolată - pasăre cu ciocul lat
.
- ciorbă - zeama altuia în care mereu ne amestecăm

- cârțiță - spion subpământean
- cerc - popularul de la încerc
- ciubuc - un bacșiș mai mic
- celibatar - scepticul mântuit
- cherestea - obraz dalmațian
- cioară - papagal în frac
- dar - conjuncție cu plocon
- dibaci - baci la pătrat
- diluviu - fluviu cu apă de ploaie
- drojdier - fabricant de drojdie
- donator - pacient al farmaciilor Dona
- duzină - uzină care duduie
- expert - specialist mare pe spații mici
- echilibristică - gimnastică dâmbovițeană
- factură - nu se recomandă cardiacilor
- frivol - un ușuratic greu de păcate
- geamandură - geamantan dat de-a dura
- huhurez - interjecție pe bază de orez
- inaniție - foame elevată
- jigodie - câine cu față umană
- liră - bancnotă muzicală englezească

- laconic - obiect comic precedat de prepoziție
- lichidități - bani fluizi
- loterie - agenție care vinde loturi de pământ
- logos - cuvântul dintâi pentru cei de pe urmă
- longeviv - uitat de Dumnezeu
- lobodă - plantă liberă, născută dintr-o greșeală de tipar (v. slobodă)
- logoped - cuvânt care circulă per pedes
- loază - femininul de la loz
- mefient - încrezător în îndoiala lui
- mangafa - soț "tradus" în alte limbi
- necioplit - buștean fără obraz
- noapte - zi în doliu
- minor - S.R.L. ("specimen cu răspundere limitată")
- omul - cel mai bun prieten al câinelui
- obez - ins bine crescut
- pol - un capăt sărac al pământului
- pilă - "iarba fiarelor" în relațiile sociale
- pildă - eroare ortografică
- proverb - pentru verb, în favoarea verbului (v. pro-tv)
- rubicond - soldat care a trecut Rubiconul

- rugă - femininul de la rug
- stea - astru cu grad de sublocotenent
- satiră - soția satirului
- solemn - lemn în poziție oficială
- strungă - femininul de la strung
- soție - cine o vrea... s-o ție
- somnoros - ros de somn
- șicană - pe lângă pahar
- șotie - glumă alunecoasă
- telemea - brânză pe micul ecran (v. teleenciclopedia, telerama, telescoala)
- troc - cort pe dos
- tiribombă - bombă care se învârtește în jurul axei sale
- telefag - un fag aflat departe
- travaliu - muncă în conformitate cu sarcina
- țap - soțul halbei
- umor - haz de necaz
- univers - vers unic
- unghi - punct de vedere
- vax - cremă nulă
- zebră - dungi patrupeze

Elis RÂPEANU

- Amintirile curg uneori ca un râu de lacrimi.
- Eminescu a ngenunchiat secunda, ca să-i smulgă eternitatea.
- Ca să cazi, nu e nevoie să fii la înălțime.
- Din brațele părinților ne facem și cruce și aripi.
- În sufletul de copil stă rezemată icoana mamei.
- Oamenii vorbesc limbi diferite, dar râsul și plânsul sunt aceleași în toată omenirea.
- Când devii exemplu, devii și țintă.
- Un scriitor adevărat scrie cu mâna cu care-și duce lingura și se închină Domnului.
- Lacrima unui înger e oglinda în care se privea Eminescu.
- Înțeleptul are puterea să învețe cuvintele să tacă și să facă tăcerea să vorbească.
- Vremurile se schimbă mai repede, decât oamenii.
- Eminescu ară ogorul limbii române cu plugul de lumină.

Paula ROMANESCU

Proprietăți

Al meu, al tău și, între, două uluci în țândări.

Propriétés

Le mien, le tien et, entre – victimes collatérales.

*

Ceartă

Doar poale-n cap și urlete de fiare, liniștea-n țândări.

Querelle

Jupes envolées, voix criardes, silence aux éclats.

*

Norocul

Un trifoi cu foi patru prins între bălării.

La chance

Un trèfle à quatre feuilles parmi les mauvaises herbes.

*

Omul

De când cu izgonirea, viața lui - rătăcire.

L'homme

Chassé du Paradis, l'homme n'est nulle part chez soi.

*

Speranța

Solitarul rămas în sipetul Pandorei.

L'espoir

Le solitaire resté dans la boîte de Pandore.

*

Dilemă

Să fii ca norul: liber ori schimbător ca el ?

Dilème

Être comme le nuage : libre ou tout changeant ?

*

Sărut

Întredeschisă poartă spre-un cânt fără cuvinte.

Baiser

Porte entrouverte vers une romance sans paroles.

Planeta oamenilor

Hărți ar fi, dar de unde atâtea căi greșite !...

La Planète des hommes

Bien des cartes et pourtant tant de voies mal tracées.

Electorate

Ei ne promet că ne vor duce-n soare, noi știm că-s oarbe stele
căzătoare.

Électorales

*Ils nous promettent d'atteindre les étoiles, nous devinons le filet
sous le voile.*

Rotire

Nou răsărit de soare. Deci o zi mai puțin...

Tour

Nouveau soleil se lève. Un jour de moins, hélas...

Primavară

Pe corzile de lună, arcuș privighetoarea.

Printemps

Sur les cordes de la lune - archet le rossignol.

Parfum de amintire

Să fi fost fericire lacrima de mai ieri ?

Parfum du souvenir

La larme d'hier serait-elle l'amour-même ?

Îndemn

Tristețea-i fără margini? Fie-i chiar tu hotar !

Vas-y !

Infinie la tristesse ? Sois-lui frontière toi-même !

Revoluție

Revolta-i fulgerare, potopul vine după.

Révolution

La révolte - feu follet, le déluge vient après.

Himeră

E bun comun dreptatea dar de ea n-au toți parte.

Chimère

Les droits de l'homme, d'accord ! Mais où est le mien ?

*

Învățătură

Avere crescătoare spre-a ști ce-i sărăcia.

Instruction

Multiplier le savoir pour atteindre le mal...

*

Basm

Singura lume-n care binele-i suveran.

Conte de fées

Le seul monde où le bien est toujours souverain.

*

Memento

Nisipul e sfidarea preasemețelor creste.

Memento

Le sable - le défi jeté aux fières montagnes.

Constantin TUDORACHE

- Accept Critica rațiunii... *sure*.
- Spiritele mari se întâlnesc, iar cele mici se ocolesc.
- Nu-ți băga pixul unde nu-ți fierbe... *coala*.
- Primul său dascăl a fost un... *popă*.
- Leneșul pe mulți aleargă.
- Vorba dulce te reduce.
- Geaba ai idei, dacă n-ai condei.
- Ultimul spectacol s-a jucat cu *casiera* închisă.
- Ca să nu mai fie bântuit de fantome, și-a montat cameră de luat... *vedenii*.
- I s-a recomandat un avocat din *ospiciu*.
- Uneori avea impresia că joacă un rol secundar în propria viață.
- La Palatul Parlamentului s-au întâlnit Camerele... *răvășite*.
- Avea talent cu *Carul mare*, dar umbla cu *ocaia mică*.
- Mica publicitate:
 - *Cameră mobilată, cu acces la... Nae;*
 - *Consilier municipal, caut nod în papură;*
 - *Pierdut încredere, gășitorului... recompensă.*
- E bine când știi să vorbești, dar bine-i să ai și ce spune.
- A dat cu oiștea-n *bard*.
- Una e când spui: a plecat cu oastea și n-a mai venit; alta e când spui: a venit cu oastea și n-a mai plecat.
*
- Florin Piersic poartă vestă anti...*Bleonț*.

Dorel VIDRAȘCU

Aforisme în distih

- Maestre,-ai strâns faimă destulă,
Din opera-ți aproape nulă !
- Adamii vor fi Eve și Evele Adami:
O, tu, viitorime, la ce calvar te-nhami !
- Ți-ai luat teren pe Lună, liber ești în Univers,
Fericirea-ți e deplină: ai palat în Metavers.
- În politică e un fanatic,
Dar la adevăr - asimptomatic.
- Și dintr-un asfințit
Se naște-un răsărit.
- Ai vrut să-ajungi un mare înțelept,
Dar ai rămas un mititel inept.
- Nu mai avem apă ! și-i mai mare chinul,
Căci, în consecință, va seca și vinul !
- Cu fiecare clipă-mbătrânim,
Cu fiecare șoc ne-nțeleptăm.
- S-a transmis o nouă avertizare:
A crescut PIB-ul, și e-n deversare.
- Când va dispărea iubirea,
Ce va face omenirea ?
- Braț la braț cu progresismul
Crește cripto-afacerismul !
- Un fulger se preface într-o stea
Când îngeru-i mereu în preajma ta !
- Atât de dureros e adevărul !
Și chelului i se zbârlește părul.

- Când ești rău, cu privirea senină
Pune-ți gâtul sub o ghilotină !
- Concretul e dubitativ,
Absurdul e imperativ.
- Te înconjoară prea multe mutre hâde:
Nu te-nfuria, fi înțelept, surâde !
- Zilnic se anunță o calamitate:
Să ne facem praznic din antumitate !
- Cine certifică valorile
Poate elimina erorile ?
- Cu aforismele în stofe, ca atare,
Comiți și catastrofe literare.

AUTORI DE AFORISME ITALIENI

Prietenii Festivalului Internațional al Aforismului din Tecuci

(Notă de prezentare de Vasile Ghica)

Fabrizio Caramagna, sufletul festivalului torinez, și echipa Domniei Sale, ne-au oferit, cu câțiva ani în urmă, nouă românilor, o surpriză de proporții. După ce au pescuit pe internet peste 200 de aforiști români, au purces la o selecție draconică. Au cernut, până când au rămas douăzeci de autori. Cu textele acestora, traduse în italiană de talentata româncă Alina Breje (stabilită în Peninsula de cca. 20 de ani), au realizat o frumusețe de antologie, care circulă, de câțiva ani, în sandale de aur prin lume. Nu și în România, pentru că prețul este prohibitiv: 20 euro.

Întrucât suntem în relații cordiale cu megafestivalul din Torino, ne-am gândit să facem un schimb de experiență. Deocamdată, noi publicăm textele a trei premianți italieni în Antologia și în presa noastră literară. Sperăm ca scriitorii și cititorii români să constate că nu suntem mai prejos, decât frații noștri de gintă latină.

Il Premio Internazionale "Torino in Sintesi" è uno dei più importanti concorsi internazionali dedicati alla scrittura breve. Lo scopo del premio è quello di dare riconoscimento e visibilità a quegli scrittori che sperimentano la forma aforistica come genere letterario. Tra questi, presenteremo 3 autori vincitori di questo prestigioso premio nella traduzione di Alina Breje.

(Premiul Internațional „Torino in Sintesi” este unul dintre cele mai importante concursuri internaționale dedicate scrierii scurte. Scopul premiului este de a oferi recunoaștere și vizibilitate acelor scriitori care experimentează forma aforistică ca gen literar. Dintre aceștia vă prezentăm 3 scriitori, câștigători ai acestui prestigios premiu, în traducerea Alinei Breje).

Paolo BIANCHI

Paolo Bianchi nasce a Roma nel 1986, laurea in economia, lavora nell'ambito della comunicazione. Scrive poesia e aforismi, esordisce nel 2010 con Aforismi liberi (Casa Editrice Kimerik), con il quale si aggiudica nello stesso anno la menzione speciale al Premio Internazionale per l'Aforisma "Torino in Sintesi". Del 2012 pubblica Dadino (Sangel Edizioni): fiaba in forma di poemetto e nel 2014, pubblica Lettere sul Vangelo secondo Tommaso (Mimesis Edizioni). Nel 2017 pubblica il volume di aforismi „Lampi” (La Mandragora Editrice, 2017) con il quale si aggiudica il Primo Premio del Premio Internazionale per l'Aforisma "Torino in Sintesi", 2018. Altri riconoscimenti nell'ambito dell'aforisma: nel 2012 è secondo classificato per la sezione aforismi al Premio Nazionale di Filosofia "Le figure del pensiero" di Certaldo; nel 2014 è vincitore unico del concorso aforistico "La lingua del girasole", organizzato dall'Associazione Helianto di Rovello Porro (Como); nel 2017 è terzo classificato al concorso aforistico "Frammenti inesplorati", organizzato da Fabrizio Caramagna, curatore del blog tematico Aforisticamente.com e dall'Associazione Italiana per l'Aforisma.

(Paolo Bianchi s-a născut la Roma în 1986, a absolvit științe economice și lucrează în domeniul comunicării. Scrie poezie și aforisme, a debutat în 2010 cu "Aforisme libere" (Editura Kimerik), cu care a câștigat mențiunea specială în același an la Premiul Internațional de Aforism „Torino in Sintesi”. În 2012 a publicat "Dadino" (Editura Sangel): un basm sub formă de poezie, iar în 2014, a publicat "Lettere sul Vangelo secondo Tommaso" (Editura Mimesis). În 2017 a publicat volumul de aforisme „Lampi” (Editura La Mandragora) cu care a câștigat Premiul I la Premiul Internațional de Aforism „Torino in Sintesi”, 2018. Alte premii în contextul

aforismului: în 2012 a fost clasat al doilea la secțiunea aforisme la Premiul Național de Filosofie „Le figure del pensiero” din Certaldo; în 2014 a fost singurul câștigător al concursului aforistic “La lingua del girasole”, organizat de Asociația Helianto din Ro-vello Porro (Como); în 2017 s-a clasat pe locul trei la concursul aforistic „Frammenti inesplorati”, organizat de Fabrizio Caramagna, editor al blogului tematic „Aforisticamente.com” și de Asociația Italiană pentru Aforism).

Aforismi (Aforisme)

●Solo chi ha atteso lunghi mesi nell’oscurità di un grempo ha diritto ad ammirare il cielo.

(Doar cel care a așteptat luni lungi în întunericul pântecului are dreptul de a admira cerul).

●Nessuno mi conosce bene come la mia vergogna.

(Nimeni nu mă cunoaște la fel de bine ca rușinea mea).

●Ci sono coniugi così affiatati e sinceri da sembrare quasi due amanti.

(Există soți care sunt atât de apropiați și sinceri, încât par aproape doi amanți).

●La solitudine, a volte, fa domande inopportune.

(Singurătatea pune uneori întrebări incomode).

●Natalità.

Quando nasce un bambino si festeggia il ritorno dell’innocenza.

(Natalitate.

Când se naște un copil, se sărbătorește întoarcerea inocenței).

●A ogni madre.

Neanche eravamo nati che già qualcuno soffriva per noi.

(Pentru fiecare mamă.

Nici măcar nu eram născuți că cineva suferea deja pentru noi).

●Chi generosamente dispensa felicità dimentica spesso di tenerne un poco per sé.

(Cine împrăștie cu generozitate fericire uită adesea să păstreze ceva pentru el).

●La nostalgia è più bugiarda della speranza.

(Nostalgia este mai mincinoasă decât speranța).

●Amo Dio come si ama un figlio adolescente: facendogli poche domande.

(Îl iubesc pe Dumnezeu așa cum îmi iubesc fiul adolescent: punându-i puține întrebări).

●La storia insegna, ma non impara mai.

(Istoria dă lecții, dar nu învață niciodată).

●Adamo ed Eva furono presto condannati: il primo a svolgere il lavoro dell'uomo, la seconda a svolgere parte del lavoro di Dio.

(Adam și Eva au fost repede condamnați: primul să îndeplinească lucrarea omului, al doilea să îndeplinească o parte din lucrarea lui Dumnezeu).

●I pensieri hanno un'anima a sé.

(Gândurile au un suflet al lor).

●L'ira ci offusca la mente e ci fa dire un sacco di cose - tutte vere.

(Furia ne întunecă mintea și ne face să spunem o mulțime de lucruri - toate adevărate).

●C'è chi ti dice di credere, c'è chi ti dice di capire. Tu ascolta.

(Sunt cei care îți spun să crezi, sunt cei care îți spun să înțelegi. Tu ascultă).

●Il mio dio non mi perdona quando mi pento, ma quando mi perdono.

(Dumnezeul meu nu mă iartă când mă căiesc, ci când mă iert).

●Che per ogni cosa ci sia la giusta età lo si capisce all'età sbagliata.

(Se înțelege că există vârsta potrivită pentru orice, la vârsta greșită).

●Vivere è fatica, ma ogni tanto ci concede di poggiare un momento la testa sui nostri estremi atti d'amore.

(A trăi este un efort, dar din când în când ne permite să ne sprijinim pentru o clipă capul asupra actelor noastre extreme de dragoste).

●L'ottimismo non è il contrario del pessimismo: è un suo stato avanzato.

(Optimismul nu este opusul pesimismului: este o stare avansată a acestuia).

●Non comprende gli alti sentimenti chi è incapace di provarne.

(Nu înțelege sentimentele înalte, cel care e incapabil să le simtă).

●Il vero artista non è chi ha la capacità di creare, ma chi ne ha la necessità.

(Adevăratul artist nu este cel care are capacitatea de a crea, ci cel care are nevoie de asta).

●Il talento ignora i limiti. Il genio ignora il talento.

(Talentul ignoră limitele. Geniul ignoră talentul).

●Se l'amore fosse facile non ci sarebbero i poeti.

(Dacă iubirea ar fi ușoară, nu ar exista poeți).

●Mi disse tante cose vere, pur di non dirmi la verità.

(Mi-a spus atâtea lucruri adevărate, numai ca să nu-mi spună adevărul).

● La donna è l'amabile incarnazione di uno straziante compromesso.
(Femeia este întruchiparea adorabilă a unui compromis chinuitor).

● La donna vuole una cosa: addomesticare l'uomo, anche al prezzo di essere amata.
(Femeia vrea un lucru: împlânzirea barbatului, chiar și cu prețul de a fi iubită).

● La magnificenza delle chiese è grande quanto la paura di morire.
(Măreția bisericilor este la fel de mare ca și frica de a muri).

● Certe parole le scrive l'uomo, certe altre l'autunno.
(Unele cuvinte sunt scrise de om, altele de către toamnă).

● Tutto cominciò con il primo sguardo al sole, alla luna: da quel giorno il dio ci osserva.
(Totul a început cu prima privire către soare, către lună: din ziua aceea Dumnezeu ne privește).

● Una lapide in marmo: ecco il sogno d'eternità !
(O placă de marmură: acesta este visul eternității !).

● Amo, anche quando non me lo posso permettere.
(Iubesc, chiar și atunci când nu îmi permit).

Amedeo ANSALDI

Amedeo Ansaldi è nato a Milano nel 1957. Abita sulla sponda piemontese del Lago Maggiore, vicino al confine svizzero. Ha pubblicato due sillogi di aforismi: Manuale di scetticismo (puntoacapo, 2014) e L'onere delle condizioni (Babbomorto Editore, 2019).

În 2010 ha vinto il Primo Premio del Premio Internazionale per l'aforisma "Torino in Sintesi" e nel 2014 ha vinto il Premio "Le Figure del Pensiero" (sezione aforismi) organizzato dalla Associazione Nazionale Pratiche Filosofiche di Certaldo.

(Amedeo Ansaldi s-a născut la Milano în 1957. Trăiește pe malul piemontez al Lacului Maggiore, lângă granița cu Elveția. A publicat două volume de aforisme: Manuale di scetticismo (Editura puntoacapo, 2014) e L'onere delle condizioni (Editura Babbomorto, 2019).

În 2010 a câștigat Premiul I la Premiul Internațional de Aforism „Torino in Sintesi” și în 2014 a primit Premiul „Le Figure del Pensiero” (secțiunea de aforisme) organizat de Asociația Națională de Practici Filosofice din Certaldo (CI)

Aforismi (Aforisme)

●Scegliamo sempre i nostri nemici fra coloro che avremmo volutodiventare. Essi sono la nostra immagine perduta.
(Întotdeauna ne alegem dușmanii dintre cei care ne-am fi dorit să devenim. Ei sunt imaginea noastră pierdută).

●Poiché mi sforzo di imitare questo o quel grande uomo, proprio perciò non assomiglio a nessuno di loro; gli assomiglierei di più se somigliassi di più a me stesso.

(Pe măsură ce încerc să imit acest sau acel mare om, ajung să nu semăn cu niciunul dintre ei; aș semăna mai mult cu ei, dacă aș semăna mai mult cu mine).

●La compilazione dei moduli; il versamento delle imposte; l'evasione delle pratiche: tutto ciò si erge ad ostacolo tanto della filosofia, che della santità... che della crudeltà ! Tutto ciò corrompe irrimediabilmente.

(Completarea formularelor; plata impozitelor; procesarea dosarelor: toate acestea reprezintă un obstacol atât pentru filosofie, cât și pentru sfințenie... cât și pentru cruzime! Toate acestea corup iremediabil).

●Prima di attaccare il nemico consideriamo bene che lotteremo contro di lui sotto allo stesso cielo; che non potremo sperare in orizzonti più ampi dei suoi finché durerà la contesa.

(Înainte de a ataca inamicul să considerăm bine că vom lupta împotriva lui sub același cer; că nu vom putea spera la orizonturi mai largi decât ale lui, atâta timp cât va dura disputa).

●Per quanto lo desideri, nessuno potrà mai suscitare più invidia di quella che è capace di provare.

(Oricât de mult am dori, nimeni nu va stârni vreodată mai multă invidie decât ceea ce este capabil să simtă).

●Le verità sono vecchie come il mondo: non possono reggere il confronto con la freschezza di una menzogna...

(Adevărurile sunt la fel de vechi ca lumea: nu se pot compara cu prospețimea unei minciuni...)

●Non sono così intelligente da potermi permettere un'opinione, e comunque non sarei abbastanza stupido da saperla difendere.

Nu sunt atât de deștept încât să îmi pot permite o părere și, în orice caz, nu aș fi suficient de prost încât să știu să o apăr.

(I veleni del corpo hanno effetti più deleteri sugli organismi cagionevoli; quelli dell'anima, sugli intelletti forti.

Otrăvurile corpului au efecte mai dăunătoare asupra organismelor fragile; cele ale sufletului, asupra intelecturilor puternice).

●Sbriciolare la tradizione: quello in cui non doveva riuscire l'anarchico con le sue idee e gli attentati, un giorno lo avrebbe

ottenuto il *business-man* - sovversivo insospettabile ma cento volte più letale - con le ricerche di mercato, la promozione pubblicitaria, la filosofia aziendale.

(Dărâmarea tradiției: ceea ce nu a reușit anarhistul cu ideile și atacurile sale, într-o zi avea să reușească omul de afaceri - subversiv nebănuț dar de o sută de ori mai letal - cu studiile de piață, promovarea publicitară, filosofia afacerilor).

● I tuoi pensieri mirano lontano... e tu pretendi che colpiscano quelli che ti siedono al fianco !?

(Gândurile tale țintesc departe... și te aștepți să-i lovească pe cei care stau lângă tine !?)

● Perché ti duoli, oh stolto, se il mondo ti fugge; non vedi forse chi sono quelli che inseguono ?

(De ce te plângi, omule nebun, dacă lumea te evită; nu-i vezi pe cei pe care îi urmărește ?)

● Finché scrivo, forse c'è un altro dentro di me che lo fa al mio posto; ma se leggo no: sono proprio io.

(Atâta timp cât scriu, poate mai este cineva în interiorul meu care o face în locul meu; dar dacă citesc nu: sunt chiar eu).

● Se sono uno spirito libero, chi mi potrà togliere la libertà ?

E se non lo sono, chi potrà darmela ?

(Dacă sunt un spirit liber, cine îmi poate lua libertatea ?

Și dacă nu sunt, cine poate să mi-o dea ?)

● La decadenza dell'umanità è incominciata con la misurazione del tempo, le meridiane, il calendario, la clessidra... fino alle tristezze inoppugnabili dell'orologio.

Nessuno stato di grazia sopravvive alla coscienza di che data o che ora siano.

(Declinul omenirii a început cu măsurarea timpului, cu cadrane solare, calendarul, clepsidra... până la tristețile incontestabile ale ceasurilor.

Nicio stare de grație nu supraviețuiește conștientizării datei sau orei).

● La menzogna non può fare a meno di essere creduta, e questo è l'ultimo aspetto per cui ancora si distacca in qualche cosa dalla verità.

(Minciuna nu poate să nu fie crezută, iar acesta este ultimul aspect pentru care încă se detașează prin ceva de adevăr).

● Tenete nella debita considerazione le persone che si arrogano diritti immaginari, ma soprattutto guardatevi da quelle che si attribuiscono immaginari doveri.

(Acordați atenția cuvenită persoanelor care își arogă drepturi imaginare și mai ales ferii-vă de cei care își asumă îndatoriri imaginare).

● Chi racconta bugie per giustificarsi di qualcosa, riconosce agli altri il diritto di giudicarlo - e di giudicarlo male.

(Oricine spune minciuni pentru a justifica ceva recunoaște dreptul altora de a-l judeca - și de a-l judeca greșit).

● Egoismo: l'illusione di amare almeno se stessi.

(Egoismul: iluzia de a te iubi cel puțin pe tine însuți).

● La privazione della libertà fisica fa soffrire; di quella intellettuale è doloroso l'esercizio.

(Privarea de libertatea fizică te face să suferi; de cea intelectuală este un dureros exercițiu).

- Aspiro a un tenore di vita medio-basso: l'unico che possa offrire un grado d'infelicità tollerabile.
(Aspir la un nivel de trai mediu-scăzut: singurul care poate oferi un grad tolerabil de nefericire).
- Chi è più distratto ? Chi vede la metà di quello che succede, o chi ne vede il doppio ?
(Cine este cel mai distrat ? Cine vede jumătate din ceea ce se întâmplă sau cine vede dublu ?)
- Le ferite più gravi incominciano a dolere molto dopo che sono state inferte.
(Cele mai grave răni încep să doară mult timp după ce sunt provocate).
- Si tornano a leggere solo le carte dei processi perduti.
(Se citesc din nou doar cărțile proceselor pierdute).
- Nessuno, nemmeno chi lo dirige, può conoscere il funzionamento di un sistema meglio delle sue vittime.
(Nimeni, nici măcar cel care îl conduce, nu poate ști cum funcționează un sistem mai bine decât victimele sale).
- Roveschi, naufragi, disfatte appartengono tutti, legittimamente, alla nostra biografia (se mai ne abbiamo una); i successi tornano utili, al più, per la stesura di un curriculum.
(Eșecurile, nereușitele, înfrângerile toate aparțin în mod legitim biografiei noastre (dacă avem vreodată una); succesele sunt utile, cel mult, pentru întocmirea unui curriculum).
- Volete dare alle vostre pagine un timbro autentico, vissuto, originale ? Conferir loro uno stile smagliante e inimitabile ? Scartate

qualsiasi tentazione autobiografica; vergate i diari apocrifi dei vostri nemici !

(Vrei să oferi paginilor tale o rezonanță autentică, trăită, originală ? Să le oferi un stil viu și inimitabil ? Renunță la orice tentație autobiografică; scrie jurnalele apocrife ale dușmanilor tăi !)

● I delitti non sempre danno quel piacere che gli autori si aspettavano di ricavarne. Ma la loro confessione raramente delude. (Delictele nu oferă întotdeauna plăcerea pe care făptuitorii se așteptau să o obțină din ele. Dar mărturisirea lor rareori dezamăgește).

● C'è in tutti i teologi una vena di istrionismo sotterraneo. (Există un filon de histrionism subteran în toți teologii).

● La verità è disgustosamente sporca, d'accordo. Ma considerate che non ha un abito di ricambio. (Adevărul este dezgustător de murdar, sunt de acord. Dar luați în considerare că nu are costum de rezervă).

● I piccoli principi morali ingombrano di più di quelli grandi. (Principiile morale mici deranjează mai mult decât cele mari).

● L'ampiezza di una libertà non dipende da chi la concede, ma da chi la accoglie. (Amplitudinea unei libertăți nu depinde de cine o acordă, ci de cine o primește).

● Le ultime cose a essere scoperte saranno quelle che esistono dall'eternità. (Ultimele lucruri care vor fi descoperite vor fi cele care au existat din totdeauna).

Maurizio MANCO

Maurizio Manco (Gallipoli, 1963) è laureato in Storia dell'Arte e vive a Firenze, dove lavora nella pubblica amministrazione.

Sue sillogi aforistiche sono state pubblicate nei volumi antologici del Premio Internazionale per l'Aforisma "Torino in Sintesi" (edizioni 2014, 2016, 2018, 2020), del Premio Nazionale di Filosofia di Certaldo (edizioni 2016, 2018 e 2020) e del Premio Nazionale per l'Aforisma "Flavio Limido" di Castiglione Olona (edizione 2022), e nei volumi Geografie minime (a cura di Sandro Montalto, Joker, Novi L. 2015) e Aforismi della quarantena (a cura di Amedeo Ansaldi, puntoacapo editrice, Pasturana 2020).

Ha pubblicato le plaquettes Generi di sconforto (FUOCOfuochino, Viadana 2017); Onfaloscopia (Babbomorto Editore, Imola 2018); In otto parole (FUOCOfuochino, Viadana 2029), e il volume Breviloqui (puntoacapo editrice, Pasturana 2021).

Maurizio Manco ha ricevuto premi prestigiosi, nel 2016 ha vinto il Primo Premio del "Premio Internazionale per l'aforisma Torino in Sintesi" e nel 2020 il premio di Filosofia "Le figure del pensiero", sezione aforismi, con sede a Certaldo.

Suoi aforismi sono stati tradotti in francese e in spagnolo.

(Maurizio Manco (Gallipoli, 1963) este licențiat în Istoria Artei și locuiește la Florența, unde lucrează în administrația publică. Aforismele sale au fost publicate în volumele antologice ale Premiului Internațional de Aforism „Torino in Sintesi” (edițiile 2014, 2016, 2018, 2020), ale Premiului Național de Filosofie Certaldo (edițiile 2016, 2018 și 2020) și ale Premiului Național pentru Aforism „Flavio Limido” din Castiglione Olona (ediția 2022), și în volumele “Geografie minimă” (editată de Sandro Montalto, Joker,

Novi L. 2015) și “Aforisme ale carantinei” (ediție îngrijită de Amedeo Ansaldi, editura puntoacapo, Pasturana 2020) .

A publicat broșurile “Generi di sconforto” (Editura FUOCOfuochino, Viadana 2017); “Onfaloscopia” (Editura Babbomorto, Imola 2018); “In otto parole” (Editura FUOCOfuochino, Viadana 2029), și volumul “Breviloqui” (editura puntoacapo, Pasturana 2021).

Maurizio Manco a primit premii prestigioase, în 2016 a câștigat premiul I la Premiul Internațional pentru Aforism “Torino in Sintesi” iar în 2020 premiul de Filosofie “Le figure del pensiero”, secțiunea aforisme, cu sediul în Certaldo
Aforismele sale au fost traduse în franceză și spaniolă).

Aforismi (Aforisme)

- ‘*Destino*’ è il nome che l’uomo dà al caso per sentirsi meno irrilevante.
(„*Destin*” este numele pe care omul îl dă întâmplării pentru a se simți mai puțin irelevant).
- Si prendono decisionii irrevocabili per il sottile piacere di revocarle.
(Se iau decizii irevocabile pentru plăcerea subtilă de a le revoca).
- L'involontarietà con cui si viene al mondo è un abile espediente: nessuno, infatti, si caccerebbe deliberatamente in una tale trappola.
(Neintenționalitatea cu care cineva vine pe lume este un expedient ingenios: nimeni, de fapt, nu s-ar arunca în mod deliberat într-o astfel de capcană).
- Siamo parte di una staffetta, nella quale ciascuno porta più oltre la fiaccola dell'imbarazzo di essere uomo.
(Facem parte dintr-o cursă de ștafetă, în care fiecare duce mai departe torța rușinii de a fi om).

●La tendenza a prendere posizioni inamovibili sulle questioni è inversamente proporzionale a quanto se ne sa.

(Tendința de a lua poziții imuabile asupra problemelor este invers proporțională cu ceea ce se știe despre acestea).

●C'è una strana euforia nel veder naufragare i propri progetti.

Qualcosa in noi segretamente esulta, perché l'esito infausto ne conferma i timori.

(Există o euforie ciudată în a-ți vedea proiectele eșuate.

Ceva în noi se bucură în secret, pentru că rezultatul nefavorabil ne confirmă temerile).

●L'uomo inventò gli dèi e subito cercò di ingraziarseli con doni e offerte. Così radicata è, nel suo cuore, la tendenza alla corruzione.

(Omul a inventat zeii și a încercat imediat să îi mulțumească cu daruri și ofrande. Atât de înrădăcinată în inima lui este tendința spre mituire).

●L'esistenza prenatale, nella quale ogni nostro bisogno è soddisfatto, è l'inganno costitutivo, matrice di ogni futura frustrazione. A molti non basta una vita per liberarsene.

(Existența prenatală, în care fiecare nevoie ne este satisfăcută, este înșelăciunea constitutivă, matricea tuturor frustrărilor viitoare.

Pentru mulți, o viață întregă nu este suficientă pentru a scăpa de ea).

●Perfino una catastrofe, quando va per le lunghe, finisce per annoiarsi.

(Chiar și o catastrofă, când durează prea mult, ajunge să ne plictisească).

- L'utopia, come il miraggio, spinge fare un altro pezzo di strada quando non se ne ha più la forza. Spesso inutilmente.
(Utopia, ca si mirajul, ne împinge să facem o altă bucată de drum când nu mai avem putere. De multe ori în zadar).
- Bisognerebbe prendere esempio da chi non vuole darlo.
(Ar trebui să luăm un exemplu de la cei care nu vor să-l dea).
- Si guarda con speranza al cielo, dimenticando che è un abisso capovolto.
(Privim spre cer cu speranță, uitând că este un abis cu susul în jos).
- Che qualcuno si lasci persuadere dalla pura forza della logica succede solo nei dialoghi socratici.
(Ca cineva să se lase convins de forța pură a logicii se întâmplă doar în dialogurile socratice).
- La rinuncia è un pentimento preventivo.
(Renunțarea este o pocăință preventivă).
- Il pessimismo è un'autodifesa dalle delusioni.
(Pesimismul este o autoapărare împotriva dezamăgirilor).
- Parlare la stessa lingua moltiplica le possibilità di fraintendersi.
(A vorbi aceeași limbă multiplică șansele de a se înțelege greșit unul pe celălalt).
- È una sfortuna che, per tornare alla polvere, la polvere debba passare dalla vita.
(Este regretabil că, pentru a se întoarce în țărână, țărâna trebuie să treacă prin viață).
- La funzione del tempo è permetterci di assumere l'esistenza nell'unico modo possibile: un istante alla volta.

(Funcția timpului este aceea de a ne permite să ne asumăm existența în singurul mod posibil: clipa una câte una).

●Che negli ultimi istanti ci debba ripassare tutta la vita davanti è puro sadismo.

(Că în ultimele clipe trebuie să ne treacă toată viața prin fața ochilor este sadism pur).

●Tormento eterno ed eterna beatitudine: due prospettive specularmente terrificanti.

(Chinul etern și fericirea veșnică: două perspective la fel de terifiante).

●Dio, essendo perfetto, non ha fatto il grossolano errore di esistere.

(Dumnezeu, fiind perfect, nu a făcut greșeala gravă de a exista).

●Il volto di ciascuno è l'atlante delle sue sconfitte.

(Fața fiecăruia este atlasul înfrângerilor sale).

●Forse le scimmie non trovano lusinghiero essere definite antropomorfe.

(Poate că maimuțelor nu li se pare măgulitor să fie numite antropomorfe).

●L'universo non fa che girare in tondo, come ogni inconcludente.

(Universul nu face altceva decât să se învârtă în cerc, ca orice lucru neconcludent).

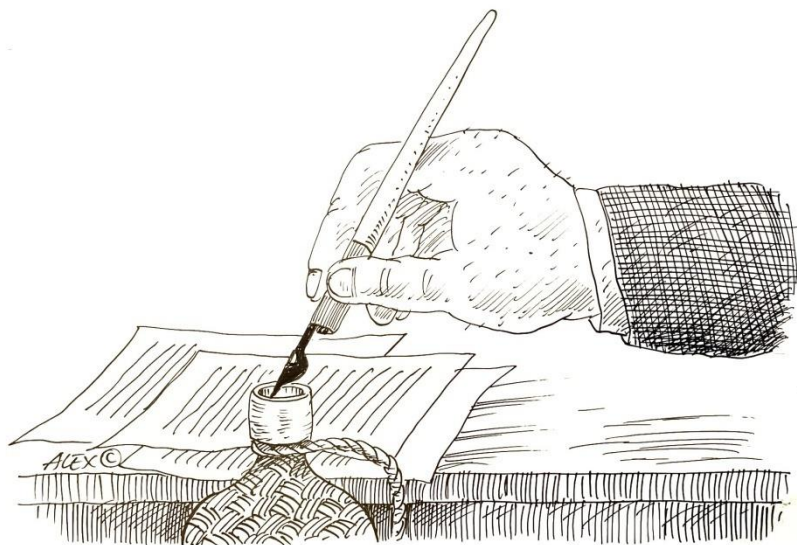
●Il passato è il crimine del tempo, il futuro il suo castigo.

(Trecutul este crima timpului, viitorul pedeapsa lui).

●L'autodenigrazione può essere una forma sofisticata di narcisismo.

(Autodenigrarea poate fi o formă sofisticată de narcisism).

- Esibire le proprie piaghe o i propri trofei, due simmetriche volgarità.
(A-ți etala propriile răni sau propriile trofee, două vulgarități simetrice).
- Demonizzare un uomo è pericoloso. Divinizzarlo, di più.
(Demonizarea unui om este periculoasă. Să-l divinizezi, este și mai mult).
- Tra gli infiniti possibili è sempre il più scadente che si abbassa a diventare realtà.
(Printre infiniturile posibile este întotdeauna cel mai mic cel care se coboară să devină realitate).
- La verità è sotto gli occhi chiusi di tutti.
(Adevărul este sub ochii închiși ai tuturor).

Letiția COZA

ACROSTIH

FESTIVALUL AFORISMULUI - evenimentul nostru cultural

E - după cum se știe - de șase ani pe val.

Scriitori de mult timp consacrați,

Tineri inteligenți și talentați,

Iubitori de frumos și de înțelepciune

Vin, an de an, de prin întreaga lume

Aici, pe plai moldav cu orizont deschis,

La-ntrecere se iau cu ceea ce au scris;

Umoru-i însoțește, vorbesc cu voie bună

La ATENEU, când vârstnici, tineri și copii se-adună.

De fiecare dată emoțiile cresc,

E muzica un minunat liant - gândesc

Laurații ce diplome și-aplauze primesc;

Apoi - desigur - cupe cu PELIN ciocnesc.

Toamna, indiferent de plouă ori e soare,

E la TECUCI o mare sărbătoare;

Curg amintirile și-o lacrimă pe-obraz...

Unde-s acei ce nu-s prezenți aici și azi ?

Chiar de-au plecat în veșnicie, creația lor rămâne

IN AETERNUM în PATRIA LIMBII ROMÂNE.

PRIETENII NOȘTRI EPIGRAMIȘTI

Florian ABEL

Epigrama

Epigrama-i doctorie,
Cu efecte felurite,
Doctor Elis o prescrie
Însă nimeni n-o înghite...

*

Dorință

În lumea aspră din pustiu,
E nu-mi doresc un trai ca pașa,
Ci doar cămilă vreau să fiu,
Să-mi umplu cu rachiu cocoașa.

*

De „Valentine’s Day”

De ziua asta „lover’s day !”,
Încununată cu lumini,
Aș îmbrăca-o-n ghiocei,
Dar nu găesc din cei cu spini.

*

Returnare

Pentru un bărbat ca noi,
Nunta-i marea zi în care
Își ia coasta înapoi,
Cu tot junghiul din dotare.

*

Psihologul

Cugetând adânc și bine,
Psihologul e acel
Care știe despre tine
Ce nu știe despre el.

Gheorghe BĂLICI - Chișinău

Miting de protest

Ne-am adunat o sută-n piață
Să protestăm că nu e viață.
Când ne-am uitat: ce bucurie !
Cu securiști eram vreo mie.

*

Musca lui Donici

Musca fabulistului, constat,
Nu mai iese-n câmpuri la arat.
Stă voioasă, cu același har,
Pe căciula domnului primar.

*

Minijupa

Când pe stradă o zărește,
Greu oftează-un bătrânel,
Fusta scurtă-i amintește
Că și viața e la fel.

*

Procurorilor mei

O hotărâre cu sigiliu
De-mi scoateți dură și șocantă,
Și-mi dați arest la domiciliu
Să mă închideți la amantă...

*

Femeia

Nu are porți, nici ziduri ferecate,
Sub cerul înstelat, curgând spre rai,
Dar este totuși singura cetate,
Pe care-o cucerești și te predai...

Corneliu BERBENTE

Pe Glob

Pe glob, nu doar în România,
Aceasta e realitatea:
Deșteptii fac Democrația,
Iar proștii fac... majoritatea.

*

Unui demnitar

În orice chestii, cum văd eu,
Acordul lui se-obține greu
Și niciodată nu-i total:
Lipsește cel gramatical.

*

Politicește

Credem că, politiceste,
Poți alege două ținte:
Fie mintea ce gândește,
Ori gândirea care minte.

*

Transformare

Azi țăranul de la noi
Nu mai are car cu boi,
Dar, în frunte cu primarul,
Satul are boi cu carul.

*

De gustibus...

Bărbatul prost, se-ntâmplă-ades
Să aibe la femei succes,
E prada care îi convine
Inteligenței feminine.

Iulian BOSTAN-GOHOR

Elan românesc

Din cer, se miră Domnul sfânt,
Uitându-se atent la noi,
Cum dăm, să ne luăm avânt,
De trei decenii... înapoi !

*

Pornit/oprit

Un gând năstrușnic mi-a șoptit
C-o picătură de umor:
Sunt greu românii de pornit,
Noroc că se opresc ușor.

*

Diagnostic

Plicul când mi l-a luat
Doctorul, la analiză,
M-a și diagnosticat;
„Văd că ești în plină criză !”

*

Mariaj

Fătuca noastră bine s-a gândit,
Având doi pretendenți la-nsurătoare,
Ea l-a ales pe unul înstărit
Și a trăit cu cel ce-a fost în stare.

*

Superstiție confirmată

Nu și-ar fi surprins soția,
Fericit era și-acum,
Dacă nu făcea prostia
De a se fi-ntors din drum.

Nicolae BUNDURI

Lungimea autostrăzii

Autostrada noastră, toată,
Trecând prin codrii și livezi,
Atâta e de terminată...
Că-ți ia mai mult s-o traversezi !

*

Armonie

E-o liniște, Dumnezeiască,
În casă la vecinii mei,
C-au început să se iubească
Amanta lui cu-amantul ei.

*

România Stat-European

Înaintăm, treptat, treptat,
Și-am vrea pe-acest tărâm frumos,
S-avem nivelul ridicat
(Măcar cât „Țările de jos”).

*

Sănătatea

E sănătatea-n mod firesc,
Un termen tuturor plăcut,
Pe care știi s-o prețuiesc
(Când am avut-o n-am știut).

*

Unui chirurg

Domnul doctor, din rutină,
Respectând perfect tipicul,
Are-o mână foarte fină:
Nici nu simți când "saltă" plicul.

Mihai CIMPOI - Chișinău

Pensionarul recăsătorit

Cu noua soață, Moș Andrei
Nu a avut idee proastă,
Din vârsta lui scazi vârsta ei
Și mai rămâne de-o nevestă !

*

La vârsta a treia

Adesea când admir câte-o femeie,
Și văd că pot să intru la idee,
Chiar dacă știu precis că nu-mi convine...
Ideea e mai tare decât mine !

*

Unei cântărețe netalentate

Spectatorii ies din sală,
Însă ei refrenu-i sună:
Sala dacă este goală,
Rezonanța e mai bună !...

*

Vârstă

Încep să mă albesc la plete,
Devine viața-mi tot mai grea,
Încet-încet renunț la fete,
Dar nu și la... Feteasca mea !

*

Suportul creației

Spunea și pentru lumea dacă
Horațiu la o veselie,
Că orice-ar încerca să facă
Nebăutorii nu pot scrie !...

Gheorghe CONSTANTINESCU-GEKO

Femeia contemporană

Trăiește viața pe deplin,
În două planuri paralele;
Și-ncurcă viața din cămin
Cu drama din telenovele.

*

Justiția Română

Definită cu rigoare,
Ca tot omul să priceapă:
E colacul de salvare,
Pentru cei intrați la apă.

*

După remanierea Guvernului

Judecând, lucid, la rece,
O concluzie am tras,
Ca-n zicala: "Apa trece..."
"Bolovanii" au rămas.

*

Moda impusă

Cei puternici au mult șarm,
Chiar și-n modă ne dau tonul:
Iar se poartă bleu-jandarm
Și croiala cu... bastonul !!

*

Din zootehnie

Fără jenă o pot spune,
Sigur și documentat
Și la noi sunt vaci nebune...
După taurul din sat !

Nicușor CONSTANTINESCU

Efecte benefice

Aflând c-am fost coronavirusat,
M-au părăsit și soacra și soția
Și, sincer ca să fiu, m-am bucurat,
Că-i bună la ceva și *Pandemia* !

*

Dilemă

Printre cei cu doctorate,
Foarte multe plagate,
Mă întreb, cam indecis:
Nu cumva e și Elis ?

*

Roadele reformei în sănătate

Reformă-n sănătate ca la noi
Nu prea găsești în toată Europa;
De suni, în zori, la unu-unu-doi,
Abia târziu, spre seară, vine... popa !

*

Clarificare

Mi-a pus soția o-ntrebare:
Ce-i PIB-ul și cât e de mare ?
Eu i-am răspuns, mai cu perdea,
Că nu e chiar ce crede ea...

*

Minifabulă

În urbea mea natală, un măgar
A fost ales prin vot, parlamentar
Și de atunci, așa precum e vita,
Doar rage și izbește cu copita !

Grigore COTUL

La biroul de acasă

Să predau online îmi place,
Și spre cameră-s expus,
Îmbrăcat la patru ace...
Numai de la brâu în sus.

*

Declarație

Conduceam destul de tare
Înspre casă, obosit,
Și-ntr-o curbă oarecare
M-am autodepășit.

*

Unui fost mare tenisman

Degeaba crede că-i dotat,
Există multe bănuieli
Că tot ce i-a ieșit la pat
Au fost doar dublele greșeli.

*

Profă de mate...

De foarte multă vreme,
Elanul mi-l „dizolvă”:
Degeaba-i fac probleme...
Pe toate le rezolvă.

*

Coincidență

E isteată, frumușică
Și din multele femei,
Ea se bucură că pică
Ziua lui... de ziua ei.

Ion DIVIZA - Chișinău

Argument „patriotic”

Trădarea n-are treabă cu onorul,
Dar nu e chiar lipsită de temeii:
Când pe dolari te vinde trădătorul,
Un patriot o face doar pe lei !

*

Legea lui Murphy și presa

Nu cred c-ar fi o uneltire,
Dar analiza îmi arată:
Cu cât mai proastă e o știre,
Cu-atât e mai adevărată !

*

Idilă

În nopți târzii, zburam cu ea spre stele
Și inima în pieptu-mi înflorea,
A fost femeia visurilor mele,
Pân-am aflat la ce visează ea.

*

Unei studente drăguțe

Cum ești versată în științe,
E clar, departe ai s-ajungi,
Având atâtea cunoștințe
Și, mai ales, picioare lungi.

*

Moda minifustelor

Azi pe stradă, m-am convins,
Nu poți trece fără riscuri,
Fusta mini a atins
Cele mai înalte piscuri.

Nicolae DRAGOȘ

Secretul epigramei

E rețeta garantată
Numai când catrenul are
Prinsă-n coadă, o săgeată,
Iar în vârful... piper și sare.

*

Un Machiavelli autohton

Parlamentar de vază, trecând printre cei culți,
Având și-o teorie, doar pentru oameni fini:
*Unește, când se poate, din turmă cât mai mulți,
Să ai, când e nevoie, pe cine să dezbinii !*

*

Sfat pentru un medic poet

De vrei versul să conteze,
Lasă-l slobod să viseze
Și mai dă-i, că știi mai bine,
Și un pumn de vitamine.

*

Unui chirurg epigramist

Când mai ratezi vreo epigramă,
Sunt liniștit. Nu-i nici o dramă,
Dar mă-ntristez când văd cum scrii
Cu bisturiul tragediei.

*

Unui pretendent la glorie

Te știi de mult, nu doar de ieri,
Nu-mi ești defel indiferent.
Îți dau și bani - dacă mi-o ceri -
Dar nu-ți pot da ce n-ai: Talent.

Geo FILIȘ

La vremuri noi, metode noi

Mulți ce-n țară-s fruntea frunții,
Pot, uniți, să mute munții,
Dar, prin stilul haiducesc,
Mai întâi îi bărbieresc.

*

Bătrânul și cârja

Nu plec de-acasă fără ea,
Cât încă nu se duce gerul
Și, poate, Dumnezeu o vrea
Să-mi iasă-n cale... Premierul.

*

Omisivune, conform legii

A scris pe cruce, să se știe,
C-a fost jurist și magistrat,
Dar a omis un "masterat",
La Rahova în "colivie".

*

Constatări și comparații

Englezii-s mândri, legitim,
Cu-al lor Big-Ben ce-i atestat;
Al nostru ceas, cum bine știm,
E foarte bine dereglat !

*

De ziua Republicii

(Traian Igaș a tăiat 4 porci)

Un fost ministru, parcă la Interne,
Ce încă e expert în "branconaj",
E lăudat de cei de prin guverne,
Că a rămas cu porcii-n anturaj.

Mihai HAIVAS

Imparitate

De-o fi la cer să mă cocoț,
Afirm aceeași vorbă veche:
Nu orice doamnă fără soț
E-o mândră fără de pereche !

*

Ce e femeia ?

S-o definesc nu aș putea,
Deși încerc de ani și ani,
Atunci când nu pui preț pe ea
Nu dă pe tine nici doi bani !

*

Așa-i bărbatul

De soarta lui chiar mă usuc,
Așa-i de când s-a însurat:
Atunci când nu e sub papuc,
Precis îl vei găsi... sub pat.

*

Nehotărâre

Întrebat de este-ateu,
El răspunde în doi peri:
Nu pot face-aprecieri...
Știe numai Dumnezeu !

*

Specialiștilor avizați

Pentru cel ce înțelege
Vând catrene garantate,
Care lauri vor culege
La concursuri aranjate.

Radu IONESCU-DANUBIU

Van Gogh

Mă gândesc la a lui soartă,
De artist fără pereche,
Cum de-a reușit în artă
Când era într-o ureche ?

*

Maestrului Gheorghe Zamfir

Naistul nostru reputat,
Ce își arată des talentul,
Vreo cinci neveste a schimbat
Și tot îi merge „instrumentul” !

*

Doamnei Elis Râpeanu

(născută la Valea Călugărească)
Venerând pe-această cale
Un epigramist de frunte,
Chiar de-a fost născut în Vale
E... un munte !

*

Lui George Corbu

Când Pandemia, nefirească,
Ne-a lovit direct în față,
Domnul Corbu n-are mască,
Ci... prefață.

*

Epigramistului Titi Tudorache

Epigramist, cum altul nu e,
Eu cred că merită statuie,
Ar fi și ieftină, susțin:
Intrând material puțin.

Vasile LARCO

Aniversare cu prieteni

Petrecerea a fost precum la bal,
Cu dans, discuții, veselie,
Dar ghinion pe-un domn, căci la final
Plecă și cu a mea soție !

*

Unui fățarnic

Când îl văd cum se preface
Că-i deștept, eu n-am ce-i face,
Nu e bai, dar într-o zi,
Se va crede că ar fi !

*

Nivel de trai

Când nu mai știe gustul pâinii
Potaia leșinată, vom
Putea să zicem că și câinii
Duc astăzi trai mizer de om !

*

Unei tinere

Frumoasă-i fata, dar săracă,
Mereu e printre curtezani,
De ochii lumii se îmbracă
Și se dezbracă pentru bani !

*

Unui politician

Afirm și nu pe ocolite,
Concis, așa pe românește:
De ochii lumii el promite,
De dragul său, agonisește !

Vasile MANOLE

Epigrama

E o sursă de lumină
Măsurată în fotoni,
E a minții lecitină,
Izvorând din neuroni.

*

Mamei

Ca femeie de la țară,
Îi sărut de-a pururi mâna,
Fără să fie profesoară
Ea m-a învățat româna.

*

Afemeiatul

Respecta nespuse femeia,
Se-nclina în fața ei,
Că avea el, vorba ceea,
Înclinații spre femei.

*

Soția unui gardian public

Cât erai tu de bățos
Cu amanta lângă tine,
Iar te-am prins cu garda jos
Și cu pantalonii-n vine.

*

Ortopedică

Orișicine o să-ți spună,
Dintre cei ce-au exersat:
Singura cădere bună
E căderea în păcat.

Viorel MARTIN

Deșertificare

Suntem la-nceput de drum
Și e chestie de zile:
Ori împădurim acum...
Ori ne cumpărăm cămile.

*

Reclame TV la medicamente

Văzând reclame-n disperare
Și modul cum se pun accente,
Eu n-am să mai mănânc mâncare.
O să mănânc... medicamente !

*

De ziua inginerilor

Constat un lucru nemaîntâlnit
Ce mă uimește, practic, ceas de ceas:
Că fabricile s-au cam prăduit,
Dar inginerii... văd că au rămas !

*

Procură notarială

Dacă m-ajută Preaînaltul,
Să fac procură, nu mi-e greu,
Că vreau ca să trimit pe altul
La cimitir, în locul meu !

*

Pensionarul la pescărie

N-am bani în buzunarul meu,
Nici de chirie, nici de pește;
Un pui de crap aș lua si eu...
Dar văd pe unu' că-l păzește !

Ion MICUȚ

Definiție

Epigrama-i o urzică
Ce-n năravuri se implică;
Mulți mimează că fac artă
Folosind urzica moartă.

*

Valabil și pentru alții

Sub marmora trandafirie,
Poetul nostru doarme-n pace,
Precum volumul său ce zace,
De zece ani în librărie.

*

Evaluare școlară

Venind o nouă profă-n școală
Elevii toți au comentat,
Că este cool, îi bagă-n boală
Și le dă lecții de fumat.

*

Adulter scandalos

Pe soață-am prins-o c-un Romeo
Și foarte rău m-a supărat,
Că faptul s-a desfășurat
Pe noua mea saltea Dormeo.

*

Amărăciune centenară

Când steagul flutură în vânt,
Mândrește-te că ești român !
Sărută-n plâns pământul sfânt,
Pe care nu mai ești stăpân.

Mihai MOLEȘAG

Cartea

Prezentă-n spații culturale,
În librării, biblioteci,
Ea umple rafturile goale
Dar nu și capetele seci.

*

Politicienii noștri

Actori de școală indigenă
Cu roluri bine definite
Ce intră simultan în scenă,
Dar joacă piese diferite.

*

Posibil

Păstorel așa ar spune,
Cum a fost mereu pe fază:
- Fii deșteaptă, națiune !
N-a zis nimeni să fii trează !

*

Deșteptarea României

Ești astăzi subiect de comentarii,
Română națiune, scuză-mi tonul,
Dar cum să te deștepți, când demnitarii
Îți sună deșteptarea... cu trombonul !?

*

Romanța celor trei rachiuri

Pe trei cărări, venind agale,
Trei gânduri triste-i dau de veste
Că-n cele trei căsuțe-n vale,
În prag l-așteaptă trei neveste !

Janet NICĂ

Veșnicie

Văzând că unii-s veșnic la putere,
În parlament, în bănci, în ministere,
Și eu și moșii mei am constatat
Că veșnicia s-a născut la... STAT !

*

Ora de toamnă

"Eu am, pe gânduri, ceață și omăt,
Și-ntreb ca mioriticul din turmă:
De ce mai dăm noi ora îndărăt,
Când știm că suntem cu un veac în urmă ?"

*

Marea enigmă

Că este drept, că nu e drept,
E încifrat al vremii rost...
Noi suntem un popor deștept,
Dar, permanent, alegem... prost !

*

Fusta

Mereu mai scurtă pe picioare,
Deși era, odată, scut,
Scurtimea ei e grăitoare
În sensul că te lasă... mut !

*

Justiție vreau !

Gândul - bătă fermecată ! -
M-a bătut, atât de rău,
Iar acum, îmi vine, zău,
Ca să-l dau în judecată !

Dan NOREA

La ieșirea de la D.N.A.

Ca toți ce joacă-aceeași piesă,
Când azi cortina a căzut,
În declarația de presă,
A fost destul de... reținut.

*

Căutări

Tot înotând din val în val,
Căci viața e ca marea,
Nu țărmlul e un ideal,
Ci însăși căutarea.

*

Ginecologul

Îl urmăresc de-atâția ani
Și îl admir căci, fără șagă,
E singurul ce scoate bani
Din locul unde-atâția-i bagă.

*

La prieteni

Se plânge pesimistul "Eu cred c-am dat în boală,
Căci văd în permanență doar jumătatea goală".
Gândește optimistul, zâmbind pe sub mustăți:
"Pe la amici văd, goale, destule jumătăți".

*

Într-un compartiment de tren

I-a spus domnița, -n mod acid,
În curs de îmbrăcare:
"E drept că e un tren rapid,
Dar te-ai grăbit prea tare."

Sorin OLARIU - S.U.A.

Românul are șapte vieți

Românul are șapte vieți,
Trăind de azi pe mâine...
Dar ghinionu-i cum vedeți:
Cam toate sunt de câine !

*

Motivul emigrării mele

Părinții noștri, zeci de ani,
I-au așteptat pe-americani,
Dar nu veneau, și-atunci ce vrei ?
M-am dus să văd ce-o fi cu ei !...

*

Intrarea în UE

Românul nostru plin de zel
Întoarce fața spre Apus:
Mai bine varza de Bruxelles,
Decât salata a la Russe !

*

Viața

Viața - spun din auzite -
Este o cumplită boală,
Care, cică, se transmite
Tot pe cale sexuală.

*

Limba noastră-i o comoară

Toți bărbații știm de ce
Limba noastră-i o comoară,
Că-i un fel de Planul B,
Când salvezi cu ea o seară.

Teodor PRACSIU

Contrast

Femeia lui, frumoasă foc,
Se-mbracă doar cu scumpe țoale
Și-adesea le dă jos pe loc
Doar pentru câteva parale.

*

Devotament partinic

Activista de partid
Pune-afișele pe zid
Și pretinde deîndat':
- "Vreau... subsecretar de stat !"

*

Sărăcia

De e pace, de-i război,
Sărăcia e la noi,
După câte-am constatat,
Instituție de stat.

*

În piață

Realmente nu-i a bună:
Dau clienții un ocol
Și-apoi cumpără de-un pol,
Trei cireșe și-o căpșună !

*

Cercul de lectură

La cercul nostru de lectură,
Pe lângă inși cu har normal,
Veni și-un val de "prospătură":
Analfabeți... funcțional.

Elis RÂPEANU

Sinceritate

Important la vârsta treia,
Când problema e mai grea,
Nu-i cum cucerești femeia,
Ci cum poți să scapi de ea.

*

Pensionarii

Doi bătrâni, ca două poame
Stafidite stau la sfat:
Unul zice că-i e foame,
Altul... că s-a săturat !

*

Descurcarea

Ea știe viața cum s-o ia
Căci are daruri neștiute:
Virtutea de a renunța
Și renunțarea la virtute.

*

Parafrază

Se știe, vinul nu-i ca apa
Și nici friptura nu-i ca ceapa;
E drept că iarna nu-i ca vara,
Nici soața nu-i ca secretara.

*

Autorlâc

Se-ntâmplă și-n literatură
Obișnuita tevatură,
Că-n breaslă, unii mai aparte,
Au multe cărți, dar nu au carte.

Florin ROTARU

Excepție de la regulă

În ce privește judecata,
Se-ntâmplă câte-o zi nefastă
Că o mai faci și cu lopata,
Când prinzi vecinul la nevestă.

*

Dezamăgire

Ea s-a convins, în deplasare,
Cu șeful său, pe la Neptun,
Că marea nu-i atât de mare,
De tare... nici nu vă mai spun.

*

Suspiciune

Soția mea-i perfectă, dar ceva
Nu cred că e în regulă cu ea
Și-un gând mă tot frământă ne-ncetat:
Cum m-a ales pe mine de bărbat?!

*

Relații de vecinătate

Vecina mea, la ușă, în capot,
Îmi cere ajutorul, dacă pot
Și mă jignește, cred că mă provoacă,
Ce îndrăzneală să îmi zică „dacă”!!

*

Constatare târzie

Ne chinuim de-o vreme amândoi
Și-n ăst răstimp am prins ceva la minte:
Degeaba-i judecată de apoi,
De n-a fost judecată înainte.

Gheorghe ȘCHIOP

Câinele demnitarului

Și câinele-l compătimește-
C-așa-i dulăul, milostiv-
Pe-al său stăpân ce răgușește
De la lătratul excesiv.

*

Unui holtei tomnatec

Privind neclarul tău trecut,
Un gând nelămurit mă bate:
Ce noapți romantice-ai avut,
În lunga ta singurătate.

*

Statornicie

Tradiția familiei străbate
Păstrând cutume care n-au apus:
Cu mame câte-o leacă măritate
Și copilași cu tată presupus.

*

Ecvestră

Un lucru pare a fi clar:
În foarte multe adultere,
În pielea unui armăsar
Nechează un măgar putere.

*

Soața

Detest năravu-i ipocrit
De-a-mi scoate ochii ne-ncetat
Că-s un bătrân neisprăvit
Când ea, de fapt, m-a terminat.

Corneliu ȘERBAN

Om bun

Mi-a fost, acesta, nenorocul:
Că nu m-am priceput măcar
O stricăciune să repar
Și nici...”a drege busuiocul”.

*

Suprastres

Delirant, atroce
Și absurd taifun:
Globu-ntreg e-n criza
Unui timp nebun !

*

Ofertă la zi

Cândva-n răscruce de destine
Aveai în față „rău” și „bine” -
Acum alegi în drumul tău
Doar între „mult prea rău” și „rău”.

*

La bursă

Trăind am îndurat de toate:
Durere, umiliri, osândă,
Și-oricine poate să mă vândă,
Dar să mă cumpere nu poate !

*

Istorie

Blestem pe-acest popor săracu’,
Prea des i-a fost potrivnic pasu’,
Când crede c-a scăpat de dracu’
De-ndată-i sare-n cârcă ta-su’ !

Ionuț-Daniel ȚUCĂ

Votul nul

El, tehnic, este un rebut,
Un buletin invalidat,
Lăsat de un nepriceput
Sau „Cetățeanul Turmentat”.

*

Amanta

Amanta e un substitut,
Jucând chiar rolul de sosie
Și-având un furtunos trecut,
Sfârșește-adesea ca soție.

*

Sfat pentru băieți

Vă dau un sfat, prietenește,
Nu vă grăbiți la-nsurătoare,
Că unora le reușește
Cam din a treia încercare.

*

Soacra

Femeia-n recile culori,
Făcând teribil pe perversa,
Coșmarul tinerei nurori,
Iar uneori și viceversa.

*

Vidul

Nimicul care stăpânește
În univers, ca un satrap,
Sau golul ce sălășluiește
Atât de ferm în câte-un cap.

Liviu ZANFIRESCU

Madrigal

Ți-am spus atunci că te iubesc
Într-un poem, întâia oară,
Iar astăzi încă înfloresc
Metafore din... călimară !

*

Bu(bulina) roșie

Privind atent la sânii ei,
Împovărați de silicoane,
Am scris afișul cu temei:
Atențiune ! Cad balcoane !

*

Tatuaj

Aveai un tatuaj de fân cosit,
Rodind pe coapse mângâiere nouă,
Câți maci de sărutări am risipit
Să simt otava dantelată-n rouă.

*

Tratament epigramatic

Moral e când "pui degetul pe rană",
Când faci din adevăr un pansament
Pe care-l uzi apoi, suficient,
Cu poante din... tincturi de epigramă.

*

Axe

Politica e de bon ton,
Pe Axa Londra - Washington;
Cu gazul însă-i altceva,
Căci Axa e spre... Moscova !

Corneliu ZEANA

Unui cuplu profesional

El demiurg, n-a fost să fie,
Dar ea a fost: demiurgie !

*

Unor medici

Medici mari și cu pretenții
Pleacă grabnic dintre noi
Sunt chemați de pacienții
Duși în lumea de apoi.

*

Medic și epigramist

Îmi dau chiar eu prea bine seama:
Aleas-am bine meseria
Căci tot ce stric cu epigrama
Repar cu cardiologia.

*

Spitale

Cum carburanții se scumpesc,
Spre-a nu mai cheltui-n neștire
Spitale noi se construiesc
Alătura de cimitire.

*

Proiect de epitaf

Viața, veselă sau sumbră
Mi-o trecui luptând c-o umbră
Ce-a crescut mereu și ea
De-am ajuns... în umbra mea.

PALMARES

EDIȚIA a VI-a, 2022

La concursul de aforisme din acest an, s-au înscris 42 de concurenți. Lor li s-au alăturat aforiștii care au participat hors concours și epigramiștii, cu statut de invitați. Ei sunt din România, Republica Moldova, Serbia, Transnistria, Italia, Canada, SUA.

Lucrările care nu au întrunit cerințele minime de calitate și nivel artistic, au fost excluse de la jurizare.

Membrii juriului:

- Teodor Parapiru, scriitor și critic literar;
- Vasile Ghica, scriitor, eseist și autor de aforisme - președinte;
- Traian D. Lazăr, istoric, scriitor și critic literar;
- Constantin Tudorache, epigramist, eseist și critic literar.

După analizarea tuturor lucrărilor, membrii juriului au stabilit laureații celei de-a șasea ediții a *Festivalului Internațional de Aforisme - Tecuci, 2022*, acordând următoarele premii, mențiuni și premii speciale:

TROFEUL „SAPIENS PIROBORIDAVA” ex aequo; Premiul revistei Literatură și Artă, Chișinău: George DRĂGHESCU, Târgu Jiu

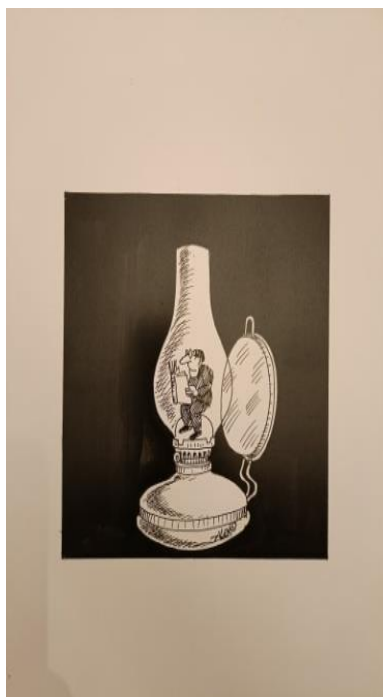
- Un singur lucru mă dezgustă la narcisiștii contemporani. Nu se aruncă în fântână.
- Un vis, realizat în totalitate, se materializează și își pierde din farmec.
- Încercând să-mi depășesc limitele, dau de limitele altora.
- Când cineva afirmă că iubește pe toată lumea, se înșală. De fapt, se iubește pe sine. Restul e cochetărie.
- În flacăra gloriei te pârliești, nu arzi.
- Totul e relativ în afară de caracter.
- Mă pierd printre oameni, așa cum cade roua.

- Zădărnicia ascute spiritul; este o formă de academie perpetuă.
- Țăranul de azi poartă în cobiliță ulciorul cu apa sâmbetei.
- Când ești foarte mulțumit de tine însuși, nemulțumești pe Dumnezeu.
- Feriți-vă de cel care afirmă că iubește pe toată lumea.
- Câtă vulgaritate, atâta pierdere de energie pozitivă !
- Sunt disperat. Oglinda adevărului e prăfuită.
- În fața valorilor mă înclin, nu m-aplec.

**TROFEUL „SAPIENS PIROBORIDAVA”, ex aequo: Ion DIVIZA,
Republica Moldova**

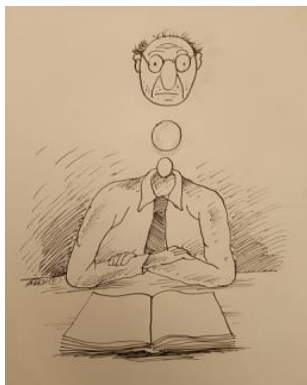
- Într-o familie sănătoasă, doar bărbatul ia hotărâri; femeia i le formulează...
- Stâlpul de telegraf lovește o mașină, doar în scop de autoapărare.
- Nu-i greu să scapi de invidie. E suficient să faci și tu un lucru pentru care să te invidieze toată lumea.
- Învăț doar din greșelile altora: a celor care mi-au urmat sfaturile...
- Scăpăm, în fine, de necazuri efemere; au venit timpuri grele !
- Sunt mândru de trecutul glorios, dar mă tem că vom avea și un viitor eroic...
- Mă înspăimântă vârsta celor de-o seamă cu mine. Doamne, ce-au mai îmbătrânit !..
- Căsătoria are multe avantaje, mai ales dacă le poți suporta.

- Dacă cineva îți mănâncă zilele, înseamnă că nu suferi de singurătate.
- Cărțile îl fac pe om mai deștept, iar ziarele mai nervos.
- E prea scurtă viața, ca să-mi pot permite și eu un mod de viață sănătos !
- Unde sunt zăpezile de altădată și vremurile când se mai furau cărți?
- Cu cât gândești mai puțin, cu atât mai mulți adepți vei avea !
- Am impresia că rușii cred mai mult în cele auzite la televizor, decât în ceea ce văd în frigider.

PREMIUL I, ex aequo: Ionuț CALOTĂ, București

- Întinericul eșuează mereu, pentru că întotdeauna urmează o nouă zi.
- Poezia nu dă răspunsuri, dar pune cele mai frumoase întrebări.
- Viața e drumul pe care îl faci ca să ajungi de unde ai pornit.
- În secolul trecut s-au stabilit regulile bunelor maniere, acum se prețuiesc modelele de proastă purtare.
- Veșnicia s-a născut la sat și moare la oraș.
- Frunzele sunt foile pe care toamna își scrie memoriile.
- Dacă scriu, înseamnă că sunt om de cuvânt ?
- Înainte, poeții scriau cu pene, ca să aibă aripi.
- Lucrez să scriu o poezie care să le placă roboților.
- Lumea de fapt nu există, dacă noi nu o observăm. În lipsa noastră ea dispare.
- Toamna este dovada că și bătrânețea are frumusețile ei.

PREMIUL I, ex aequo: Codrin Ștefan ȚAPU, Ploiești

- Trăiește astfel încât prietenii să nu te părăsească nici după ce mori.
- A trăi în societate înseamnă a face compromisuri la libertate.
- Bunătatea adună oamenii. Dreptatea îi desparte.
- Mila înseamnă a face dragoste cu omenescul din alții.
- Ocolește satul care pretinde că nu are niciun nebun. Acolo nimeni nu e în toate mințile.
- Istoria este sculptată de interese, șlefuită de idei și poleită cu vorbe.
- A te pregăti de veșnicie înseamnă să împlinești acum trecutele speranțe.
- Nu îți fie frică de ce poți face. Teme-te de ceea ce nu poți.
- Adevărurile simple ascund mari mistere.
- Poartă-te ca și cum de purtarea ta ar depinde soarta lumii.
- Lacrimă cu lacrimă se strânge torentul speranței.

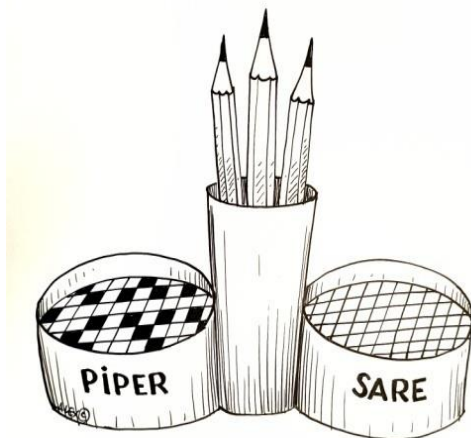
PREMIUL al II-lea: Florentina DANU, Brașov

- Uneori vedem totul, alteori nu vedem nimic. Depinde doar în ce direcție privim...
- Munca făcută cu plăcere seamănă cu o nesfârșită lună de miere. A mea seamănă cu un proces de divorț.
- Nu sunt înțeleaptă, dar mă antrenez.
- Nu te transforma în sclav, acționând din obligație.
- Îți iubești viața așa cum este doar în momentul în care simți că moartea e cu ochii pe tine.
- Inima și creierul locuiesc în aceeași casă, dar fiecare cu toanele sale. Foarte rar se pun de acord.
- Cei care te-au făcut să plângi nu îți vor mai aduce alinare, chiar dacă vor încerca să-ți șteargă lacrimile.
- Răbdarea este cea care nu lasă speranța să moară.
- Visurile sunt în contradicție cu anii pe care-i ai.
- Ca să devin fluture am făcut pact cu omizile.

PREMIUL al III-lea: Sebastian Mihai ZIDARU, Ștefănești, Argeș

- Nemulțumiți ar exista, chiar dacă ar fi raiul pe Pământ.
- Tinerețea e cum vrei, bătrânețea-i rodul ei.
- Am renunțat a ne închina la icoane, pentru a ridica în slăvi forme goale.
- Cine și-a uitat bunicii va fi uitat de nepoți.
- Nimeni nu uită răul. Dar uităm să facem binele.
- Minciuna a devenit atât de necesară, încât oamenii se mint și singuri.
- Unii sunt de părere că ori au dreptate, ori nu li se dă dreptate.
- Atâtea semne de întrebare pe lumea asta! Iar noi încă mai avem tupeul să exclamăm.
- Omul își sparge capul la figurat, până îl doare la propriu.
- Atât de mult ne iubim ! Pe noi, nu între noi.

MENȚIUNE: Mihai MANOLESCU, București

- O grimasă poate exprima mai mult decât o mie de cuvinte.
- Știi că ai obosit de atâta alergătură. Însă îți mai amintești cumva după ce gonești ?
- Îți poți dori orice vrei. Nu-ți refuza acest cadou !
- Încă nu s-a inventat un înălbitor pentru curățarea reputației pătate.
- Până la mal poate fi extrem de puțin, sau enorm de mult. Depinde cât de bine știi să înoți.
- Să nu încerci să mimezi fericirea. Te vei dovedi cel mai slab actor.
- Oricât de dichisită și de confortabilă ar fi o colivie, tot închisoare rămâne.

MENȚIUNE: Mihai BOTEZ, Piatra Neamț

- Slăbiciunile mele sunt mai tari decât eu însumi, patronul lor.
- De la o jucărie simplă, populară, precum cea numită „Hopa, Mitică”, învățăm că le e mai ușor să se ridice de la pământ celor cu capul sec.
- Pe timp de secetă, trebuie să ne raționalizăm și luxul de a plânge.
- Când știm că nu știm, nu e chiar la fel de rău ca atunci când nu știm că nu știm.
- Cel mai rar se răspunde corect la o întrebare greșit înțeleasă.
- Cioara: Țștia care strâmbă din nas, văzându-mi puii, precis că n-au citit *Estetica urâtului*.

- Nu e tâmpenie mai desăvârșită, decât să jertfești oameni vii pentru convingeri moarte.
- Omului nu-i este dată disperarea, decât pentru a proba dacă e în stare - sau nu - a o depăși.
- Tăria unui viciu este direct proporțională cu slăbiciunea noastră pentru el și invers proporțională cu rezistența ce i-o opunem.

MENTIUNE”: Nicolae SCHIȚCO, Republica Moldova

- Nimic nu durează o veșnicie, decât așteptarea !
- Lumina aparține tuturor și este a fiecăruia.
- Uneori vorbim mai mult decât percepem, alteori tăcem mai mult decât poate fi înțeles.
- Nu-ți fie frică de cine ești! Teme-te de ce ai putea deveni !
- Este ușor să te răzbuni, atunci când ți-i greu să ierți.
- Nu agreez două lucruri: când cuvântul o ia înaintea gândului și când capul este o închisoare pentru el.
- Nu rupe din tine, decât să dăruiești.
- Bucurie mare că am avut copilărie, și mai multă fericire, că mă ține minte și acum.
- Atât de asiduu căutăm fericirea, încât o descoperim abia când ne părăsește.

MENȚIUNE: George COCA, Galați

- Temporarul devine în marea majoritate a cazurilor permanent.
- Mai bine un lector care conferențiază, decât un conferențiar care lecturează.
- Sunt oameni care au o groază de școli și oameni care au groază de școală.
- Am bani să-i înghit cu lingura, dar nu am bani, deocamdată să-mi cumpăr lingură.
- Avocați, feriți-vă de clienții care vă sunt rude și nu le recomandați nici avocați !
- Regula este aurul. Cine are aur face regula.

MENȚIUNE: Ciprian VESTEMEAN, Blaj

- Taci și vei auzi !
- Ziua de astăzi este mai sigură decât ziua de mâine, așa că bucură-te de ceea ce ai !
- Nu renunța la visele tale bune și nu le ucide, fiindcă e ca și cum te-ai sinucide !
- Vorbim des despre „cum ar trebui să fie !”, dar nu și despre „cum ar trebui să fim !”
- Locul în care vei reuși este acolo unde vei încerca să reușești !
- Nu te plânge mereu de neplăcerile suferite, căci s-ar putea să le dai idei noi celor care te aud.
- Fiecare alegere are un cost, ori o răsplată !

**PREMIUL SPECIAL „DIONISIE DUMA”: Violeta-Daniela MÎNDRU,
Tecuci**

- Cel ce nu vrea să asculte, e surd la povețe.
- Când lumea nu te poate înghiți, te scuipă.
- Dacă totul ar fi zadarnic, nu ar exista evoluția omului.
- Cea mai mare cruzime a omului este adevărul.
- Adesea, triumful este imoral.
- Unii oameni cred în minuni, alții le fac chiar posibile.
- Dorința este un demon care anihilează, uneori, conștiința.
- Într-o casă, biblioteca este o valoare. Dar, dacă e și citită, reprezintă o comoară.
- Nimeni nu poate spune când o mamă devine bătrână.

PREMIUL SPECIAL „Ion PETROVICI”: Jenică DRĂGAN, București

- Ne visăm trecutul, ca pe o indulgență papală, iar viitorul ca pe o sinecură.
- Judecați-mă după visele mele și nu după faptele voastre, strigă copilul închis în sinele nostru.
- Ne sfârșim existența prin a fi o pacoste pentru noi înșine. Și ce bine începuse mariajul nostru dintre trup și suflet !
- Suntem mai vicioși prin speranțele noastre, decât suntem în realitate.
- Suntem aceiași și alții în fiecare zi și ne înțelegem de minune noi cei ce am fost cu cei ce nu vom mai fi nicicând.

- Suntem o traducere precară dintr-o anterioritate necunoscută, fără a ști cât din noi aparține autorului și cât datorăm traducerii.
- Iubirile trecute sunt asemenea pietrelor de la rinichi. Dor atunci când le miști de la locul lor.

**PREMIUL SPECIAL „Mihail Manoilescu”: Dorel MOHORA,
Republica Serbia**

- La vorbe sunt drepti și nu știu ce-i teama,
La fapte sunt băgători de seamă.
- A privatizat și i-a adunat.
- Cândva cinstiți dar golani,
Acum distrug natura pe mulți bani.
- Să muncească nu le-a fost dat,
Deci au devenit secretari de stat.
- Putrezi de bogați, deci achitați.
- Viața ni s-a transformat în coșmar,
Sunt mai mulți nebuni afară, decât în spital.
- Democrația trece, bolovanii rămân.

**PREMIUL SPECIAL „Hortensia Papadat Bengescu”: Petruș ANDREI,
Bârlad**

- Se simțea prost când s-a culcat și nu s-a mai deșteptat, nici când s-a trezit.
- Nătărăul satului a prins, în sfârșit, o zi fericită: a fost găsit unul mai nătărău decât el.

- Când Pegasus i-a rămas fără aripi, poetul a continuat să urce la pas Olimpul.
- Întrebare: Când este vorba despre oameni politici cum este corect să spui: O grămadă de proști sau proști grămadă ?
- Partidele negociază mult în privința prim-ministrului, că nu vor să pună carul înaintea boilor.
- O cărare tăinuită care duce-n vârful de munte: aforismul.
- În plină zi, el era prost ca noaptea.
- Cea mai cumplită moarte nu e să mori de foame, ci să mori de rușine.
- Unica soluție pentru țara noastră: să înlocuim campaniile electorale cu campaniile agricole.

PREMIUL SPECIAL „Gh.Petrașcu”: Vasile LARCO, Iași

- Învinsul nu se face de rușine, când se-ntrece doar cu sine.
- De multe ori, un rău se vindecă ușor când apare altul și mai mare.
- În zadar ai multe studii, dacă n-ai și...cunoștințe.
- Românii iubesc muzica, de aceea multe sunt cu cântec pe la noi.
- Omul este un segment din infinit, dar ca segment e mărginit.
- Minte de pe urmă vine la fiecare, dar nu toți știu s-o folosească.
- Când exagerezi și faci „din țânțar armăsar”, nu-i mai căuta și potcovar.
- În pandemie, că s-a cerut distanțare, a scăzut natalitatea.

PREMIUL SPECIAL „George Apostu”: Cristinel MORTICI, Viforâta, Dâmbovița

- Unii, când se așează pe scaun, sunt mai înalți.
- Singurul motiv pentru care nu am încredere în “Nu mi se poate întâmpla tocmai mie” e că ar putea să urmeze: “Cum de mi s-a întâmplat tocmai mie?”
- Toate prietenii sunt radioactive. Diferă doar timpul de înjumătățire.
- Dacă te lovește un dușman în față, te doare falca. Dacă te lovește un prieten în față, te doare inima.
- Au scos un medicament nou, ca să nu mănânci seara. Se ia înainte de masă.
- Mi-am luat și eu aspirator inteligent. A doua zi a plecat.
- Câștigul la loto e o chestiune de timp: biletul de azi trebuia jucat săptămâna trecută.
- Ochiul își mai bagă nasul, uneori, pe unde nu trebuie.

PREMIUL SPECIAL „Calistrat Hogaș”: Liviu ZANFIRESCU, București

- Nu știu cum se face, dar simt că brațele tale au devenit căminul meu.
- Femeia niciodată nu întreabă, ci insinuează.
- Sunt expert în adunarea cioburilor din viața altora.
- Vinul reprezintă pământul ce vorbește despre soare.
- Strânsese cioburile spunând că vrea să păstreze lumina.

- Atenție ! Aveți grijă să nu vă rătăciți viața prin Mall-uri.
- L-am studiat cu atenție; într-un fel hoinărea prin grădina ideilor.
- A murit OMUL, LEGENDA lui trăiește.

PREMIUL SPECIAL „Ștefan Petică”: Julian RADU, București

- Oamenii trec, viața rămâne-n cărți.
- Viitorul sună... mortal !
- Pentru vremea care vine ,va fi rău să fie bine.
- Nu lăsați copiilor povara stihilor.
- Iubirile cu multă sare se termină cu-ncăierare.
- S-a prins cu lanțuri, de păcate..., să intre în eternitate.
- Adulterinele femeii sunt pline cu parfum de tei.

PREMIUL SPECIAL „Anton Cincu”: Vasile MOLDOVAN, București

- Soacra plânge cu lacrimi de crocodil. Pe-ale dumneai le-a terminat de multă vreme.
- Cum să spună la spovedanie că a păcătuit cu doamna preoteasă ?!
- Pe cap poartă o pălărie la ultima modă, dar în cap nu are decât idei învechite.
- Nu mai căuta pete în soare. Le-au găsit alții înaintea ta.
- Închis în colivie, papagalul repetă fără conținut: LIBERTATEEE !
- Piatra morii macină boabele de grâu, timpul, în curgerea lui, macină piatra morii.

**PREMIUL SPECIAL „COCUȚA CONACHI”: Ion MICUȚ, Râmnicu
Vâlcea**

- Ne-am însușit toate valorile capitalismului, cu excepția celei mai importante: munca.
- Pentru unii, România reprezintă doar o hartă agățată pe perete în spatele fotoliilor ministeriale.
- Escrocii vor dispărea când nu vor mai exista fraieri.
- Săracii fac mulți copii, că n-au grija banului, iar bogații au puțini copii, deoarece pierd mult timp să-și numere banii.
- Hoția a fost transformată în artă de către cei care au devenit milionari.
- Speranța este amăgirea că vei fi odată fericit.
- Mai multe avantaje aduce minciuna decât adevărul.

ALȚI PARTICIPANȚI

Valentin RĂDULESCU, București

- Mulți vor să vadă ce e în spatele oglinzii.
- Meritele sunt ca frunzele. Cad la orice adiere.
- Unii oameni și în durere au ținută.
- Viața operei nu este direct proporțională cu a scriitorului.

Ecaterina CHIFU, Râmnicu Sărat

- Acasă, unde ai văzut lumina zilei, sufletul are aripi de fericire.
- A recunoaște meritele unui om este dovada frumuseții morale.
- Când ești mereu în conflict cu tine însuși/însăși, riști să te demoralizezi.
- Oamenii mereu activi nu se numără printre „sufletele moarte”.

George Adrian ITOAFĂ, Constanța

- Întreb ce să-ți răspund. Și răspund cu o întrebare.
- Adună-te pentru a nu te consuma în zadar.
- Mă tem de necuvinte, ele pot lovi unde nici gândul nu poate.
- Scuza devine un accesoriu al alegerilor viitoare.

Any DRĂGOIANU, Țânțăreni, Gorj

- Sinele se ține scai după tine, ca o pisică lingușitoare care vrea să-ți toarcă în sân alte păcate.
- Criticul literar X a divorțat de poeta Y pe motiv că are picioarele metrice prea scurte.
- Dacă un fotbalist își asigură picioarele, o damă de companie ar trebui să își asigure... compania ?

Nicolae VIZITEU, Vaslui

- Poți fi un cerebral fără să-i privești pe ceilalți... de sus.
- Suntem o apă și-un pământ, conchise noroiul.
- Deșteptii folosesc în luptă cuvântul, proștii... pumnul.
- Îndrăgostitul de Fata Morgana și-a pierdut inima... în deșert.
- Pe facebook e un virus nemilos - incultura.

Augustin BELEI, Brăila

- Poezia este singura unealtă divină prin care aducem visul la consistența realității.
- Toate zborurile prin lumină duc întotdeauna la inimă.
- Neliniștea lumii nu poate birui pacea rugăciunii.
- Doar când vei îndrăzni liniștea vei scăpa de chinul întrebărilor.

Ștefan MÂRZAC, Iași

- **Iubire:** Iubirea este o îmbrățișare a sufletelor.
- **Înger:** Într-un cor de copii cântă și îngerii.
- **Orgoliu:** Orgoliul este ca urzica; dacă îl atingi, te pișcă.
- **Boli:** Bolile sunt fructele greșelilor, dar și mugurii învățămintelor.

Gh. HALEȚ, Constanța

- Prostul știe că e deștept.
- Prietenii te bârfesc în lipsă, numai mitocanul îți spune în față.
- Dacă știi de ce, află și cum.
- Noi, românii, vom fi contemporanii lui „a fost odată”.

Elena VOINESCU, Vălenii de Munte, Prahova

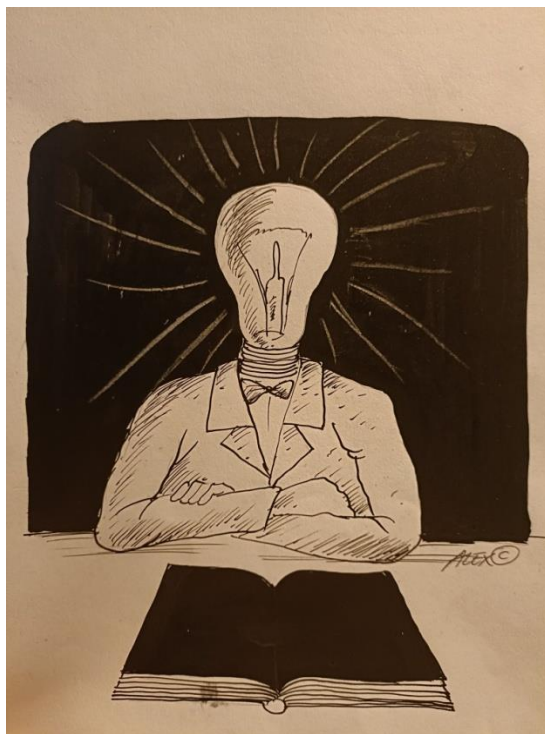
- Bătrânețea nu este o vârstă la care să-ți spui STOP ! Este tot viață.
- Superbă este marea ! Îngemănată cu soarele la răsărit, scrie povești misterioase pentru noi, privitorii.
- Liniștea serii să ne aducă împăcarea cu noi înșine !
- A-ți uita rădăcinile este ca și cum nu ai fost plantat nicăieri.

Olimpia S. JERCAN-NICOLAESCU, Mâneciu, Prahova

- Absența - cea mai grea tăcere !
- Licuriciule !... aștepți întunericul să te dai drept soare ?!
- Să nu fii dintre cei care se târăsc pentru a se înălța !

Ioana BALMUȘ, Săvinești-Neamț

- Dintr-o mie de ținute, poart-o tu pe cea a recunoștinței și respectului.
- Lupta cu tine însuși este cea mai grea povară.
- Copilăria, singura ramură a vieții, când oamenii nu stăteau cu tine din interes.

IMAGINI DE LA FESTIVALURILE ANTERIOARE

Vasile Ghica, Valeriu Butulescu și Acad. Naji Naaham, Președinte de Onoare, Ediția I-a, 2017

Prof. Luminița Abrudan (translator) și Acad. Naji Naaham

Antologia Festivalului Internațional al Aforismului, TECUCI, 2022

Vasile Ghica, Lidia Costea (translator) și Naji Naaham

*Paula Pop-Cozianu, Eugen Pelin, Vasile Ghica și Acad. Nicolae Dabija,
Președinte de Onoare, Ediția a II-a, 2018*

Acad. Nicolae Dabija, discurs la dezvelirea bustului Cocuței Conachi

Vasile Ghica și Valeriu Butulescu la bustul Cocuței Conachi

Antologia Festivalului Internațional al Aforismului, TECUCI, 2022

*Vasile Ghica, scriitoarea Daniela Toma și Prof Dr. Constantin Frosin,
Președinte de Onoare, Ediția a III-a, 2019*

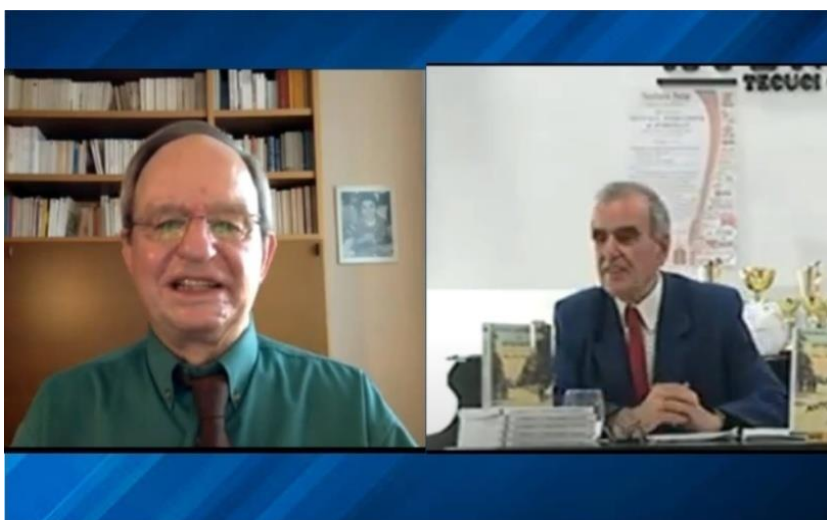

*Vasile Ghica, scriitoarea Daniela Toma, Prof. Dr. Constantin Frosin și
Ionuț Caragea*

Antologia Festivalului Internațional al Aforismului, TECUCI, 2022

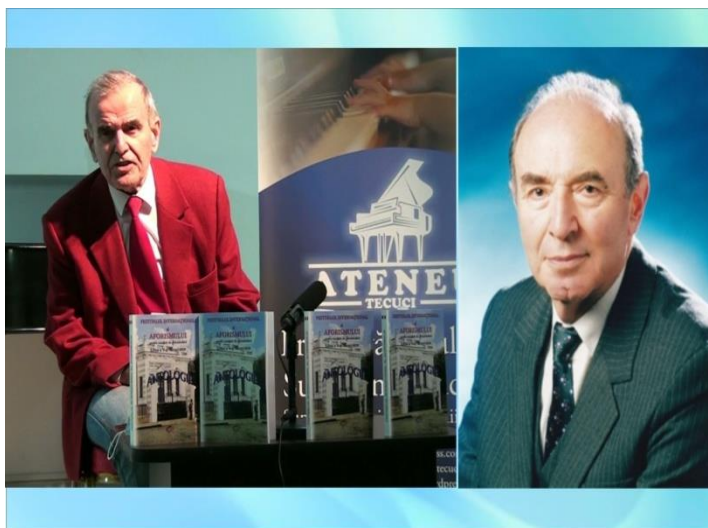

*Françoise Vacluse, Președinte de Onoare, Ediția a IV-a, 2020,
Vasile Ghica și Lidia Costea (translator)*

Françoise Vacluse și Vasile Ghica

Antologia Festivalului Internațional al Aforismului, TECUCI, 2022

Vasile Ghica și Prof. Dr. Ștefan Cazimir, Președinte de Onoare, Ediția a V-a, 2021

Elevi în recital

Prof. Magdalena Pașol, pianist-concertist, și Vasile Ghica

Alina Breje și Acad. Naji Naaham

Antologia Festivalului Internațional al Aforismului, TECUCI, 2022

Scriitorul și criticul literar A. G. Secară, primind diploma de la Vasile Ghica

Acad. Theodor Codreanu, primind diploma de onoare de la Vasile Ghica

Nicolae Petrescu-Redi și Ionuț Caragea

Diplomatul Nicolae Mareș și Ionuț Caragea

CUPRINS

CUVINTE ÎNARIPATE: ÎNTRE AFORISM ȘI DIPLOMAȚIE -	pag. 5
Interviu cu Petru Dumitriu, președintele Festivalului Internațional al Aforismului-Tecuci, 2022	
ESEURI ȘI STUDII DESPRE AFORISM ȘI EPIGRAMĂ	pag. 19
- Nicolae MAREȘ: Iorga cugetător sau despre literatura sapiențială actuală a aforisticii sale	pag. 19
- Traian D. LAZĂR: Vasile Voiculescu, sonetele și aforismul	pag. 29
- Petru DUMITRIU: Lucian Blaga, elanul aforismului	pag. 33
- Elis RÂPEANU: Epigrama aforistică	pag. 43
- Haș KALOMFIRESCU: Aforismul și epigrama, tradiții și continuități	pag. 63
RECENZII	pag. 69
- Dan PLĂEȘU: Aforismul și „prevalența mizantropiei” (O carte despre <i>Festivalul Internațional al Aforismului</i> , ediția a V-a, Tecuci, 2021)	pag. 69
- Teodor PRACSIU: O antologie pentru minte, inimă și literatură	pag. 73
- Nicolae DRAGOȘ: „Logodnă veche, nu demult oficializată”	pag. 77
- Petruș ANDREI: Tecuci, capitala aforismului românesc	pag. 83
- Biljana GERMAN: Aleksandar Čotrić, laureatul premiului Sapiens Piroboridava la Festivalul Aforismului Tecuci, 2021	pag. 90
- C. TUDORACHE: Un autor uitat: Florian Calafeteanu	pag. 92

- George CORBU: Logodnă lirico-filosofică, (postfață la cartea „Cu aforismul prin lumea epigramei”) pag. 95

AFORISME HORS CONCOURS (autori în ordine alfabetică) pag.101

- Corneliu BERBENTE pag.101

- George BUDOI pag.104

- Valeriu BUTULESCU pag.106

- Ionuț CARAGEA (Canada) pag.108

- Pompiliu COMȘA pag.109

- Aleksander ČOTRIĆ (Serbia) pag.110

- George CORBU pag.112

- Ion CUZUIOC (Chișinău) pag.113

- Nicolae DRAGOȘ - Răzlețe gânduri pag.114

- George GEAFIR pag.116

- Vasile GHICA pag.118

- Gheorghe GURĂU pag.120

- Nicolae MAREȘ pag. 121

- Ioan MARTA pag. 123

- Christian MOCANU pag. 124

- Mircea OPREA pag. 125

- Nicolae PETRESCU-REDI pag. 127

- Teodor PRACSIU - Definiții oblice pag. 129

- Elis RÂPEANU pag. 133

- Paula ROMANESCU pag. 134

- Constantin TUDORACHE pag. 137

- Dorel VIDRAȘCU - Aforisme în distih pag. 138

AUTORI DE AFORISME ITALIENI pag. 140

Traducere: Alina BREJE

- Notă de prezentare: Vasile GHICA pag. 140

- Paolo BIANCHI pag. 141

- Amedeo ANSALDI pag. 145

- Maurizio MANCO pag. 152

- Letiția COZA: Acrostih despre Festivalul Tecuci, 2022 pag. 158

PRIETENII NOȘTRI EPIGRAMIȘTI pag. 159

- Florian ABEL pag. 159

- Gheorghe BĂLICI (Chișinău) pag. 160

- Corneliu BERBENTE pag. 161

- Iulian BOSTAN-GOHOR pag. 162

- Nicolae BUNDURI pag. 163

- Mihai CIMPOI (Chișinău) pag. 164

- Gheorghe CONSTANTINESCU-GEKO pag. 165

- Nicușor CONSTANTINESCU pag. 166

- Grigore COTUL pag. 167

- Ion DIVIZA (Chișinău) pag. 168

- Nicolae DRAGOȘ pag. 169

- Geo FILIȘ pag. 170

- Mihai HAIVAS pag. 171

Antologia Festivalului Internațional al Aforismului, TECUCI, 2022

- Radu IONESCU-DANUBIU	pag. 172
- Vasile LARCO	pag. 173
- Vasile MANOLE	pag. 174
- Viorel MARTIN	pag. 175
- Ion MICUȚ	pag. 176
- Mihai MOLEȘAG	pag. 177
- Janet NICĂ	pag. 178
- Dan NOREA	pag. 179
- Sorin OLARIU (SUA)	pag. 180
- Teodor PRACSIU	pag. 181
- Elis RÂPEANU	pag. 182
- Florin ROTARU	pag. 183
- Gheorghe ȘCHIOP	pag. 184
- Corneliu ȘERBAN	pag. 185
- Ionuț-Daniel ȚUCĂ	pag. 186
- Liviu ZANFIRESCU	pag. 187
- Corneliu ZEANA	pag. 188

PALMARES, EDIȚIA a VI-a, 2022 pag. 189

- TROFEUL „SAPIENS PIROBORIDAVA” ex aequo; Premiul revistei Literatură și Artă, Chișinău: George DRĂGHESCU, Târgu Jiu	pag. 189
- TROFEUL „SAPIENS PIROBORIDAVA”, ex aequo: Ion DIVIZA, Republica Moldova	pag. 190
- PREMIUL I, ex aequo: Ionuț CALOTĂ, București	pag. 192

- PREMIUL I, ex aequo: Codrin Ștefan ȚAPU, Ploiești pag. 193
- PREMIUL al II-lea: Florentina DANU, Brașov pag. 194
- PREMIUL al III-lea: Sebastian Mihai ZIDARU, Ștefănești, Argeș pag.195
- MENȚIUNE: Mihai MANOLESCU, București pag. 196
- MENȚIUNE: Mihai BOTEZ, Piatra Neamț pag. 196
- MENȚIUNE: Nicolae SCHIȚCO, Republica Moldova pag. 197
- MENȚIUNE: George COCA, Galați pag. 198
- MENȚIUNE: Ciprian VESTEMEAN, Blaj pag. 198
- PREMIUL SPECIAL „DIONISIE DUMA”: Violeta-Daniela MÎNDRU, Tecuci pag. 199
- PREMIUL SPECIAL „Ion PETROVICI”: Jenică DRĂGAN, București pag. 199
- PREMIUL SPECIAL „Mihail Manoilescu”: Dorel MOHORA, Republica Serbia pag. 200
- PREMIUL SPECIAL „Hortensia Papadat Bengescu”: Petruș ANDREI, Bârlad pag. 200
- PREMIUL SPECIAL „Gh.Petrașcu”: Vasile LARCO, Iași pag. 201
- PREMIUL SPECIAL „George Apostu”: Cristinel MORTICI, Viforâta, Dâmbovița pag. 202
- PREMIUL SPECIAL „Calistrat Hogaș”: Liviu ZANFIRESCU, București pag. 202
- PREMIUL SPECIAL „Ștefan Petică”: Julian RADU, București pag. 203
- PREMIUL SPECIAL „Anton Cincu”: Vasile MOLDOVAN, București pag. 203
- PREMIUL SPECIAL „COCUȚA CONACHI”: Ion MICUȚ, Râmnicu Vâlcea

ALȚI PARTICIPANȚI	pag. 205
- Valentin RĂDULESCU, București	pag. 205
- Ecaterina CHIFU, Râmnicu Sărat	pag. 205
- George Adrian ITOAFĂ, Constanța	pag. 205
- Any DRĂGOIANU, Țânțăreni, Gorj	pag. 206
- Nicolae VIZITEU, Vaslui	pag. 206
- Augustin BELEI, Brăila	pag. 206
- Ștefan MÂRZAC, Iași	pag. 207
- Gh. HALEȚ, Constanța	pag. 207
- Elena VOINESCU, Vălenii de Munte, Prahova	pag. 207
- Olimpia S. JERCAN-NICOLAESCU, Mâneciu, Prahova	pag. 207
- Ioana BALMUȘ, Săvinești-Neamț	pag. 208
FOTOGRAFII DE LA FESTIVALURILE ANTERIOARE ȘI DIN ACTIVITATEA FUNDAȚIEI PELIN	pag. 209

Programul Festivalului

- 3-5 octombrie 2022: ●Recitaluri de aforisme și epigrame în școli și în instituții culturale.
- 6 octombrie 2022 orele 16-19: ●Gala elevilor la Ateneul Fundației Pelin
- 7 octombrie 2022 orele 9,30-12: ●Activități demonstrative (cca 200 de elevi, îndrumați de profesori, vor susține în limbile română, franceză și engleză): dezbateri, concursuri, recitaluri despre aforism, în prezența scriitorilor invitați.
- 7 octombrie 2022 orele 14-20: ●Tecuciul în ipostaze ilustre (câteva date și coordonate aforistice);
●Impresii despre activitățile din școli;
●Prezentarea Antologiei 2022;
●Turnirul aforiștilor și al epigamiștilor;
●Prezentare cărți de aforisme și epigrame ale autorilor invitați;
●Recital de pian;
●Discuții;
●Gala Premiilor.